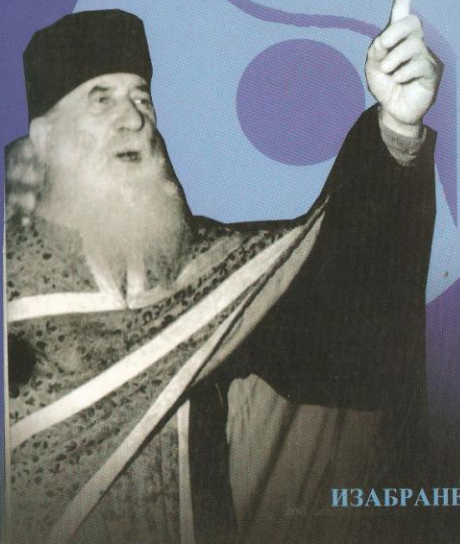
БЛАГОСЛОВ СВ. АРХ. МИХАИЛА
МАН. СВ. ЛЕДИЊЕ

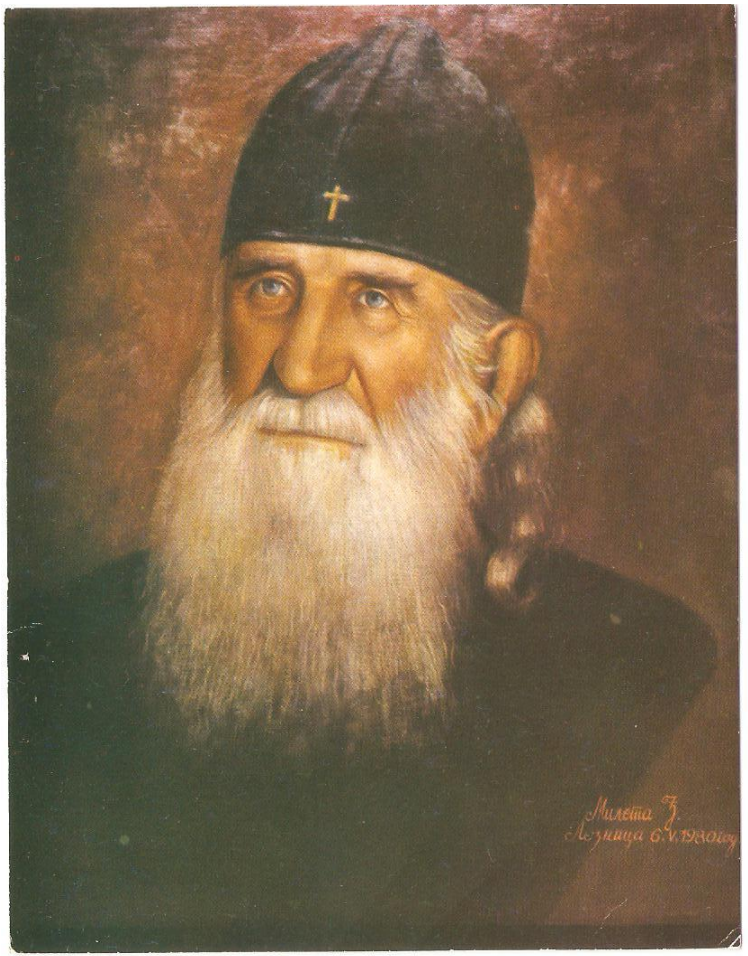
Преподобни Отац Јустин РЕЧИ У ВРЕМЕНУ О ВЕЧНОСТИ

ПРЕПОДОБНИ ОТАЦ ЈУСТИН

РЕЧИ У ВРЕМЕНУ О ВЕЧНОСТИ

ИЗАБРАНЕ БЕСЕДЕ

Милета З.
Лозница 6.V.1930

ПРЕПОДОБНИ ОТАЦ ЈУСТИН

РЕЧИ
У ВРЕМЕНУ
О ВЕЧНОСТИ

Ваљево
2001.

Издавач:
Манастир Ћелије
Ваљево

Уредник и рецензенти:
Епископ Атанасије

Избор:
Слободан Костић

Слог и прелом:
Љубиша Зарев

Штампа:
Ваљевопринт

Тираж
3000

Предсловље

Српски "Трећи Еванђелист", најблаженији Авва Јустин Ћелијски, који је сав свој (земни) живот у потпуној побожности и дубокој бризи за род свој, посрнули, провео; који је, као и Св. Златоуст између "могућности васкрсавања мртвих" и изопштења, ову другу почаст изабрао, данас у потпуности искрсава као неугасиво светило православне србељене; и све чуднији је одзив на глас "вапијућег у српској пустињи", који улази у наша сокрушена срца и испуњава их нестварним узбуђењем и радошћу.

Најдоследнијег поборника правде реч на само реч љубав сводива је, а она у живот васколико српство крепи и узводи, те са медоточивом речју Св. Владике Николаја само сравнива је. Та најједноставнија и премудра реч уистину сујету разгони и сатире страст, срце разгорева; с истином истовећује.

Велики православни мислитељ, виделац и пророк, Апостол наде и Богослов, Авва Јустин Нови, над христослављем бдијући и, "као срна у изгубљеном рају", са српством састрадавајући и стрепећи својим богомислијем и златоречивошћу исповеда Небо, и Вечну Правду, Вечни Живот; истинослови.

Његове беседе, како у предговору "Светосавља као филосовије живота" благовести Св. Владика Николај, пуне срдачне свежине и изузетне

смелости; "бујичном речитошћу" и бескомпромисним хришћанским убеђењем уздижу дух и национални понос, те "као кишобран" штите душу народа од страха и очајања, од "злоупотребе слободе". Оне су како каза Владика Атанасије, наставак Еванђеља Христа Богочовека; Блага вест Божије Љубави и Човекољубља, али су оне понекад и "тврда беседа", јер у њима он не угађа људима; но напротив, као истински слуга Христов, он је оштар према нама Србима, према своме Српском роду, као што су то уосталом били и Пророци у народу Божијем Израиљу. Зато су оне препуне људске, пастирске, свештеничке, духовничке сотириолошке, што ће рећи црквене одговорности за људе и народ којима се обраћа, наглашава Владика Атанасије.

Потребу за једним оваквим избором осећа наш христочежњиви читатељски свет, посебно православна омладина српска, како је проницљиво, и подстицајно приметила Игуманија Манастира Ћелије ама Гликерија, будући да већина није у могућности да добави сабрана дела Авве Јустина, где се налазе његове беседе.

При састављању овог избора користили смо прве три књиге Сабраних дела: Празничне, Недељне и Пасхалне беседе (које је приредио Преосвећени Владика Атанасије, - у издању Манастира Ћелије), учинив где-где незнатна скраћења, водећи бригу о смислу и сажетости и пуноћи израза.

Реч је о неауторизованим и нередигованим текстовима, о "недопеваним песничким творевинама", изговореним и са магнетофонске траке (руком брижљивих монахиња), на хартију пренетим.

Ниспошљи, Господе, благодат Твога Духа Светога - овим богочежњивим душама које читају књигу ову да познале би љубав Твоју и осетиле неизрециву милост; загрej и од злих помисли очисти срца следбеника духа Св. Саве, Св. Владике Николаја и Преподобног Оца Јустина; укрепи их новим силама и разгори божанским огњем љубави; ниспошљи непролазну утеху им и подари светлост у срцу, којом нека привукли би и друге, жудне Живота у вечноси, и заједно спасавали се и славили величанствено Свето Име Твоје, Оца и Сина и Светога Духа. Амин.

О преподобни и богоносни Оче наш Авво Јустине, испроси нам од свемогућег Господа духовне дарове и благослов непролазни, да непоколебљиво останемо у Православљу, јединој живој, чистој вери Св. Апостола, Св. Отаца и Св. предака наших, и уразуми нас, и омудри, и покажи нам пут, покајни,- ка спасењу. Амин.

На Св. ап. и еванг.
Јована Богослова
2001. год. Господње

Слободан Костић

ПРАЗНИЧНЕ БЕСЕДЕ

ВЕЛИКА ВЕЧЕРА

Беседа 1. у Недељу Светих Праотаца (пред Божић1965)

И ми смо сви данас у Светом Еванђељу Спасовом. Чули сте данас Свето Еванђеље (Лука 14, 16-24), а оно је и моје и твоје и свачије, сви ми људи учествујемо у њему. Тако је Господ објавио овоме свету наше људско Еванђеље, које важи за свакога од нас. Снео га је с неба да каже људима: Ево, ви људи живите еванђелским небом и ви сте с неба. Зато сам вам ја и донео истине небеске. Еванђеље Спасово данас о *Великој Вечери* (Лк. 14, 16-24) казује нам велику и свету тајну. У овоме свету сви смо ми за трпезом Божјом. Велику Вечеру приредио је Господ стварајући овај свет: творећи сунце, небеса, звезде, земљу, биље, траву, птице, животиње. Све је то огромна трпеза и Господ поставио нас људе, род људски за столом те велике трпезе, која се пружа од земље преко свих пет континената, преко небеса и преко свих васиона. Створивши овај свет Господ је створио све што видимо, и многе невидљиве светове Господ је створио.

И на ту Вечеру, на тај створени свет, богато створени, божански створени свет Господ је позвао све. Хајде, хајде, вечера је готова. Свет је сав готов. Човек земаљски, небески је Бог, греје

вечно за тебе, и ето ја слуга његов сунце, зовем те, хајде све је готово. Бог је тебе човека створио, дао све што ти треба телу. Погледај, шта све на земљи има, шта све на земљи производи и рађа из себе. То треба твоме телу. Како богата и раскошна трпеза која непрекидно траје! А души твојој има ли хране? Да ли је Бог створио храну за нашу душу за нашу савест, за наш ум? Јесте, јер кроз овај видљиви свет, кроз овако диван и чудесан божански свет земаљски, Господ је и показао - шта? Мудрост Своју, Божанску Мудрост и њоме нас храни кроз сав овај видљиви свет. Господ је показао Доброту Своју Божанску, Љубав Своју Божанску, и тиме храни душу нашу - Љубављу божанском и Добром божанским. Кроз овај видљиви свет, који је чудесно леп, Бог нам показује Своју Божанску лепоту, храни нашу душу небеском Божанском лепотом. Свака од ових ствари у овоме свету, и свака твар и свако створење, ето као слуга Божји зове свакога од нас: *"Хајде, хајдете, све је готово"*.

Како су се одазвали људи позиву Божјем? У овоме свету ми људи се изговарамо: па ја имам имања, да се око имања мучим, њива је моја, моје је све, Бог ме зове, немам кад, Господару, немам кад! Реци Господару неба и земље: немам кад! То је човек који не служи прво Богу, ни својој души. Та обузетост имовином може бити и материјална, видљива, али она може бити и духовна, невидљива, за човека који се бави науком, а Бог га позива за раскошну трпезу Своју да отвори очи, да види шта је Он створио за њега овде, какав чудесан свет, да се учи мудрости Божјој, доброти Божјој

гледајући овај дивно створени Божји свет. Или научник: Ја имам књиге, немам кад, изговори ме, реци Богу - немам кад. Или рецимо човек изабрао занат, изабрао позив, сав се посветио своме позиву, учитељ, професор свеједно, занатлија, ковач, кројач, сав се занео, сву душу, све тело у тај посао, а Бог га позива кроз сунце, кроз све Праведнике старозаветне, кроз Светитеље: *"Хајдете, хајдете, људи, све је готово"*. Немам кад, изговори ме молим те, немам кад ја да мислим о Божјим стварима. Онај други човек који се изговара са пет јарма волова: *Молим те изговори ме*, немам кад!

Створења Божја не виде Творца; виде жива бића у овоме свету, животиње, птице, чуде се, диве се, изучавају их, служе се њима, употребљавају их, али немају кад да мисле на Творца тих живих бића! Жива бића су створена од Бога, а (овде) то је оно што Апостол Павле вели у свом Еванђељу *да људи већма послужише твари него Богу* (Рм. 1,25), већма служише створењима него Богу. Очевидан пример таквог човека је природњак, професор, учитељ који се бавн изучавањем птица или пчела, и неће ништа друго да зна, зарио се у то, томе се посветио. Пчеле, птице, и то су слуге Божје, оне непрекидно зову њега: Хајде ка Господу! Погледај, па ми, ми смо створења Божја, а Он је далеко чудеснији од свију нас. Не, немам кад, изговори ме! То је слепило, то је већ клањање стварима овога света и људи *више поштују створење неголи Творца.*

А трећи рече: ожених се, зато не могу доћи. Он представља онога који ништа у овоме свету не

види осим своје породице, за њу живи, за њу мре, али то, то је мало пред Господом. Важно је да родитељ зна од кога је његова породица, чија је његова породица, ко је тај који храни његову породицу, кроз сунце и кроз птице и кроз биље и кроз пшеницу и кроз жито. Ко? Господ и Творац! А он нема кад! Сва брига то је његова породица, ништа друго неће да зна. Какав грех!

Чули сте како је Господ рекао, јер *расрди се* Бог на те људе (Лк. 14,21), на такве људе који овај свет не сматрају за богату трпезу Божју, коју је Бог поставио за род људски да би људи славили Бога. И Бог не само да је слао своја створења, него ето слао и своје многобројне Праведнике у Староме Завету да људе подсећају на Бога, да их позивају говорећи: Хајдете, све је готово. Људи шта чекате, зашто правду Божју не чините у овоме свету? Зашто не чините по правди Божјој, по законима Божијим?!

Данас Црква празнује све Праоце, све Праведнике старозаветне, људе који су живели пре Христа, слуге Божје, Свете слуге Божје које је Бог слао с времена на време у овај свет, слао роду људском да посведочи да је овај свет Вечера, велика гозба. Мојсије, Исаија, цар Давид, безбројни Пророци и исповедници, праведни старозаветни, то су јата светих људи (Јевр. 12,1) који непрекидно позивају род људски: *Хајдете, све је готово*, Бог вас позива. Али свет иде и клања се идолима, клања се лажним боговима, не служи Богу, неће Истинитог Бога; ето и стоку и биље и животиње проглашава за најважније, за циљ свога живота, слави своја божанства; клањају се људи идолима, клањају се

животињама, биљкама, камену, а за Истинитог Бога немају времена.

Господ, да би уразумио људе, почевши од Светих Апостола шаље слуге своје роду људском, шаље свима народима и непрекидно их позва: *"Хајдете, све је готово"*. Људи, реците и ви шта вама више треба од онога што је Господ Христос донео човеку. После свега можете ли ви смети ишта веће од тога? Он Бог постао је човек. Да ли се ти, човече, правиш ишта већи од тога? И можеш ли смети ишта веће од тога? Он Бог донео је Вечни Живот. Човече и брате, шта је твој живот на земљи без Вечнога Живота? Шта? Кратак период времена мука и несрећа и страдања и болова и болести - то је земаљски живот човеков без Господа Христа. А Бог донео нам Живот Вечни, и за тебе и за мене, и даје нам у Својој Цркви Своје Свето Причешће, кроз крштење, кроз веру, кроз љубав кроз наду, све то Он, Чудесни Господ храни нашу душу бесмртном и вечном храном.

Господ зове непрекидно, а ми ето, ми као она три човека, као оне три званице изговарамо се. Кад ја да о Христу мислим? Ето, имам имања овог и оног, или трговину, или занатску радионицу, фабрику; немам кад да мислим на Христа, на тај Вечни Живот, на ту Вечну Истину, Вечну Правду. И ја и ти погледајмо на себе, на свој живот, о ми то често радимо. Колико пута у току дана заборавимо на Бога, колико ли током недеља и месеци читавих заборавимо да је овај свет трпеза Божја, да у овоме свету Бог је тај који даје све и ваздух и сунце и светлост.

А ти, ето, може бити припадаш другом човеку, другој званици који вели: Е, купих пет јарма волова, изговори ме; сувише сам заузет овим светом, овај свет има толико богатстава својих, и ја немам кад да мислим на Христа, на то што Он треба да дође тамо после смрти. Онда такав човек нема кад да мисли на Цркву, нема кад да мисли на своју душу, на Свето Причешће, на покајање, на праведни живот, на добро које треба чинити, јер чинећи добро људима он себи добро чини. Може бити и ја и ти и многи од нас припадају оном трећем човеку, оној трећој званици који вели: Ожених се, зато не могу доћи. Моја породица прогутала ме, ја стално за њу живим, стално на њу мислим, немам времена за друге ствари. Стани, човече, та твоја породица и твоја деца су Божија! Ко им даје оно што им је најпотребније, ко им даје сунце, ко им даје ум, ко им даје савест; ко даје силу њиховим рукама да могу да раде, ко даје вид очима њиховим, ко даје слух ушима њиховим?! Размисли о томе, то ти све знаш, ти то видиш.

Ето, данас ми славимо Свете Праоце, Старозаветне Праведнике, њих је безброј, много и много, сви они веле: "*Хајде, све је готово*". А ми, како се одазивамо? Да не будемо неразумни и безумни. Сутра Црква слави Светог Тирса и друге Свете Мученике и они нас позивају, позивају за трпезу Божју: "*Хајдете, све је готово*". Јер они, Светитељи, нахранили су себе вечном Божанском храном, коју је Господ донео у овај свет и постали бесмртни и свети у овоме и у ономе свету. Ми, имајући пред собом толике примере (Јевр.12,1),

толике људе, а сви су Светитељи људи, ми нећемо имати изговор на дан Страшнога Суда када Господ буде указао и мени и теби и свима: Погледајте моје Праведнике, погледајте Праведнике и Светитеље и Мученике и Исповеднике, и ви сте живели у истој Цркви, и ви сте живели у истом том свету, па сте погазили моју Правду, моју Љубав, погазили сте моје Еванђеље. Кад сте били на земљи нисте га хтели доле, не треба вам ни овде. - *Тако ће праведници отићи у живот вечни* (Мт. 25,46).

"*Много је званих*, завршава данашње Свето Еванђеље, а *мало изабраних*" (Лк. 14.24). Бог зове све, а ти како ћеш се одазвати, то зависи од тебе. Бог те позива Вечноме Животу, Вечној Правди, Вечној Љубави и нуди ти Вечни Живот. Од тебе зависи да ли ћеш се одазвати. Одазовеш ли се, гле, ти постајеш изабраник Божји.

Молитвама Светих данашњих Праотаца које славимо и свих Светитеља и Светих Апостола и Мученика и Праведника, Исповедника, нека Благи Господ отвори душе наше, и слух наш духовни, и вид наш духовни, да се одазивамо сваки дан и сваке ноћи Господу, да будемо свесни да смо ми у овоме свету за богатом трпезом Божјом, да смо у Цркви Његовој, Цркви Његовој за вечном трпезом вечне Истине и Правде Божје, да је то оно што нама треба у овоме свету, да је Господ Христос донео све што људском бићу треба и у овом и у оном свету за Живот Вечни. Њему част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

ШТА ЈЕ ГРЕХ ?

Беседа 1. у Недељу Светих Отаца
(пред Божић, 1965)

Данас је Благовест Божија у једној речи. Цело Еванђеље Божје у једној речи. Данас се, у Недељу Отаца пред Божић, чита прво Еванђеље, прва глава Матејевог Еванђеља. И она једном речју казује шта се збило са овим светом, шта се збива и шта ће се збити са сваким од нас. Сва историја неба и земље, сва историја човека, људи, рода људскога, мене, тебе, птице, гранчице, цвета, све у једној речи - Исус (Мт. 1,1,18,21). Његово рођење - ето најважнијег догађаја у свима историјама свих светова. Његово рођење на земљи, Његова појава на земљи као човека - то је најважније од свега што се збива у роду људскоме, браћо, најважније откако је постало Сунце до дана кад се буде угасило.

Гле, дошао је да спасе свет од греха. Теби је потребан Исус, теби је потребан Спаситељ. Шта је грех? Ти грех познајеш и ми други познајемо грех кроз смрт. Смрт је нешто најстрашније за нас, али смрт је дошла кроз грех у овај свет, и када се јавља Спаситељ од греха, то се јавља Спаситељ од смрти моје и твоје. И греси који су у мени, и греси који су у теби, који стварају стотине смрти у нама, у нашим људским бићима, све то бежи

испред Њега, све је то немоћније од сенке пред Њим. Он једини јачи од греха, Бог једини јачи од греха. Нема човека јачег од греха, јер је у греху ђаво а само је Бог јачи од ђавола. Ето, Бог је постао човек да из човека истера грех, да из човека изгони грех, да из човека избаци то најстрашније чудовиште, које ми често у моменту заноса и лудила грлимо, а оно, оно нас убија са сваке стране, изазива смрт ума, смрт савести, смрт воље, изазива општу смрт.

Ето подвига Спаситељевог у овоме свету, ето Његовог задатка, ето нашег спасења: смрт греху твоме и моме. А ту смрт може изазвати у твоме греху само Господ Христос, Који је јачи од греха и јачи од смрти. Смрт смрти је само Господ Христос, Који Васкрсењем побеђује смрт; Он може дати победу и мени и теби над сваком смрћу. Смрт ђаволу, помор ђаволима - ко то чини? Ко то разара пакао, царство нечистих духова и ђавола безбројних уништава, ко, ко? Бог и човек, Богочовек Христос! Он је из неисказаног човекољубља сишао с неба, постао човек, ушао у блато тела људског да из тог тела и тог бића људског истера оно што није Божје, што је против Божје воље, да истера грех.

Зато је, браћо моја, најважније у Еванђељу Спасовом да је Он, Бог, постао човек (Мт. 1,23,Тим. 3,16). У томе је сва тајна нашег живота у свету, у томе је сва тајна нашег спасења, у томе је тајна несрећне земље, на којој род људски живи, и свих светова над човеком и испод човека. Бог се јавио у телу (1 Тим 3,16), ето наше тајне. Јавио се Христос - ради чега? Да сједини човека са Богом , тако сје-

Христа, борци за Еванђеље Христово пре него што је Еванђеље било записано. Писао га је Господ кроз њихове свете животе и они, безброј њих, чули сте шта пише о њима Свети Апостол Павле, они вером победише царства, доживеше васкрсење мртвих, беху јачи у биткама, остварише Правду Божију у овоме свету, прославише Бога Истинитога; њих не беше достојан свет и свет их гоњаше, потуцаху се по пустињама у кожусима, голи, без хлеба, али Правду Божију оставише, ђаволе победише, грехе све победише (Јевр. 11,32-39).

И ми хришћани у овоме свету, живећи у Цркви Христовој, коју је Он основао поставши човек, још овде на земљи ми постајемо посједници и власници Царства Небеског, ако вршимо заповести Христове. Ако вршиш заповест Спаситељеву о смирености, ако смириш себе у великој вери пред Њим, и стекнеш сво блаженство, ако одбациш гордост сатанску и ђаволју и доживиш прву заповест Његове свете науке: *"Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царсиво Небеско"* (Мт. 5,3), ти ћеш осетити да је заиста Небеско Царство твоје. Ти ћеш осетити да је Бог Цар у твојој души: не грех, не ђаво, не смрт. И ти још, живећи на овој земљи, остварујеш у себи спокојство: Цар је у теби и у твојој души, царује кроз Вечну Истину, Вечну Правду и Вечни Живот. Свето Причешће, ето свете хране, ето светих небеских блага, ето свете бесмртности, ето свете вечности, ето светог Вечног Живота! Све то и још више од тога - Васкрслог Господа Христа примамо у Светоме Причешћу. Имамо много

више него што нам треба. Само, шта нам Господ даје, а шта нама треба? Вера, вера, одлучна вера. Одлучност: хоћу да живим вером у Господа Христа и да испуњујем Његово Свето Еванђеље, поред свега што то многи неће око мене, и поред свега тога што слабости моје често неће моћи, немоћи моје неће. Јер човеку нема спасења од смрти, нема спасења од греха без Спаситеља, без Господа Христа. У Спаситељу је спасење, као што Је у светлости оеветљење.

Зато, заједно са Светим Оцима Старозаветним, поклонимо се Господу Христу, Чудесном Спаситељу нашем од греха, смрти и ђавола, и Једином Истинском Човекољупцу, Који је, ето, нама људима недостојним донео и даровао Небеско Царство. Амин.

С НАМА ЈЕ БОГ

Беседа 3. у Недељу Светих Отаца
(Бадњи дан, 1973)

Ништа важније од Божића! Зашто? Зато што је Бог сишао у овај свет. А дотле, где је био? Ми смо Га отерали својим гресима са земље, не треба нам Бог. То и сваки грех говори, хтео ти или не, јер сваким својим грехом ми одгонимо Бога са земље. Прво одгонимо из своје душе, а онда из целе историје рода људског. Што важи за тебе, то важи за све нас. Ми, ми изгонимо из душе своје, из срца свог, из савести своје све што је Божије, ако живимо у непокајаним гресима.

Чули сте данас Свето Еванђеље. Господ је назван у њему *Емануил, што значи "С нама је Бог"* (Мт. 1,23). Дотле, ко је био с нама? Ђаво! Ђаво кроз грехе, кроз сваки грех, и мој и твој, и кроз свачији грех у роду људском. Никад не треба варати себе: ми сами или прогонимо Бога из себе, или Га уводимо у себе.

Зато је Господ и постао човек, зато је Он на Божић ушао у овај свет и јавио се као човек (1 Тим. 3,16), да нам покаже шта треба да буде од човека на овоме свету и какав треба да буде човек. Није узалуд Господ постао човек. Није постао птица, није постао цвет, што је далеко лакше и пријатније и лепше за Њега, него је постао човек - човек који

је био сав у гресима, сав смрдљив, сав у ђаволизму и демонизму. Зато је постао човек да спасе човека од тога. Његово име *Исус*, значи *Спаситељ* (Мт. 1,21). Спаситељ од чега? Од грехова, од грехова људских, а кроз грех у овај свет ушла је и смрт, и ушао сваки ђаво. Зато без Господа Христа, без Божића Његовог, заиста род људски може стално за себе да каже: с нама је не Бог, но ђаво. *С нама је Бог* - то је начело небеско, то је начело вере наше, начело Еванђеља. *С нама је Бог* у овоме свету. А досад Њега као да није било уопште. Није Га било у пуном смислу те речи. Чиме ми хришћани доказујемо заиста да је *С нама Бог*? Ето, Господ је оставио Цркву у овом свету. Шта је Црква? Свети Апостол Павле вели да је *Црква духовно тело Његово, Он је Глава тога тела, а ми смо чланови тог Свешог Тела* (Еф. 1,22; Еф. 4,15-16), и разуме се органски сједињени са Господом Христом. И тако, сваки хришћанин који испуњује свете заповести Господа Христа, испуњује заповести еванђелске, увек може рећи са мном је Бог. Али, ако се хришћанин ода гресима, ако се не буде борио са њима, ако их не буде одгонио од себе, он је у сталном загрљају - кога? Ђавола.

Тешко је било веровати људима да Бог може постати човек, ето, ради нашег спасења. Бог је заиста постао човек, и што је најважније, дао нам је сва средства да свако од нас када хоће сједињује себе са Њим, са чудесним Господом Христом, Који по смирењу Свом, по доброти Својој, ето, постаје човек губавац, смртник, сав опкољен људским гресима. Он узима грехе на себе (Еф. 1,29) да би нас спасао од њих. Зато је постао човек! Зато је

добио име Исус Спаситељ!

У Цркви Христовој ми имамо сва средства потребна за наше духовно сједињење са Господом Христом. Ту су Свете Тајне и свете врлине. Свето Крштење - кад се крштавамо ми се облачимо у Господа Христа (Јн. 1,29), ми изгонимо све што је сатанско и демонско, одричемо се тога и предајемо себе Господу Христу. Шта је тек Свето Причешће? То је потпуно сједињење твоје са Њим, потпуно сједињење човека са Господом Христом. А вера, а љубав, а молитва, а пост? Све су то врлине помоћу којих се ми сједињујемо са Господом Христом.

Апостол Павле саветује хришћанима и вели и моли: *"Нека се Господ Христос вером усели у срца ваша"* (Еф. 3,17), ве-ром. Не можемо ми све схватити. Оно што је Господ радио и што јесте; уствари, Бог је увек шири и већи и дубљи од сваког људског ума, од сваке људске мисли. Зато је Господ као сигуран пут ка Њему и дао веру, веру у Њега. А за веру није потребна велика школа, ни велика трговина, ни богатство, ништа. Само добра воља. Само добра воља да се верује у Спаситеља света Господа Христа. И онда свака врлина, и љубав, и молитва, и пост, све те врлине уносе у нас Господа Христа, уносе силе Његове Божанске, уносе животворне речи Његове, и ми заиста осећамо да је *С нама Бог*, и не бојимо се никаквог ђавола, не бојимо се никаког греха.

Господ је дошао у овај свет, дао нам силе и снаге да заиста победимо сваки грех, и не само сваки грех, него сваку смрт, сваког ђавола, дао нам је Живот Вечни. Дошао у овај свет, узео на

Себе тело људско, прошао кроз смрт и васкрсао телом из мртвих, узнео се на Небо и показао шта ће бити са твојим и мојим телом. Ништа мање од тога! И моје и твоје тело мора ући у смрт. Али као хришћани ми ћемо васкрснути по вери нашој у Господа Христа. На дан Страшнога Суда Господ ће нас васкрснути из мртвих и дати нам Живот Вечни! *"Који верује у Мене има Живот Вечни"* (Јн. 3,17), објавио је Спаситељ. Још овде на земљи *има Живот Вечни*. То јест: Господ је јачи од сваке смрти, од сваког ђавола, јачи од сваког греха, јачи за тебе и за мене. И кад смо са Њим, заиста када смо са Њим, ми јуначки побеђујемо.

Нека нам Свети Старозаветни Оци и Праоци и Света Преподобна Мученица Евгенија, коју такође данас славимо, која је радосно пострадала за Христа, била узорна и света монахиња, нека би они сви помагали свима нама да и ми приморавамо себе на свако еванђелско добро, приморавамо себе на сваку еванђелску врлину, и тако заслужимо Царство Небеско у коме, дај Боже, да са Свима Светима, и данашњим Светитељима, славимо Чудесног и Јединог Господа Христа, Коме нека је слава и част, сада и увек и кроза све векове. Амин.

БЛАГОВЕСТ ЈЕ БИТИ ЧОВЕК

Беседа 1.у Недељу Богоотаца
(Недеља по Божићу,1964)

Христос се роди! Ваистину се роди!

Бог се роди, Богочовек се роди. Сав Бог у васцелом човеку. Први пут на земљи јавља се нови човек, јавља се свршен човек, јавља се потпун човек. Какав се човек јавља у Богочовеку Христу? Човек савршен, човек довршен, човек са свима савршенствима; прави, једини Прави, једини Истинити Човек - ето то је Богочовек Христос. Дошао је Он у овај земаљски свет, спустио се, постао Богочовек, да нам у лицу Свом покаже шта је прави човек, шта је савршен човек. И Он је то показао на најсавршенији начин. Како? Тако што је у телу људском показао савршеног човека. *"У Њему живи сва пуноћа Божанства телесно"*, вели се у Светом Еванђељу (Кол. 2,9). Да, сва пуноћа Човека.

Без Њега и до Њега човек није уопште довршено биће, човек је недовршено и незавршено биће. Зашто? Зато што је несавршено биће. Њиме човек је први пут дошао до свог најпуније савршенства, остварио свој божански циљ у овоме свету, испунио се у Њему; прво у Њему па онда у свима Његовим искреним и савесним и потпуним следбеницима. Први пут се

испунила она еванђелска реч да је Господ основао Цркву у овоме свету, дао јој Апостоле, Пророке, Еванђелисте, Учитеље, Чудотворце *на саздање тела Христовог, Цркве Христове - да сви достигнемо човека савршена* (Еф. 4,11-13).

А какав је то савршен човек *у мери раста висине Христове* (Еф. 3,13)? Ето то је тај савршен човек који нам се јавља у лицу Богочовека Господа Христа. Тако је у Њему и преко Њега и Њиме човек, уствари сваки од нас, позван да постане -шта? Богочовек по благодати. Оно што је Господ Христос по природи, као Бог савршен Човек, то сваки од нас у Цркви Христовој треба да постане савршен човек, да постане Богочовек по благодети, да тако заврши себе; да постигне божански циљ свога постојања у овоме свету и свога живота. Тако Господ представља собом човека и његово савршенство. Што важи за човека, важи и за човекову истину? Истина човекова ако се не заврши Богочовеком, није потпуна. Док се Њим не доврши, истина човекова се распада сама од себе, пропада, и човек од ње нема никакве користи. Зар има истине без Господа Христа у човеку? Вене и увене и ништа не остане од ње. Али, када човек живи у Његовом богочовечанском телу Цркви, његова се истина постепено развија, расте у Богоистину и постаје Богоистина - Божанска Савршена Вечна Истина. Тако ми знамо ради чега је Бог дао човеку истину: да она постане савршена и довршена у њему, Божански савршена и Божански завршена. А шта, шта бива са човековом правдом? Исто тако човекова правда ако се не заврши Христом

Богочовеком, Његовом Божанском Правдом, о, лако нестане, лако ишчезне нападана са свих страна лажима овога света, лажима које се роје из мрачног срца сваког демона и сваког човека који је себе подвластио њему. Тада правда човекова умире и изумире потпуно. Она је жива, вечно жива, божански жива само када се сједини са Христовом Правдом, када постане Богоправда, еванђељска Правда, сва од Бога и сва по Богу.

О, људи се у овоме свету хвале љубављу, љубављу према човеку, према стварима, уопште свима врстама љубави. Али човекова љубав, ако се не усаврши Христовом Љубављу - шта бива од ње? Она се претвара у обичну љубомору, претвара се у пркос, па и мржњу. Ова сила љубави што је у човековој природи, када се вером Христовом сједини са Господом Христом, она се постепено развија и љубав та постане света Љубав, савршена Љубав, Божанска Љубав, Богољубав. То је једина права Љубав у овоме свету. И дошавши у овај свет, поставши Богочовек, Господ је Христос дао и ту савршену Љубав, и од нас његових следбеника ту исту љубав захтева. Све друге љубави немају вредности док се не освете и не посвете љубављу, светом Љубављу Божанском, Љубављу Христовом.

А шта да кажемо о добру људском? Људи се хвале често својим добрима, својим добром, доброчинствима. Шта је људско добро у овоме свету? Које је добро које може надживети зло овога света, зло које је сво од ђавола. *"Нико није добар осим једнога Бога"* (Мт. 19,17), рекао је Господ Христос, нико! Нико од људи. Ми смо људи грехом толико измешали зло и добро у себи да наше добро никада није истинско добро, наше добро никада није Божанско Добро. Тек онда када се ми вером, молитвом и љубављу предамо Господу Христу и Он наше добро узрасте у нама, умножи га, усаврши га, тек онда наше добро постаје савршено Добро, Божанско Добро, постаје Богодобро.

А шта да кажемо о нашем људском животу? Шта је наш, људски живот без Господа Христа, док се Он није јавио у овом? Живот без Христа није ништа друго него постепено и непрекидно умирање, мучно умирање, тешко језиво умирање. Ето, прави живот јесте Вечни Живот у Господу Христу! Кад човек свим светим средствима која му даје Црква Христова у себи живот свој испуњује Божанским силама, Божанским животом, његов се живот постепено претвара у Богоживот, у Вечни Живот. Човек постаје вечно биће.

Ми ових светих дана, и великих дана, поздрављамо један другога радосним Божјим поздравом: "Христос се роди". Ми тиме - шта говоримо? Ми у ствари велимо: "Вечна Истина се роди! Вечна Правда се роди! Вечна Љубав се роди! Вечно Добро се роди! Вечни Живот се роди"! - јер се Бог родио, јер се Богочовек Христос родио у овоме свету. Ето, зато је од рођења Господа Христа у овоме свету радост бити човек. Зато је од Његовог чудесног рођења и појаве на земљи као човека тако пријатно бити човек! Страшно је бити човек без Христа, ужасно је, проклетство бити човек без Христа! Зато је Господ Христос јавивши се на земљи, родивши се

на земљи као Богочовек, сва Радост наша, сва Нада наша, сав Живот наш. Сав смисао свих људских светова Он - Богочовек Христос! Он је једина Истина у свима световима у којима човек живи и креће се. И Њега таквог, Њега Свебожанског, Њега Свесавршеног Човекољубца Богочовека славимо. Ето, то је наш Божић, велики дивни сјајни Празник.

Зато када поздрављамо један другога радосним божићним поздравом: "Христос се роди", имамо увек у срцу, у осећању, у души својој, ту радост да је човек позван да постане савршен и да му је сва средства за то дао Господ Христос у Његовој Светој Божанској Цркви.

Зато нека сва душа наша, сав ум наш, сва савест наша, сво биће наше, увек слави Чудесног Господа Христа, Који се толико понизио (Фил. 2,7), толико љубави показао, сишао к нама људима да нас подигне из нашег пакла у Небеско Царство и да нас позове у свебожанско савршенство. Њему слава и хвала, сада и увек и кроз све векове. Амин.

ГОСПОДЕ, НЕ ПРИМИ ИМ ОВО У ГРЕХ

Беседа 2. на Св Првомученика Стефана (1965)

Гле данас је дан Светог Првомученика Архиђакона Стефана кога Црква слави. Њега не би било да се Господ није родио као човек, не би било ниједног Светитеља, не само њега. Ко је Тај Који је дао силу том младићу, чудесном и дивном, да се он, кад га засипају камењем, моли Господу Богу за убице своје и да вапије *"Господе, не сприми им ово у грех"* (Д. Ап. 7,60). Такво чудо љубави и молитве није се знало на земљи. Ето, то чудо збива се кроз великог и славног Првомученика Архиђакона Стефана. Ко то твори у њему? Господ Христос - Бог који је постао човек, Бог који је у самоме Првомученику Архиђакону Стефану свим силама Својим присутан. Човек се не боји смрти! Гле, и у страшном тренутку смрти, онда када га засипају камењем, када га муче, Првомученик Свети Архиђакон Стефан види небеса отворена и Сина Човечијег, Господа Христа види где седи с десне стране Бога, седи у телу људском (Д.Ап. 7,55). Каква визија! Каква радост!

Небо је отворено земљи. Све небеске радости пружене су роду људском. Првомученик Стефан то види, осећа, види Небо отворено и за њега нема

страха од смрти, нема страха од убица, нема страха ни од каквих страхота у овоме свету. Тако је Свети Првомученик Стефан уствари свима нама открио тајну свих Светих Мученика Христових: како су они могли да издрже страшне неподношљиве муке без јаука, без суза... Свако мучење за сваког Мученика имало је своје страхоте, али јунаци Христови нису се бојали смрти и подносили су све те муке, јер су имали над собом Небо отворено, јер је Господ Христос био над свима њима и чекао их у Небеском Царству. Тамо су они хитали кроз сва страдања, кроз све муке, ка Њему, Господу Који је постао човек, да нам да све што је Божанско, да нам да све Божанске силе, такве силе које савлађују све што је смртно у човеку и око човека; да нам да Божанске силе које побеђу смрт, и све демоне који стоје иза смрти.

Не треба се варати, овај је живот наш на земљи дат нам је да њиме осигурамо себи Живот Вечни, да одавде почне живот наш и настави се у ономе свету. Господ је сишао с Неба, постао човек ради тога. Он је пропутио пут човеку од земље у Небо (Јевр. 10,20), пропутио пут којим свако људско биће може ићи и стићи у Небо ако хоће. Све зависи од нас људи, од наших жеља, од наших хтења, од наше слободне воље. Гле шта је узвишеније, шта је богатије за човека него да се Бог јави у човеку, да се јави као Богочовек у овоме свету? Има ли већег богатства од Господа Христа? Та Он је донео роду људскоме све што Небо има: донео је Небеско Царство, донео је сва блага Небеског Царства и Царство Небеско

постало је наше, људско, и ми смо постали наследници Небеског Царства (Јак. 2,5). Јер гле, велику љубав је испољио Господ Христос, све нас чини синовима Божијим, усиновио нас Господу Богу, и тиме ми постајемо синови Божији по благодати постајући и наследници свих богатстава Господа Христа (Рм. 8,14-17;9,26).

Знај када извршујеш сваку еванђељску заповест ти богатиш себе Богом, богатиш себе непролазним богатством које ти нико не може узети ни отети: ни смрт, ни ђаво. Ти онда гомилаш себи благо на небу. Чујеш ли заповести Господа Христа, заповести о молитви: *"Молите се за пријатеље и непријатеље своје"* (Мт. 5,44). Када ту еванђељску заповест вршиш ти уствари богатиш себе Богом. Божанске силе се налазе у теби, јер свака врлина, браћо, своди у душу Божанске силе, свака врлина је од Бога и зато и своди у душу небеску Божанску силу која је јача и од греха, и од смрти и од ђавола. Или, ти испуњујеш ма коју другу заповест: о милосрђу на пример, ти тиме богатиш себе Богом, богатиш се богатством које ће трајати вечито у свима световима где се креће твоје људско биће. Каква блага, каква богатства донео је Господ Христос човеку, бесмртност и Живот Вечни, Небеско Царство и сва блаженства Небеског Царства! Зато је Божић, када се Господ родио као Богочовек у овоме свету, рођендан свих наших радости, свих наших бесмртности, свих наших непропадљивих богатстава, свих великих и светих људи у овоме свету, рођендан сваког човека, сваког истинског човека, сваког правог хришћанина.

Зато је Господ постао човек, зато ми славимо Божић као најрадоснији празник, јер гле, кроз данашњи Свети Празник и смрт је постала радост за човека, вели Свети Апостол Стефан. Како се Он радује што Га каменују за Господа Христа! Каква је то сила која чини да није више ни смрт највећа страхота?! Само Господ Христос, само Богочовек то чини! Тако у мом и твом животу, ако хоћеш да смрт престане бити за тебе страшило и страхота и за твоје ближње, ти предај себе васцелог Господу Христу. А Он је сав ту међу нама, сав у Цркви Својој, сав у свима световима као свуда присутан, сав свуда готов да помогне свима нама, да нас извуче из понора смрти, из понора греха и узнесе у Рај. Божић! - Божићем је отворен пут у Рај. Божић - Божић нам је дао свима сва рајска блага. И ако желиш души својој рајско расположење још овде на земљи, ти смири себе пред Господом Христом, ти увек молитвено и скромно са постом и бдењем иди за Господом Христом, само за Њим, јер несумњиво за Њим ћеш стићи у Царство Небеско.

И данашњи Свети Првомученик Стефан, који се смрти радовао више него ли ми некој радости, нека нас он води и руководи идењем за Богочовеком Христом, Који је постао Богочовек ради нас људи, да и ми победимо све што је смртно, победимо у себи сваки грех, сваку духовну смрт, победимо у себи сваког нечистог духа и узживимо још на земљи Еванђељем Господа Христа, божанским животом који се продужава у ономе свету, еда бисмо и ми заједно са Првомучеником Светим Стефаном, Апостолом и

Архи-ђаконом, славили Господа Христа кроза сву вечност, кроза све вечности на ономе свету, поздрављајући на небу један другога као што се поздрављају сада људи на земљи: "Христос се роди! Ваистину се роди"!

УВОД У ВЕЧНОСТ

Беседа 1. на Св. Василија Великог
(Нова година, 1965)

Ево нас у Новој Години... Шта је то ноћ, шта је тренутак, шта је час, шта је то време? Шта ли то ми људи називамо временом? Време, то је огромна река низ коју је Господ отиснуо све што је створио: небеса, сунца, звезде, земљу, људе на њој, сваку твар, свако биће. Све је то отиснуо низ бујну реку времена. Куда тече та река, куда нас она носи, куда то ми идемо ношени бујицом те велике неодољиве реке коју ми називамо временом?

Време, шта је време? Време је увод у вечност. Зато је време неисказано важно за нас, важно као и вечност у ономе свету. Зато је сваки дан врло важан у нашем животу, свака ноћ; не, сваки тренутак, јер од сваког тренутка зависи наша вечност. Да, време је увод у вечност. То је, браћо и сестре, јеванђелско схватање времена. Христово схватање времена. Време нам је дато да њиме зарадимо вечност. Ето такав је смисао времена.

Црква у овоме свету није ништа друго него Божанска радионица у којој се време прерађује у вечност, Божанска радионица која нас учи мудрости како да сваки дан претворимо у вечност, како да сваку ноћ своју, сваки тренутак свој ми испунимо оним што је вечно, од почетка до

данашњег дана и од данашњег дана до Страшнога Суда и кроз сву вечност. Христова Црква - Божанска радионица која прерађује време у вечност.

Чули сте Спаситељеву реч, Спаситељево Еванђеље о Новој Години. Он вели: *"Дошао сам да проповедам пријатну годину Господњу"* (Лк. 4,19). То је година која је почела онда и никад више не престаје, година која ће трајати. То је време претворено у вечност. Господ Христос је благословио време, испунио га Собом и испунио га вечним и вечношћу. Откако је Он сишао у наш земаљски свет и ушао у овај поток, у ову реку времена, настала је *пријатна година Господња*. Нама су дате силе божанске да ми људи, мали и бедни, на земљи можемо и дане и ноћи своје и душе своје и биће своје испуњавати оним што је вечно, оним што је Христово, оним што је небеско. Такав је дар Господ донео нама људима.

Ово је дан који створи Господ (Пс. 99,9). Тада, тада нам је Господ кроз победу над смрћу, кроз победу над ђаволом кроз правду над грехом даровао Вечни Живот, бесмртност. Зато је то *дан који створи Господ*, дан који је почео од Васкрсења и трајаће вечито, кроз сву вечност, за сваког човека на земљи, за свако људско биће. Од рођења Господа Христа у овоме свету, од Његовог Васкрсења нема нико изговора. Сваки је дан *дан спасења* јер је ту међу нама Васкрсли Господ Христос и над нама и око нас и свуда. Свуда у свима световима Васкрсли, Бесмртни Господ Христос! Човече, шта онда оклеваш? За тебе је *сваки дан дан спасења*.

Сваки дан је *дан спасења*. Не само то, сваки тренутак *дан је спасења*. Сетите се разбојника на крсту (Лк. 23,42-34). У тренутку се покајао и гле тај тренутак за њега постао је не само дан, не само година, не само хиљаду година - него вечност. Јер за Христове људе *дан је као хиљаду година, а хиљаде година као један дан.* (2 Петр. 3,8) Ето вам разбојника коме је тренутак један постао хиљаде година и сва вечност. Шта се десило са Закхејем? Онај дан кад је Господ ушао у његову кућу, када се у души Закхејевој десило велико преображење од сусрета са Господом, шта је тај дан постао за њега? (Лк. 19,2-9) Вечност, његова вечност, не само хиљаду година. Јер тада је он одредио сав свој живот у вечности, пошао за Господом и добио живот вечни. Тако бива са сваким човеком у овоме свету. Шта се од нас тражи? Да ми сваки дан претворимо у вечност, сваки дан. То је покајање за нас, покајање и борба са нашим гресима. Грех да уништим у мени; и кад то с радошћу Божјом успем кроз покајање, ето мени вечности, ето дана благословеног, ето *дана који сотвори Господ*, ето победе моје над свим што је смртно, над свим што је грешно, над свим што је демонско.

Ето данас кога ми славимо? Великог и Светог учитеља васељене Василија, Архиепископа Кесарије Кападокијске, човека који је заиста време земаљског живота свог претворио у вечност. Гледај њега, посматрај како он живи... како сваким часом, сваким тренутком он претвара време у вечност; живи у Цркви Христовој и њеним силама, он претвара своје време у Вечност.

Нека нам Свети Василије низводи од Господа

велику веру, велику еванђелску љубав, непрекидну молитву, строги пост, милосрђе, братољубље, Богољубље. Помоћу свих тих светих врлина ми дане своје и ноћи своје и часове своје и тренутке своје претварамо у вечност, еда бисмо и ми, када изађемо из овога света, са душом пуном еванђелске вере, еванђелске љубави и свих еванђелских врлина, узишли на небо и тамо са свима Светима славили Чудесног и Незаменљивог Господа нашег Исуса Христа, Коме вечна част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

БОГ СЕ ЈАВИ

Беседа 3. на Свето Богојављење (1967)

Христос се јави! Ваистину се јави! Ваистину се Бог на земљи јави! *"Људије веселитесја, днес Бог јављајетсја"*, тако кличе Црква у једној дивној данашњој песми и молитви. Људи, веселите се, данас се Бог јавља! Бог се јавља - то, то је највећи догађај у историји земље, највећи догађај за род људски. Бог се јавио на земљи, *људије веселите сја!*

Гле, јави се на земљи као Бог и Човек, као Богочовек Господ Христос, јављајући свету Вечну Правду. Људи, збуњени својим заблудама, својим лажним учењима, својим гресима, заборављају на Правду Божју, искварују Правду Божју, одбацују Правду Божју. Јавља се Он, Који јесте сав оличење Правде Божје, сав Правда за небо, сав Правда за земљу, сав Правда за род људски, сав Правда за мене и за тебе. Ко ће теби и мени дати правду, ако не Он? Пробај, покушај, да ти људи осигурају правду у овоме свету, па ћеш видети како ћеш се угрувати о безброј стена, о безброј неправди људских. А Он, Он усађује у свачију душу Правду Божју. И са њим, када се Он јавио на земљи и остао на земљи, јавља се и остаје на земљи Вечна Правда Божја. Све што је Божје, вечно је. Ето, и Правда Божја је вечна.

И Он, Благи и Човекољубив Бог и Господ, постао је Човек да теби, човече, и мени да још - шта? Вечну Љубав Божју. Вечну Љубав Божју - ту радост Неба, и свих Анђела небеских. Јер да није Он имао љубави према нама људима грешним, не би пријао Он себе, не би сишао Он у тело, блатњаво тело људско, не би сишао у човека који је био роб смрти.

А Благи Господ, ето, све нам је дао да нам помогне у томе, да остваримо свој главни позив, све нам је дао, од Свете Водице до Духа Светога. Гле, какво је чудо оставио Господ као подсетник, као будилник, као вечни будилник и за мене и за тебе: Свету водицу коју данас Он на чудесан начин освећује и не квари се. Ко то од људи може учинити? Никакви хемичари, никакве фабрике Америке и Европе не могу да нађу силу која сачува воду да се не поквари. У апотекама има такозвана вода дестилата, вода пречишћена, она се поквари, само Богојављенска Вода се не квари. Реците, шта је то? Ето, то је мало видљиво опипљиво чудо за мене и за тебе, да ти и ја знамо да су истините речи Господње и Светога Јована Крститеља, који је објавио да ће Господ Христос *крстити* нас *водом и Духом Светим* (Мт. 3,11). Ето, вода која је мртва постаје бесмртна под силом благослова свештеника православног, силом Божјом. И онда, када ти имаш то пред очима стално у својој кући, у Цркви, ти онда имаш сведочанство и доказ да се заиста ми крштавамо Духом Светим и примамо Духа Светога Који се не види. Свети Јован је видео Њега кад је силазио па Господа на Крштењу (Јн. 1,32). Тако Дух Свети силази на свакога од нас при Крштењу и

остаје у свакоме од нас. Тешко ономе који гресима својим ожалошћује Духа Светога што је у њему, Духа кога је примио кроз Свето Крштење.

Данас је Свето Богојављење, а почело је оно од Божића. Бог се јавио у телу и родио као Човек. А сваки од нас нека помисли колико времена удељује Богу који се Он јавља као Човек. Сваки од вас нека помисли кад се он сећа Бога који је постао Човек. Ради тебе је постао Човек, човече; ради мене је постао Човек и ради сваког човека постао Човек - да нам да све што је Вечно и Божанско. А ми, колико времена томе удељујемо? Нека сваки од вас размисли о томе и онда ће правилно донети суд о себи самом пре Страшнога Суда. Јер, хтео ти или не, хтели ми или не, ми сви идемо ка Страшноме Суду кроз овај свет.

Зато, браћо моја, ови свети велики Празници који почињу од Божића, кад се Господ родио као Човек, па све надаље у току целе године, сви су они једна Истина Божја, једна Правда Божја, једно Еванђеље Божје; сви они служе и мени и теби да нас са земље узнесу на Небо, да нам осигурају Живот Вечни. Пазимо како живимо! Пазимо шта радимо у овоме свету сваког тренутка, сваког дана, сваког часа. Бог Господ Христос гледа на сваког од нас. Његово свевидеће око види и мене и тебе, види све наше тајне помисли, а камоли наша тајна или јавна дела. И данас, када се наоружавамо непобедивим оружјем - Светом Водицом, не заборавимо ради чега је она. Чујете и чућете сада кад будемо ишли на реку како се молимо: "да нам ова вода буде на избављивање грехова, на исцелење душе и тела, на освећење

срца и ума, и на сваку изврсну корист". Ето молитве!

Света Водица нека и теби и мени буде на избављење од свих наших грехова, Света Водица нека буде нама на исцелење душе и тела. По вери твојој исцелиће Господ и тело твоје, а не само лекари овога света. И њима Господ даје мудрости, али ко му даје силу вере која лечи и исцељује од свих болести, од свих болести и срца и духа, и душе и тела? Још, Света Водица освећује и срце и ум. Она Божанском силом својом, светошћу својом освећује и мој и твој ум и срце. И она, она је за сваког корист. И ти у току године не заборави да чешће кропиш кућу своју Светом Водицом, дечицу своју, себе самог. Ето, ради исцелења душе и тела од сваког греха, за освећење душе и тела.

О, нека би данашњи Свети Празник и Света Водица, коју будемо носили својим домовима, и сами пили, и сами се њоме помазивали, нека нам све то буде увек на спасење душе од сваког греха и на спасење тела од сваке болести, ако нам та болест смета спасењу. Зато, не заборави данашњи поздрав и када си у мукама и невољама, и када видиш пријатеље и рођаке и брата у муци и невољи, реци му: *"Христос се јави! - Богъ се јави!"* ради нас људи, да нам дарује све што Бог Љубави може дати роду људском. Амин.

НАЈБОГАТИЈИ ХРИСТОВ ПРОСЈАК

Беседа 1. на Светога Саву (1965)

У име Оца и Сина и Светога Духа. Амин.

Данас је Свети Сава. Нека умукне Српска земља, нека говори Небо. Данас, на данашњи дан име српско је најславније на небу од свих 365 дана у години, јер данас на небу Серафими и Херувими, све Небеске Силе клањају се најбољем, најсветијем и највећем Србину - Светоме Сави, том Анђелу српском, том Херуфиму и Серафиму српском, том Анђелу рода Српскога. Да, несумњиво све Небеске Силе, све Небеске Силе, јер је он први узнео име српско међу Анђеле и Арханђеле, прославио га међу њима, пошто је живећи анђелским животом на земљи и сам постао Анђео.

Данас се сви Свети Апостоли Христови клањају првом Апостолу српском, Светоме Сави, који се ревношћу у проповедању Еванђеља Христова изједначио са Светим Апостолима. Кроз њега су нас Србе упознали Свети Апостоли, ти најзнаменитији људи на земљи и на небу у роду људскоме. И међу њих је стао Равноапостолни Србин, Свети Сава.

Данас се сви ови Свети Мученици клањају на небу Светом Првомученику српском, Светоме Сави. Зар Свети Сава није највећи Мученик рода

Српскога? Та он ево седамсто година пати сваку Србинову патњу, мучи сваку Србинову муку. Да, он је Свемученик српски, од дана када је побегао у Свету Гору до данашњег дана када се име Христово гони по Српској земљи.

Данас се и свети Испосници клањају на небу највећем Испоснику српском Светоме Сави, јер је оставио на земљи Еванђеље скраћено - молитву и пост. Краљевић побегао из света, побегао из раскоши царског двора, отишао у каменити Свету Гору да бос, од седамнаест година, бос прерађује себе постом и молитвом, да преображава себе из краљевића у Светитеља, из велможе у Подвижника и Христовог просјака.

Нек се упита сваки Србин, нек се пита свако српско дете, сваки српски младић, нека помисли на седамнаесто-годишњег младића који је побегао са царског двора очевог, чиме је он то осветио и посветио себе? Вршећи заповести Христове, творећи свете еванђељске врлине, живећи вером и ходећи вером за Господом Христом; вером и љубављу и молитвом и постом и кротошћу и смиреношћу и милосрђем и свим осталим светим врлинама, јер се помоћу тих светих врлина иде за Господом Христом кроз овај свет ка ономе свету. Тако је Растко, краљевић Растко, преобразио себе у Светога Саву, преобразио себе кроз свете врлине и тиме Господа Христа довео у Српску земљу, у српску душу и провео преко ње и кроз њу.

Погледај Србине, погледај која су добра дела у твојој историји, дела непролазна и вечна, не привремена, не данас јесу и сутра их нема, не.

Вечна дела која је починио Свети Сава и којима се ми данас дичимо и живимо. Ко ће их набројати, браћо, ко? Сва та дела његова светле и блистају у свима помрчинама наше историје, у свима тминама, и Срби због тих славних дела ево седамсто година славе Господа Христа и стоје уз Њега. Нема доброг дела, вечног доброг дела у историји Српскога народа да не води духовно порекло од Светога Саве.

Прво дело Светога Саве и најглавније, шта је? Он нам је дао Јединог Истинитог Бога, Господа Христа. То је највеће дело које је могао учинити за Српски род: дати роду Српскоме Истинитог Бога када око њега урличу и халачу безбројни лажни богови. То је не само дело него је сведело. Из њега извиру из њега потичу и сва славна дела наше историје и нашега народа.

Друго велико славно дело Светога Саве, дело равно другоме сунцу у историји нашој, то је светосавска просвета, истинска просвета. Јер Свети Сава је увек први и увек највећи Просветитељ Српскога народа, и данас највећи Просветитељ Српскога народа. Зашто? Зато што је највећи Светитељ. Господ Христос је донео, браћо, овоме свету просвету, просвету која даје човеку знање о ономе што је најважније за човека у овом и у свима другим световима, донео је просвету која објављује: Човек је бесмртно и вечно биће. Човек је створен за бесмртност и живот вечни, човек је створен не да буде пролазни црв на земљи, него вечно биће не земљи. Ту је просвету донео Господ Христос. А како се та просвета остварује у свету? Како се те истине оваплоћују у човекову

истину у свеколиком роду људскоме, како? Светитељством. Само Светитељи су истински Просветитељи, јер су бићем својим, свим бићем својим усвојили Христову просвету, осветили себе, осветили све своје мисли, сва своја осећања, сав свој живот, осветили сву душу, све срце, сав ум, сву вољу своју и тако кренули за Господом Христом кроз овај свет, кроз време прелазе у вечност. Од Господа Христа је та нова Благовест, то ново Сунце: да је само Светитељ прави Просветитељ; да је само Светитељ прави Просветитељ; још једном: само Светитељ прави Просветитељ.

Зато је истински просвећен онај човек - учи Свети Сава - онај човек који је праведан и добар и истинољубив и братољубив и свет и племенит. А све је то ако је Христољубив, од љубави према Христу у овоме свету. Због свега тога, браћо, Свети Сава је наш идеал, идеал сваког правог Србина, идеал наше деце и наше омладине. Ко српску омладину повео ка небу, ко решио проблем вечног живота, ко? Краљевић Растко, краљевић Растко, монах Сава. Зато је он истински и вечни идеал праве српске омладине. И данас и до краја српске историје, он је заиста идеал сваког детета. Зар има дивнијег и љупкијег детета од малога Растка? Гле, а младић Растко бегунац на Свету Гору, први ускок небески, ускок не земљи Српској, шта је он ако не идеал за младиће док су српским духом напојени. Он је идеал сваког Србина, и младог и старог. Јер, реците: зар има бољег и праведнијег и мудријег и савршенијег Србина од њега? Ако је Србин праведан, није

праведнији од Светога Саве. Ако је Србин мудар, није мудрији од Светога Саве. Ако је Србин добар, није бољи од Светога Саве. Ако је свет, није светији од Светога Саве. Ако је храбар, није храбрији од Светога Саве. Ако је побожан, није побожнији од Светога Саве. Ако је бесмртан, није бесмртнији од Светога Саве.

Браћо моја и сестре и децо, нема истинског добра у историји Српскога рода а да није Светога Саве. Нема истинске правде у историји Српскога народа а да није Светога Саве. Нема истинске слободе а да није од Светога Саве. Нема истинске слободе у историји Српскога народа а да није од Светога Саве. Нема, нема и по трећи пут нема ничег истински великог, ничег истински бесмртног, ничег истински узвишеног, ничег истински славног, ничег истински вечитог у историји српскога народа а да није Светога Саве. Зато:

Ускликнимо с љубављу Свештитељу Сави, српске цркве и школе Свештитељској глави.
Амин.

УЧИТЕЉИ ВАСЕЉЕНЕ

Беседа 2. на Света Три Јерарха (1974)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Данас Света Црква слави Три Велика Светитеља, највећа међу великима - то су данашња Три Света Јерарха. У дивним богослужбеним молитвама данашњим они се називају *"врх учитеље"*, врхунац учитеља: највећи степен учитељства, највише мудрости, највећи међу великима. Како су то они постали, шта се (то) десило са њима? Казује нам данашње Свето Еванђеље њихову душу: извршили су заповести Спаситељеве и зато постали велики у Царству Небеском (Мт.5,19) - ето њихове тајне. Живећи светим врлинама; живели су вером Христовом, љубављу, мило-срђем, постом, молитвом, бдењем и свим тим они су себе уздигли изнад овога света. Постали не само учитељи људима, него Учитељи васељене, како их назива Црква. Велики Учитељи васељене. То и јест, пронели су Еванђеље и Истину Господа Христа, пронели кроз овај свет не само међу људе, него међу Анђеле и међу сву твар. Тако су они велики пред Богом.

Они су не само велики Учитељи, него су велики Молитвеници пред Богом. Они нам измољују од Господа силе и снаге да и ми можемо живети по

Светом Еванђељу, да и ми можемо чинити еванђелска дела, да и ми можемо веровати еванђелском вером, љубити еванђелском љубављу, и смирени бити еванђелском смиреношћу. Све су то они прво изградили у себи и онда изградили у свима својим духовним потомцима, у које спадамо, хвала Богу, и ми садашњи хришћани.

То је њихов велики апостолски посао. У томе послу свих Светих Апостола они се и називају равни Апостолима, једнаки, равни са њима. То значи они су Благовест Господа Христа пронели и проносе кроз наше душе и дају нам Божанске силе да том благодаћу и ми живимо у овоме свету и да припремамо себе за живот у ономе свету, за Бесмртни живот.

Јер гле, ми нисмо саздани низашта мање него за Вечни Живот. А Вечни Живот, како се храни, како расте? Овако: Вечном Правдом, Вечном Љубављу, Вечном Истином. Свега тога има у Господу Исусу Христу и у Цркви Његовој, и све то нама даје, еда бисмо ми прехранили у овоме свету и у ономе свету душу своју вечном, Божанском храном. Јер ми тело хранимо земаљском храном, а душу, чиме хранимо? Душу хранимо небеском Истином - Христовом Истином; небеском Правдом - Христовом Правдом; небеском Љубављу - Христовом Љубављу. Зато је наш посао на земљи врло одговоран и важан. Све што чиниш уствари чиниш за вечност своју. Ти ниси никакав пролазник, ти си људско биће, ти си непролазан, створен си за вечност. Не зато да би живот твој на земљи трајао педесет, сто година, а

онда у црве, у смрт, у гроб. Не! Господ нас је створио ради Вечнога Живота у ономе свету, а тај Вечни живот почиње одавде са земље, почиње од Цркве Христове, од Еванђеља Христовог.

Зато је Бог и постао човек. Зато је Бог и сишао с Неба на земљу да нас са земље узнесе на Небо. То је сав рад Господа Христа, то је сав Домострој спасења, то је сав програм Његов према нама људима: да нас оспособи да све што је пролазно одбацимо од себе а да живимо оним што је вечно још овде на земљи. Јер наш Живот Вечни почиње са земље ако живимо вером у Господа Христа, молитвом, постом, бдењем и свима другим светим еванђелским врлинама.

Велики Светитељи Божији постали су велики тиме што су Господа Христа уселили у себе, у своје биће. Вели се у једној дивној стихири за Светог Василија Великог: да је чистотом своје душе уселио у себе Господа Христа, чистотом душе своје.

Нека би велики Светитељи Божји, Свети Василије Велики, Григорије Богослов и Свети Јован Златоуст, Господа молили и за нас грешне данашње хришћане, нарочито за нас грешне, многогрешне Србе, да идемо путем њиховим. Да нас они воде путем еванђелске вере, путем еванђелске Љубави, и Правде, и Истине, да не посрћемо и падамс у страшне и смртоносне грехе, него да и сами потстичемо себе и припремимо себе за Живот Бесмртни и Вечни у Небеском Царству. Њиховим светим и славним молитвама нека Господ Бог помилује и нас грешне. Амин.

СУСРЕТ ЧОВЕКА СА БОГОМ

Беседа 4. на Сретење Господње (1977)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Данас празнујемо Сретење. Ко се то срео са ким? Срео се Човек са Богом. То је најчудеснији догађај у овоме свету. Као што је некада сам Апостол Тома посумњао у Васкрсење Господа Христа: *"Нећу веровати док не метнем руке своје у ребра Његова"* (Јн. 20,25). Господ је задовољио ту безазлену жељу Свога Ученика и Свога Апостола, и јавио му се, да би збиља метнуо руку своју у ребра Спасова. И потврдио је на најочигледнији начин оно што ми сви желимо, оно што ми сви чекамо - то је победа над смрћу, Васкрсење из мртвих.

Слично се десило и данас. Престарели мудрац и учењак, Благи Симеон, имао је око двеста седамдесет година. Шта се то десило? Кад се десило *Сретење* његово, његов сусрет, његово *сретање* са Богом? У оно време, цар је египатски наредио да се преведу јеврејске књиге на његов грчки језик. И зато су најучењих седамдесет људи преводили одломке и делове Светог Писма. А тај Симеон дошао је до дела Светог Исаије: *"Ето, девојка ће затруднети и родиће сина, и наденуће му име Емануил - с нама Бог"* (Ис. 7,14; Мт. 1,23). Он је стао. Како може *девојка родити сина?* Не, то је

немогуће, ја ћу да променим, ја ћу да кажем: жена родиће сина. У томе му се јави Анђео и нареди му: Не, не мењај ништа из Свете Књиге. Тако ће бити како је речено: *девојка ће затруднети и родиће сина, Емануила - с нама Бог*, то ће рећи Бога. И да би се заиста Старац уверио, Анђео му је рекао: Ето, ти нећеш умрети док не видиш то у шта си посумњао сада, да видиш да је заиста девојка родила човека - Богочовека Христа. И зато је Свети Симеон живео двеста седамдесет година, пун Духа Светога, побожности и вере. На данашњи дан њему се јавио Дух Свети да иде у Храм и да тамо сретне Господа Исуса. То се и десило. Он је срео, узео је на руке своје Младенца, Детенце Исуса, и рекао: *"Сада отпушташ у миру слугу Твога, Господе, по речи Твојој; јер видеше очи моје Спасење Твоје, које си уготовио пред лицем свих људи"* (Лк. 2,29-30).

Какво је то откровење, каква је то истина коју је открио Свети Дух Светоме Старцу? То, да је Дјева родила Победитеља смрти, Спасење свету. Спасење од чега, од кога? Од греха, од смрти, спасење од ђавола, спасење од пакла. Заиста, он је у том часу, Бог му је дао, Дух Свети му је дао, и он је сагледао шта ће то Детенце да уради када одрасте, када постане човек, када постане Чудотворац и Проповедник. Он је Спасење, ево, *очи моје виде Спасење Твоје*. Спасење! Дух Свети је изнео пред духовне очи Светога Старца све шта је Господ урадио, све шта је Господ учинио ради ослобођења људи од греха, од смрти, и тиме показао пут спасења, спасења од греха, спасења од смрти, спасења од ђавола. То је спасење које је Он донео свету. И то је све видео

Свети Старац, и зато је данашњи празник *Сретење - сусрет* човека и Бога, грешног човека и Спаситеља света Господа Христа.

Ми знамо из историје, од самих апостолских дана до данас, како су се људи сусретали са Господом Христом. Срео се Савле са Њим и постао Павле (Д.Ап. 9,3-8). Разбојник на крсту, срео се са Богом и Господом Исусом Христом на крсту, и тог истог дана био уведен у Рај (Лк. 23,42-43). Срео се Закхеј цариник и постао Апостол (Лк. 19,5-9). Срела се Марија Магдалена бесомучна, из које је истерао седам ђавола, и постала Света Магдалина. И тако редом безброј, безброј људи, који су се сретали са Господом Христом, и у Њему, и кроз Њега добијали спасење, спасење од греха, и Вечни Живот. Добијали Вечну Истину, Вечну Правду, Вечну Љубав, и све што Бог доноси човеку када се јавља у овоме свету. А све то Господ је Сам донео, Господ је објавио роду људском.

И ми хришћани, први сусрет наш са Господом Христом, када је? Када се крштавамо. *"Који се у Христа крстисте, у Христа се обукосте"* (Гал. 3,27), каже Свети Апостол. Тако значи, тај сусрет са Богом, то облачење у Бога наше природе, то је ослобођење од греха, од порока, од страсти, од свега демонског, од свега прљавог. Тако је сусрет са Господом Христом најважнији догађај у животу свакога од нас. Наше *сретење* са Њим. Да, ми се у ствари сусрећемо са Господом Христом сваки дан. Кад станеш на молитву, гле, то је већ сусрет твој са Господом Христом. Кад чиниш добро дело, еванђелско добро дело, то је такође сусрет са Њим. Тако ми од тих сусрета

живимо душом, живимо Вечном Истином, Вечном Правдом, Вечном Љубављу, живимо оним што је Христово, оним што је Божије, оним што је Свети и Праведни Симеон на данашњи дан осетио и видео када је узео у своја света наручја Детенце - Господа Христа.

Зато, овај велики Свети Празник данас, браћо, нека нам послужи да ми проверимо себе. Како се ми сусрећемо са Господом Христом, на који начин, и како се треба срести са Њим?

Шта је Свето Причешће? То је примање Господа Христа у себе. То је охристовљење човека, то је давање свих небеских сила човеку. То је тако важан сусрет, бескрајно важан. И тако редом: молитва, пост, милосрђе, свако добро дело - то је наш сусрет са Господом Христом.

А Пресвета Богомајка, Која је Њега нама родила, чули сте из дивних наших песама (из *тропара*): Она је родила *Сунце Правде, Које засија целоме свету*. И постарајмо се да заједно са Светим Старцем Симеоном, поверујемо у Господа Христа, да Њега примимо у душе своје као Победитеља смрти. Јер, он је узео у наручје своје Господа Христа, угледао у Њему спасење света, спасење у Богочовеку Господу Христу, које нам је дао Васкрсењем. А победа над смрћу - Васкрсење, то је најважнији догађај у Христовом животу. И њега ако имаш, ти си заиста хришћанин. А то значи, ти си се већ ухватио у коштац са смрћу, са гресима, да их сатреш и да осигураш себи Живот Вечни кроз васкрсење из мртвих.

Нека би Благи Господ ту јаку веру појачао у нама, да ми побеђујемо смрт духовно, Васкрслим

Господом Христом и да тако и дочекамо велики празник - Васкрсење Христово. Да Га славимо, Њега Јединог Победитеља смрти, Једино Спасење света. Амин.

ТАЈНА НАД ТАЈНАМА

Беседа 1. на Благовести (1965)

Ни Божић, ни Ускрс, ни Богојављење, ни Преображење нису названи *Благовест*. А ето, данашњи Празник назива се Благовест. Ради чега?

Каква је то *Блага Вест* сишла на земљу? Шта се то збило у нашем горком животу људском. Зар је могућа Блага вест у свету у коме постоји смрт? Зар је могућа права радост у свету где се све претвара у грч страха, пред страшном немани која се зове смрт? Данас и збива се заиста највећа Благовест. Шта се дешава? Данас Свети Архистратиг Гаврил долази Светој Дјеви, и објављује ту Благу Вест: *да ће родити Сина, да ће му наденути име Исус-Спаситељ, и да Његовом Царству неће бити краја* (Лк. 1,31-33). И сам Свети Архистратиг као да се загрцнуо од ове велике и превелике тајне. Како се то несместиви Господ и Бог рађа од девојке? Како се Он смести у телу Пресвете Дјеве. Тајна је то велика, светајна.

Јер шта Господ доноси Собом и ко је Господ Христос? Он, Једини Истинити Бог, спустио се у наш земаљски свет пун лажних богова и показао и доказао да је заиста Истинити Бог, Једини Бог у свима световима, Коме је достојно клањати се увек. И кад Он у овоме свету стоји, Он даје лако

свакоме од нас да се ослободи лажних богова. Не само онда, када је Господ пре две хиљада година постао човек и сишао на земљу, да је било лажних богова. И данас је пуно лажних богова на свету, пуно самозваних богова, људи, који собом хоће да замене Јединог Истинитог Бога. Пуна их је Европа и Азија и Америка и Африка. Пуна је лажних христоса, пуна је лажних пророка, пуна је лажних богова. И кад се ти, збуњен у свету пуном лажних богова, обратиш Јединим Истинитом Богу, Господу Христу, онда из душе беже све таме, све таме и заблуде које исцељују лажни богови. Онда ти припадаш Јединим Истинитом Богу, и осећаш како цело Небо улази у твоју душу, како спокојство и мир, Анђели сви царују у теби.

Господ Христос у овоме свету са Својом Вечном Божанском Истином! Ето, Он је са огромном Благовешћу, јер Вечна Божанска Истина јесте Благовест коју је Господ Христос створио и донео свету, први донео свету. Не само говорио о истини него показао да је Он Истина (Јн. 14,6), Вечна Божанска Истина.

А онда, зар није чудесна Благовест то што је Господ Христос даровао нама људима Живот Вечни? Он божански Живот Вечни, и нама дарује то кроз Своје Васкрсење, кроз победу над смрћу. Има ли веће *Благе вести* од тога за човека? Има ли веће Благе вести од тога за човека! Има ли веће *Благе вести* од тога да је смрт побеђена и замењена Вечним Животом, који Господ Христос даје свакоме који верује у Њега.

Ко ће све набројати Благе вести које нам је

Господ Христос донео у овај свет. Шта да кажемо о Његовом светом учењу, о његовом Светом Еванђељу? Гле, то је вечна Божја Наука непролазна, Наука која нам казује све тајне нашег људског живота и у овом и у оном свету. Казује нам сву судбину човекову кад је с Богом и уз Бога, али и сву тешку и страшну судбину човекову кад је уз ђавола кроз грех, непокајани грех. Еванђеље Господа Христа заиста Благовест невиђена у овоме свету, Благовест за свако људско биће у свима световима. И све што је Христово, браћо, све је то уствари Благовест до Благовести, сваки Његов поглед, свако Његово чудо, свако Његово дејство: Благовест до Благовести! И зато је од Његовог доласка у овај свет земља постала Небо, као што се вели у данашњим црквеним молитвама. Кад је земља постала Божје обиталиште онда заиста је Господ с нама.

Зато је данашњи дан уствари Празник Пречисте Богородице. Благовести Пресвете Богородице. Јер Она, Она је испунила све Еванђеље Господа Христа. Она, у паклу нашег земаљског живота, живела је тако безгрешно, тако свето да се удостојила родити Бога и постати Богородицом. Ми људи не можемо замислити већу славу и већу част од те, да људско биће постане Богородицом, Божјом Мајком. Каква слава, каква част, какво величанство! То припада Њој, јединој Безгрешној, поред Бога Најсавршенијој у роду људском, Пресветој Богомајци. Она сва је оваплоћење свих *Благих вести Христових*. Да није Ње, не би Господа Христа било у овоме свету. Да није Ње, не би

Хришћанства било у овоме свету. Да није Ње, не би било Истинитог Бога у овоме свету. Да није Ње, не би било Истине Вечне у овоме свету, Божанске (Истине). Да није Ње, не би било Вечне Љубави Божје у овоме свету. Да није Ње, не би било Еванђеља Христовог. Зато је Она несравњено славнија од Херувима и Серафима.

Зато на овај велики свети Празник ми се клањамо и молимо Пресветој Богомајци, тој Сверадости нашој, да се непрекидно моли Слатчајшем Сину Свом, Једином Истинитом Богу и Господу Христу, за род људски, за свако људско биће, за свако стварење на свету, за сваку птицу, за сваку животињу, за сваку травчицу, за сваку звезду, јер све то до Ње и без Ње потонуло је било у смрт и у грех и у таму, а од Ње и са Њом све се то диже изнад смрти, изнад греха, и хрли и лети ка Небеским световима. Нека нас Она, једина Чиста и Преблагословена Богородица, Свемилостива Мајка свих људских бића, води непркидно и руководи кроз наш свакодневни живот, кроз сваки дан и кроз сваку ноћ, еда бисмо ми целим својим животом служили Господу, Јединоме Истинитоме Богу, Исусу Христу, у свима световима и тако спасли себе од греха, од смрти, од ђавола, од пакла, и вечно служили Чудесном Господу Исусу.

Увек, увек, увек на коленима у молитви Пресветој Богомајци, тој Радости над радостима рода људског, тој Светињи надархангелској и наданђелској. Нека нам Она буде увек Заштитница и Вођ и руковођ кроз сав живот и у овом и у оном свету, да би наш сав живот био хвала и слава

Једином Истинитом Богу, Господу Исусу Христу, Сину Пресвете Богомајке, једине Истините Богородице. Њој част и слава и хвала и све молитве наше, а преко Ње Њеном Чудесном Сину, Господу Христу, Који нека прими молитве наше и уздахе наше ради Пресвете Богомајке Своје и спасе све и сва. Амин.

ЕВАНЂЕЉЕ СВ. КНЕЗА КОСОВСКОГ

Беседа на Видовдан (1966)

Данас је Видовдан! Каква благовест! Какво Еванђеље јавља данашњи свети велики и страшни Празник. Гле, испред свих, он нам шаље дивног Светитеља Божјег Цара Лазара. Он, на тањиру носи главу своју у Небеско Царство. Дошао је дан, дан када Небеска Србија полаже свој страшни испит, дан када Свето Еванђеље Светог Саве отвара тешке, страшне странице своје Српске Голготе. Свети Кнез определио се, у име целог народа, за Царство Небеско, јер је земаљско царство за малена - за кратко време, а Небеско је вавек и до века.

Требало је бирати између Истинитог Бога, Господа Христа, и олује са истока која је носила преко Балкана својеврсно незнабоштво. И Свети Кнез није могао поступити друкчије. Свети Кнез није могао другачије завршити историју Светих Немањића, него да са свим својим народом крене путем Еванђеља Светог Саве, путем службе Господу Христу, путем опстајања Свете Србије. Да! Свети Немањићи су имали један циљ, једну жељу да Србију претворе у Свету Србију; да целу Српску земљу претворе у задужбину Божију; у један велики огроман манастир, у коме ће се служити само Богу, само Господу Христу.

Ако би хтели да у неколико речи сажмемо и изразимо то Свето Еванђеље Светих Немањића, почевши од Светог Саве и Светог оца његовог Симеона, то Еванђеље гласи: Христос пре свега и изнад свега! Све за Христа - Христа ни за шта! Свето Еванђеље Светог Саве, Свето Еванђеље Светих Немањића, ето Еванђеља Светог Кнеза и Цара Лазара Косовског. Једино Еванђеље Српско, Еванђеље које ствара Свету Србију, целу земљу претвара у храм - храм у коме се служи Богу. И ту Свету Србију стварали су они - Свети Немањићи.

Шта је то Света Србија? Света Србија - то је једно, једно стално, непрекидно служење Богу. То је оно чудесно Еванђеље које објављује Господ Христос наредивши свима људима свих времена: *"Ишшише најпре Царсшво Божије и Правде Његове, а све ће вам се друго додаши!* (Мт. 6.33) Светосавско Еванђеље то иште. Света Србија то хоће - само то! Пре свега и изнад свега Царство Божије и Правду Његову! Ето, то су те стваралачке силе: Правда Божија, Истина Божија, Љубав Божија. То су те свете силе које изграђују и зидају Свету Србију, те вечне Правде и свете Правде Божије.

И Света Србија, Немањићка Србија - шта је хтела? Она је хтела да освети свет. Она је себе изграђивала - како? Прво: помоћу свете школе. Јер просвета Еванђељска, просвета Господа Христа, просвета Светосавска - шта даје човеку? Даје знање о Вечном Животу, даје знање о Истинитом Богу, даје знање о истинитом човеку, даје знање о смислу и циљу нашег земаљског

живота. Али, не само знање; даје и свету силу да се то знање и знање претвори у живот, да с њиме живимо у овоме свету. Света школа, ето, то је главна радионица Свете Србије.

А Света Србија, Немањићка Светосавска Србија, шта још даје и шта још хоће? Свету породицу. Без свете породице нема напретка ни у једној земљи. А Свети Сава је то хтео, Свети Кнез Лазар је то хтео. И Еванђеље Светог Саве то хоће: да освети породицу, да односи у породици између родитеља и деце, свих у кући, да буде свети однос, да служе један другоме као света браћа, као свете сестре. Да служе Господу Христу служећи један другоме, *да све бива у славу Божију* (1Кор. 10,31; Фил. 1,11). Да се у њој живи ради Христове Правде, ради Христове Истине, ради Христове Љубави; да се живи Христовом вером; да се у породици служи Господу, јер служећи Господу, уствари ми служимо себи, служимо својој вечности, служимо свом царству Небеском и служимо спасењу своје душе.

И ми данашњи Срби треба да проверимо себе. Свако да провери себе: Где сам? Да ли сам у Светој Србији? Да ли заиста живим Светим Еванђељем косовским, светосавским Еванђељем? Да ли је Христос за мене све и сва у овоме свету? Да ли је Христос за мене највећа моја брига у овоме свету? Да ли је Христос Једини Истинити Бог целоме свету. Да ли се ја полако одвајам од Њега, и бежим од Њега, и придружујем се лажним боговима овога света, лажним наукама, лажним учењима? Свак нека провери себе!

Провера је врло лака и за мене и за тебе: ако

си прави Србин, ако свето српско срце бије у теби, светосавско срце, ти си сав од Господа Христа, сав уз Његову Истину у овоме и ономе свету. Ти си сав уз Светог Кнеза Лазара, ти сав на Косову гинеш за Крст часни и Слободу златну. Немој мислити: све је то било, било Косово и прошло. И данас је Косово, и данас гину безбројни Срби. Многи гину без васкрсења, многи гину за вечиту смрт. Али, има и светих Срба, који животе своје полажу за Господа Христа, животе своје полажу за Свету Србију. Они се не виде, не чују, а срце њихово трепери за Небом изнад свих грехова, изнад свих смрти. Срце је њихово олтар, Косовски олтар, на коме они стално приносе себе на жртву Господу Христу, служећи Њему и роду свом.

ПРЕТХОДНИК ГОСПОДЊИ

Беседа 1. на Рођење
Св. Јована Крститеља (1965)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Данас славимо рођење *"највећег између рођених од жена"* (Мт. 11,11), највећег човека после Пресвете Богородице. Данас, данас славимо рођење Зоре која је претходила Дану Христовог јављања у овоме свету. Данас славимо рођење Пустињака, детета и човека пустињака, детета које је објавило и показало свету Бога у телу. Он први, он најглавнији Сведок.

Гле, одмах по рођењу Ирод тражи њега да убије када је побио Витлејемску децу (Мт. 2,13-18) и, не нашавши дете Јована, кога је мајка одвела у пустињу, сакрила у пештери; он шаље војнике у храм и они тамо убијају Светога Захарију, оца његовог. Нико ту радост видео није од тог малог детета, коју обећа Архистратиг. А мајка, јадна мајка, у пештери умрла и оставила дете мало од годину и нешто више, самог га оставила. Ко је бринуо о њему, јер је он остао у пустињи као дете, док се у тридесетој години својој није јавио, по Еванђељу Божјем, као Проповедник Еванђеља, као Претеча Христов. Ко је њега у пустињи одгајио, ко? - Анђели. Бог и Анђели, ето његових васпитача, ето његових одгајитеља. А радост, где

је радост за његове родитеље? Радост је на небу, Вечна радост.

Кад се дете родило, после осам дана њему је требало наденути име. Кад су хтели пријатељи да му дају име оца његовог Захарије, Света Јелисавета се противи томе и даје му име *Јован*, по откривењу Духа Светога (Лк. 1,60). Тада дају таблицу, дашчицу Светоме Захарији, да напише како му је име, и он написа - *"име му је Јован"* (Лк. 1,63). А шта значи име *Јован*? Значи *благодат*, благодат. Сав је пун блага небеских, то значи име Јован: милост од Бога, највећа милост. И тада, тек тада је проговорио Свети Захарија, *исцуниo се Духа Светога* и пророкује свом детенцету да је он Пророк Највишега и да је послан у овај свет *да приправи пут Господу*. (Лк. 1,64-76) Пут кроз какав свет? - Кроз пустињу овога света.

Шта је Претеча био у овоме свету? Он није хтео да има ништа у овоме свету, није хтео никакво благо овога света, никакво богатство овога света. Шта говорим! Он није имао ни крова над главом, ни хлеба није јео, хранио се дивљим медом, имао само једну кожну хаљину на себи од камиље длаке (Мр. 1.6). То је све. Све имање његово. И он то као да није осећао. Он је гледао кроз себе и видео пустињу, свуда пустињу. Живео је у пустињи, али кад је људе гледао видео је до краја земље једну бескрајну пешчану пустињу. Јер овај свет је претворен од раја у једну страшну пустињу смрти, у пустињу греха.

И заиста, живот Светога Претече у овоме свету био је у томе да иде испред Господа, да буде Његов Претеча, Претеча Богу Који се јавио у

телу, Претеча Његовог Светог Еванђеља, Претеча Његове Цркве, Претеча свих Његових Апостола - како се Он назива у данашњим молитвама: "васељенски Апостол". Претеча и свих Мученика; да, Мученика, јер је пострадао од Ирода, убијен. А шта је његов живот био до једно непрекидно мученичтво од колевке до гроба; пустиња, песак, страшна визија грехова људских, смрти људских, ту, ту радости није било за њега. Веле да се никад насмејао није. Није ни чудо. Исто тако пишу и очевици Господа Христа да се Господ Христос никада смејао није у овоме свету. Како да се смеје Бог, Који види људе заробљене смрћу са свих страна? Како да се смеје Претеча коме је Бог отворио очи душе да сагледа све грехе људске, све грехе рода људског? Не. Морао је побећи сваки осмех са Лица великог Пустињака Божјег, Светог Јована Крститеља.

И он припрема душе људске за долазак Спаситеља света, припрема их - како? Покајањем, покајањем! То је једина врлина која приводи Богу, и онда и данас. Погледајте данас у себе и у свет око себе: гле, какви вихори греха, какве олује греха, безакоње, ужаси, страхоте! Шта ти остаје, брате? Да се кајеш, да се кајеш за себе и за браћу око себе, за људе око себе. Пуно је и много је оних који неће да се кају, који не виде грехе своје, који не виде злочине своје, а ти као хришћанин, ти се кај за њега и моли се у себи за њега: Господе покај га! Покај браћу око мене, а покај прво мене самог! Научи ме да се борим против греха и да савладам сваки грех у себи. Јер шта хоће покајање, ради чега је покајање у овоме свету? Да

убије грех што је у теби и у мени, да убије грех у свету. То је била главна проповед и главно Еванђеље Светога Јована Крститеља - покајање. А и Господ Христос почео је од покајања. Он је прихватио ту лозинку спасења, Он је проповед своју почео: *"Покајте се, приближи се Царство Небеско"* (Мт. 4,17), да би показао да је Свети Јован Његов Пророк и Претеча; да исто Еванђеље почиње Јован, а извршује га Сам Господ Христос, Сам Бог.

Какво је богатство Господ дао свету кроз сваког Светитеља? Ето, такво богатство је објавио и најавио кроз првог Апостола Свог - Светог Јована Крститеља; кроз првог Мученика Свог - Светог Јована Крститеља; кроз првог Еванђелисту Свог - Светог Јована Крститеља. И сви други Светитељи Божји, све су то оличене победе над грехом. Прво над грехом, а иза греха над смрћу, а иза греха и смрти - победе над ђаволом. Ето, то је сваки Светитељ: победио сваки од њих том силом Христовом: Вечном Правдом Божјом победио све неправде овога света. Вечном Истином Христовом победио све лажи овога света. Нема лажи, нема неистине коју ти као хришћанин не можеш да одбациш од себе, ако си прави хришћанин. Јер Господ Христос јесте Истина, Вечна Истина, сва Истина свих светова. Све што је у овоме свету, ако није од Христа и са Христом - лаж је, обмана је, превара је. Само Његова Истина јесте Вечна Истина, бесмртна Истина; никаква смрт је не може уништити, никакви људи је не могу уништити, никакви христоборци, ни црквоборци.

Нека Благи Господ, молитвама великих Светитеља Својих, отвори очи душама људским да прогледају и истину угледају, да се пробуде. *"Ноћ прође и дан се приближи"* (Рм. 13,12), а зора тог дана - то је Свети Јован Крститељ. Ноћ којом царују грех и смрт прође, дан се Христов јавља, дан Васкрслог Господа Христа, Који побеђује смрт у свакој души у целоме свету и осигурава Живот Вечни свакоме човеку хришћанину који верује у Њега.

УСКРС ПРЕСВЕТЕ БОГОМАЈКЕ

Беседа на
Успеније Пресвете Богородице (1974)

Ево, данас празнујемо први Празник, браћо и сестре, празнујемо други Ускрс. О првом Ускрсу васкрсао је Христос. А данас је други Ускрс, ускрс Пресвете Богомајке, Која је са телом узнесена на Небо.

Данас се Она упокојила, као што се људи упокојавају. Али, када су Је сви Апостоли испратили и сахранили, на погребу Пресвете Богомајке није био, по промислу Божијем, Свети Апостол Тома. Кад је после три дана дошао, он изјави жељу да хоће да целива гроб и свете мошти Богородице. Кад су отишли на гроб и отворили га, они су видели да тела Пресвете Богомајке нема. Тело је Њено Господ узнео на Небо. То се показало истога дана, јер се Пресвета Богомајка предвече јавила свима Апостолима и објавила да је Она отишла Сину Своме, изнад свих Небеса.

Тако је, Прва после Господа Христа, Богомајка и Богородица, доживела ту највећу радост да се узнесе са телом и да васкрсне са телом, као што је Син Њен васкрсао. Тиме је Она показала оно што је Господ хтео Својим Васкрсењем. То јест, да је Он на овој земљи васкрсао из мртвих, васкрсао тело Своје, да би показао

да ћемо ми васкрснути на дан Страшнога Суда. Још један доказ тога јесте и данашњи велики Празник, када је тело Пресвете Богомајке узнесено изнад свих Небеса. То је пут наш, то је пут сваког човека.

Чули сте данас Свето Еванђеље Пресвете Богородице. Кад је Господ дошао у дом својих пријатеља, Лазара и његових сестара (Лк. 10,38-42), Господ је као и увек учио присутне Божанским истинама. Тада је млађа сестра Марија села код ногу Исусових и слушала беседу Његову. А Марта домаћица, старија сестра, трудила се да боље дочека Спаситеља, да боље припреми нешто за ручак. И Марта журећи (...) и рече: *"Господе, реци мојој сестри да ми помогне.* Ето, ја сам у великом послу. А Он јој рече: *Марта, Марта, бринеш за много, али је само једно потребно. Само је једно потребно*" (Лк. 10, 38-42). То је - шта? Бити у вери Господа Исуса Христа и слушати заповести Његове и слушати поуке Његове. *"Марија је добри део изабрала"*, рече Спаситељ (Лк. 10,42), то је *Једино Потребно* човечијем бићу у свима световима. Да верује у Јединог Истинитог Бога и да живи по Његовим заповестима, то је *Једино Потребно* свакоме људском бићу. То нам показује данашње Свето Еванђеље Пресвете Богомајке.

Јер, и нама треба васкрснути на дан Страшнога Суда. И нама треба изаћи са телом које је данас са нама, да се и оно очисти и васкрсне у Живот Вечни. То ће се несумњиво збити, доказ је ето то што је Господ васкрсао телом, и живи са телом на Небу, и изнад свих Небеса. И да се то исто десило са

Пресветом Богомајком, и Она живи на Небу, и изнад свих Небеса. Јер, Она је прва испунила Еванђеље Господа Христа. Пресвета Богомајка родивши нам Спаситеља, све је Његове заповести испунила на земљи (Лк. 3,51; 10,28) и тако показала пример свима људима да и ми то исто чинимо. Не само то, она свакоме даје силу и моћ, ко Јој се обраћа и извршује заповести Господа Христа.

Данас је велики и Свети Празник. Пун је силе Господње, пун је благодати Божије. Благодати која је потребна свакоме од нас да можемо вршити и испуњавати заповести Господње. А те заповести су сила за нас, оне су бесмртност за нас. То су Божанске силе које уносимо у себе, да и ми можемо овде на земљи почети живети Вечним Животом, Небеским Животом.

И Пресвета Богомајка показује кроз безброј чудеса, да је Она заиста Прва после Господа Христа Заштитница рода људског, и да све што бива у Цркви бива преко Ње. Она нам је Бога родила и тиме дала сва небеска блага, све небеске вредности. Зато, вели један Свети Отац, све дарове које нам је Господ Христос донео, Он нам је дао преко Пресвете Богомајке, преко Пресвете Богородице. И нама су потребни ти дарови, дарови живота, потребна Истина Божија, Правда Божија, Добро Божије, Љубав Божија, све нам је то потребно. А ми све то добијамо од Господа преко Пресвете Богомајке, Која се за нас моли и Која измољује од Њега све Његове Божанске дарове за свако људско биће које се Њој обраћа за помоћ.

Нека би Она посредовала између нас и Божанског Сина Свог, и даровала Божанске силе

које су потребне за побожан живот у овоме свету (2 Петр. 1,2-3), и за Вечни Живот у ономе свету. А наш живот почиње овде на земљи да се продужи кроза све векове. Нека би нас Пресвета Богомајка водила и руководила целог живота нашег, и извела из овога света, и увела у онај свет, у Царство, у Вечно Царство Сина Свог, да бисмо и ми недостојни могли славити Чудесног Сина Њеног Господа и Бога Спаса нашег Христа, и Њу увек имати за свога Вођу у свима световима и животима. Амин.

ПРВИ НОВОЗАВЕТНИ МУЧЕНИК

Беседа 1. на Усековање
Св. Јована Крститеља (1964)

Уиме Оца и Сина и Светога Духа!

Данас, данас је мали Велики Петак, други Велики Петак. Јер, данас је погубљен *Највећи између свих рођених од жена* - Свети Јован Крститељ и Претеча Господњи. На Велики Петак људи су Бога убили, Бога распели. На данашњи свети велики Празник људи су убили највећег човека. Највећег, то кажем не ја. Шта ће моје похвале великом и славном Претечи Господњем, кога су уста Господња похвалила више него икога од људи, више него икога од Апостола, од Анђела, од Пророка, од Праведника, од мудраца. Јер су уста Господња изрекла за њега: *"Ово је Највећи између свих рођених од жена"* (Мт. 11,11). Нема веће похвале у овоме свету.

Да, данашњи Празник - други Велики Петак. Зашто? Зато, што нема већег злочина, осим злочина учињеног на дан Великог Петка, од злочина данашњег дана, када је Ирод погубио *Највећег између рођених од жена*. Зашто је Спаситељ тако узвеличао Светога великог Јована Крститеља као никога од људи? Зашто? Зато, браћо, што је Свети Претеча у себи, у личности својој, оличавао све врлине неба, све врлине свих

Пророка, свих Апостола, свих Мученика, свих Анђела Небеских, свих Исповедника. Гле, данас ми прослављамо погибију, посеченог првог Апостола међу светим Апостолима. Јер Претеча Господњи, први је био послан од Бога, да види и објави свету Спаситеља света. Далеко пре Апостола Петра, пре Апостола Натанаила, пре икога, он је показао и објавио свету Бога Који се оваплотио и јавио као Господ Исус Христос. Први Апостол, који је угледао Духа Светога где силази с неба на Господа Исуса када се крштавао у Јордану, и објављује Њега као Сина Божијег и Спаситеља свету. Он, он и први Еванђелист међу Еванђелистима. Он је први објавио свету и указао на Носиоца свих главних вести за род људски, на Господа Христа.

Данас, данас ми прослављамо велики Празник првог међу новозаветним Пророцима. Светог Пророка Ново-заветног. Гле, он је објавио свету да се Господ Христос јавља свету не само као Спаситељ, него као и Осветитељ, и као Судија света. У Његовој руци је и секира и лопата: *Очиститиће Господ гумно земаљско* и на дан Страшнога Суда, и овејаће плеву од ишенице, праведнике од неправедника (Мт. 3,12). Све је то сагледао велики и славни Пророк, Претеча и Крститељ Господњи. Зато данас и славимо њега као светог Пророка Новозаветног, убијеног од злочестивог и злотворног Цара Ирода.

Још је Свети Претеча добио потврду Господњу, да је *Највећи између рођених од жена* зато, што је он први Новозаветни Мученик међу свима Светим Мученицима. - Гле, како је он пострадао за Правду

Божју у овоме свету! Радосно пострадао! Вели се у данашњој главној црквеној песми и молитви њему, да је он радујући се отишао у смрт: *"и пострадао, радујући се"* (Тропар Св. Јована Крститеља. - Прим. уредн.). И тиме постао први пример и први надахнитељ свих Светих Новозаветних Мученика од Првомученика Стефана до данашњега дана. Сви Свети Мученици иду у смрт радујући се за Господа Христа, иду у смрт јер знају да их смрт не може задржати својим оковима, знајући да је смрт само капија отворена капија у Царство Небеско за њихове свете душе. Како ћеш иначе, брате и сестро, објаснити радост Светог Георгија Великомученика, када му кидају тело, на точку кости кидају, а он кличе од радости Господу, јер види Њега, види Анђеле Божије где стоје око Њега, и Анђели заустављају точак. Гле, каква радост у тим страшним мукама! И Свети Великомученик стаје читав и здрав пред безбожним царем Диоклецијаном. Тај први проналазач радости свете у мучеништву јесте славни Свети Претеча и Крститељ Господњи Јован.

И јавио се Свети Претеча у царству смрти као први Еванђелист, да објави Еванђеље Христово свима душама у царству смрти. Јавио се свима њима и као први Мученик, да покаже како ће за Истинитог Бога, Господа Христа, Спаситеља света, људи радосно ићи у смрт све док не буде смрт савладана и побеђена. Неће се бојати смрти, јер ће бити јачи од смрти. Господ ће дати победу над смрћу тела, васкрсењем Својим са телом. И ушао је славни Претеча у царство смрти као Претеча свих истинских Исповедника Христових у свету, као Претеча свих истинских Пророка у

свету, да објави свима душама у царству смрти: Ето, смрт је побеђена, демони побеђени, царство смрти биће разрушено кад се Господ јави овде кроз кратко време. И ви ћете бити изведени из овог ужаса у Небеске радости, и Небеске светове.

Зато је Господ ћутао, зато Господ није васкрсао онога за кога је рекао да је *Највећи између рођених од жена*. Требало је да он сврши свој апостолски, свој еванђелски посао, свој мученички посао, свој исповеднички посао у паклу, у царству смрти.

И ето, зато је данашњи дан, дан за нас хришћане, као други Петак, Велики Петак. Али, као што за Спаситеља после Великог Петка долази васкрсење, тако и Претеча радосно умире, улази у смрт, јер види победу над смрћу, јер зна да Господ и њему осигурава Вечни Живот и Васкрсење из мртвих на дан Страшнога Суда.

Ми данас, славећи овог великог и славног првог Апостола, првог Мученика, првог Еванђелиста и Претечу свих истинских хришћана кроз векове, ми се клањамо његовом страдању радосном за Истину Христову, и његовом светом Еванђељу, и светом Апостолству и светом Мучеништву. Гле, две хиљаде година, он, који је допустио да га безакони цар посече, чини безбројна чудеса кроз земаљски свет живећи поред Господа Христа у овоме свету. Две хиљаде година он чудотвори непрестано по свима душама које му се обраћају молитвама. Гле, брате и сестро, када си у некој великој муци, обрати се том првом Апостолу Христовом, и помоћи ће ти у свим твојим тешкоћама. Када си у каквој великој невољи,

обрати се том првом Еванђелисту. Ма какве горчине биле у твојој души, он ће их засладити Благим вестима Христовим, које ће ти тајанствено послати из оног света у душу твоју намучену. И када си у искушењима и страхотама овог земаљског живота, ти прибегни њему, Светом Исповеднику, кажи му срце своје, испричај му душу своју, и буди уверен - он ће на тајанствен божански начин сићи у душу твоју и спасти те, и избавити од свих искушења и невоља. Али, ако треба да пострадаш за Господа Христа у овоме свету, на тебе навалују људи са свих страна, безбожници и христоборци, хоће да те униште ако си Христов, хоће да ућуткају уста која говоре о Христу, ти се онда сети њега, првог Мученика, завапи к Њему: О, свети Мучениче, први Мучениче еванђелски Христов, похитај ми у помоћ! Дај ми да и ја умрем за Господа Христа, да оставим тело, као пролазно одело, и да кренем у Царство Христово, кроз свети мучнички пут! И он ће умолити Господа да и ти уђеш у ред светитеља.

О, нека би његове свете молитве биле узнесене и данас, и сутра, и увек, и узносиле се за нас Хришћане и Србе, и за све људе овога света. Да Господ све покаје, све помилује, да све спасе! Еда бисмо сви људи, предвођени славним Претечом, вечито славили Јединог Истинитог Бога у свима световима, Господа Христа, Коме нека је част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

ПРВИ ХРИШЋАНИН

Беседа 3. на Св. Арханђела Михаила(1973)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Исто Еванђеље важи, браћо и сестре, и за Анђеле и за људе. Иста правда важи и за Анђеле и за људе - вечна Правда Божја. Исто Еванђеље, иста Истина важи и за Анђеле и за људе, и исти Бог важи и за Анђеле и за људе. То нам сведочи Црква Божја. Господ је Христос од Анђела и од људи начинио Једну Цркву. То се вели у данашњим песмама: *Од Анђела и од људи начинио је Једну Цркву*.

Чудна је ствар и у исто време врло јасна: зашто смо ми људи изгубили Небо, како смо изгубили Небеско Царство, изгубили Истину Божју, Вечну Истину Божју, Вечну Правду Божју. *"Када људи заспаше, поспаше, вели Спаситељ, дође непријатељ ђаво"* (Мт. 13,24-30). Како да људи заспе? Људи заспу кад спавају у греху, сами добровољно изабирајући грех. Онда оно што је божанско у њима, оно што је од вечнога живота у њима губи се, нестаје га. А када то ја и ти спавамо? Када грехе чинимо, када зло чинимо. Јер сваки грех одваја од Бога, удаљује од Бога. Толико удаљује од Бога да греси сабрани у једно производе смрт, која нас потпуно удаљује од Бога и у неосећање за Бога. Пита Свети Исак Сирин шта је грех и одговара: Грех је

неосећање за Васкрслог Господа. Кад немаш осећање да је Господ Васкрсао и када не верујеш у то - ето то је први, осиовни грех. Тај грех уводи вечну смрт у тебе и у мене, уводи лаж место истине, неправду место правде, мржњу место љубави. И сваки најмањи грех крије у себи макар малог ђавола.

Свети Златоуст вели: У сваком греху је ђаво. Зато се треба бојати греха као самог ђавола. Ђаво скрива своје лице. Он не показује своје гадно и одвратно лице, јер би се људи згадили на њега, побегли од његовог зла. Али он заслађује сваки грех танким слојем меда, и сваки грех обећава и мени и теби радост, блаженство, спокојство, мир. Ствара у души мојој и твојој слом, невољу, беде, страхоте, мржњу, пакост, злобу. И човек, Божје створење, одједанпут се обрете далеко од Бога, у дањној земљи. Блудни син је оставио Оца Небеског и кренуо у неке далеке, туђе, стране земље да тамо служи свињама, које множи у човеку и у свету око човека ђаво (Лк. 15,11-32).

Тако, браћо моја, Истинитог Бога и Његову Правду и Његову Истину, изгоне из наших душа наши греси, не туђи, него наши лични греси. Ми имамо обичај да преносимо на друге своје невоље, своје муке, на непријатеље изван нас. А уствари, главни непријатељ је у нама самима. Грех - то је твој непријатељ. Знај, када мрзиш некога, ти се удаљујеш од Бога и стваараш у себи малу смрт и мали пакао. Када оговараш, када псујеш, о каква страхота улази у твоју душу, какав пакао иза псовке! Господ Христос се назива у Еванђељу - *Реч Божја* (Јн. 1,1-3), а ти ту Реч Божју псујеш,

грдиш, унаказујеш. Знај, кроз сваку псовку ти у душу своју уносиш по једног ђавола. Не чуди се када се умноже они у твојој души, и не чуди се када те поведу свима беспућима и свима страхотама овога света. Кад изгубиш Истинитог Бога Господа Христа, ти си изгубио Правду Божју, изгубио си Истину Божју, и утонуо у мрак, у таму, у пакао.

Погледајте шта се збило са данашњим родом људским. Погледајте то слављено и хваљено Човечанство двадесетог века! Погледајте како људи двадесетог века стварају Трећи рат. Нису осетили да је Први светски рат био највећа казна Европи када је оставила Истинитог Бога Господа Христа. Па је ушла у Други светски рат, и то је казна Божја. Пустио је Бог људе њиховој вољи. И шта је направљено од овога света, прво од Европе? Кланица, кланица! Ми измишљамо лажне богове, Европа је постала фабрика лажних богова, фабрика идола. Европа производи у својој лудој фабрици просвету без Бога. Све те школе, основне и велике, без Бога; шта је то? То је идол незнабожачки! Европа је у својој фабрици створила такозвану европску културу. Култура, то је стид и срам Европе, јер то је култура без Христа и против Христа.

И ми јадни и бедни Срби тапшемо за њима и кличемо "алилуја" европској култури. А култура? Култура убија у човеку Бога. Замислите како Европа производи људе маловерне и неверне. Хвалимо се културом европском, хвалимо се цивилизацијом, а треба је гледати из њених родова (Мт. 7,16). Шта даје та европска култура и цивилизација? Измишља отрове, безбројне отрове и сеје их по свима континентима. Измишља лажи, измишља лажне богове, и служи лажним боговима кроз своје институције и назови установе. Страшно! Фабрика лажних богова - то је Европа. Клања се пред златом, клања се пред водом. Шта је злато? То је идол свих континената овога света. Људи заменили Христа Бога жутим златом, односно жутим блатом.

И ми Европљани, и ми несретни Срби, шта ми радимо? Одбацујемо од себе Истинитог Бога Господа Христа, одбацујемо Светога Саву, а клањамо се европским лажним идолима. Шта је остало од села? У свакој кући по идол, у свакој кући лажни идоли и лажни богови. Телевизори, радија, мода, какве гадости! Христовог човека је стид што је човек. А ми, ми Срби спавамо дубоким сном. Заспали смо и ђаво шета по нашим душама, сеје кукољ, сеје кукољ. Сеје стид и срам, лаж до лажи, мрак до мрака, пакао до пакла. Где су наша домаћинства светосавска, где су наше задруге, где је наша честитост?! Срби, чувајте се проклетства Бога, проклетства Истинитог Бога, јер сте почели да служите лажним боговима. Ваши храмови, задужбине Светих царева, увек су празне, мање-више увек. Један иде за воловима, други за пијацом, трећи за ма којом ситницом, четврти за модом (Лк. 14,18-20). Куда иду? У кречану, у живи креч. Остављена је Истина Божја, пут светосавски, остављено је све оно што наши Свети преци оставише иза себе за нас.

Осим нас хришћана на земљи, безброј је хришћана на Небу. Први хришћани су Свети

Анђели, а на челу њиховом је Свети Архистратиг Михаил, кога ми данас славимо, Војсковођа Христове војске, и Небеске и земаљске. Он данас врши смотру над родом људским. Да ли си у његовој војсци? Да ли је он твој војсковођа, или ти имаш друге војсковође, своју црну мрачну војску? Он врши смотру и над Српским родом данас, да види који су Срби у његовој војсци а који су у супротном табору, у војсци црних анђела, у војсци демона. Страшно је и помислити да је већина напустила врховног Небеског Војсковођу, Војводу свих Небеских и земаљских хришћана. И ми да проверимо себе данас: Где смо? Јесмо ли у војсци Светог Архистратига Михаила или у мрачној војсци палог архангела Сатане? Но, никада се не треба бојати пораза.

Од сваког зла постоји Христова одбрана, против сваког греха стоји Христова врлина. Слаб сам и немоћан. Да, Апостол Павле се хвали слабостима својим. Зашто? Кад сам слаб, онда сам силан (2 Кор. 12,10), онда се ослањам на Господа који је Свемоћан и Свесилан. Том моћи побеђујем свако зло, сваки грех, сваког ђавола. Тако, ми смо војници у светој војсци, божанској војсци Светог Архистратига Михаила. Ми ратујемо заједно са њим и водимо борбу против сваког греха, против сваког зла, не топовима и авионима, него светим еванђелским врлинама: постом, молитвом, бдењем, праштањем, љубављу. То је наше оружје, непобедиво оружје. Не бој се никада непријатеља који отворено и тајно ратује против твоје вере. Увек си јачи од њега. Победићеш га, буди сигуран. Господ је с тобом! А испред тебе, Војсковођа,

врховни Војсковођа - Свети Архистратиг Михаил.

Не заборавимо никада да смо ми хришћани у овоме свету позвани да будно вршимо заповести Божје, да не спавамо, да не заспимо у гресима, јер тиме заспимо на смрт, него да стално будемо будни. Да себе ишибамо бичем покајања, да будимо себе када кренемо у ма који грех. Тада ће нам притећи у помоћ не само све Небеске Силе, него и сам Свети Архистратиг, Војсковођа Небеских Сила, Свети Архистратиг Михаило. Ми у овоме свету живимо да овај свет посветимо Љубављу Христовом и Истином Христовом. Не реци: Мало нас је! Не реци: Усамљени смо! Зато човек православне вере, човек светосавске вере, не боји се никаквих безверја, па било та безверја културна европска. Он има мач, мач покајања којим сече све непријатеље душе своје и спасења свога.

И ми хришћани, имајући уза себе свога Анђела Хранитеља, увек имамо мач да нас заштити од сваког зла и греха, ако смо будни, ако не заспимо у греху. Он чека од нас нашу ревност, да се ми показујемо готови. Јер шта је грех? Грех је злоупотреба слободе. Иза тебе човека стоји Бог и ђаво. Такву је слободу Бог дао човеку. Бирај између Бога и ђавола, бирај између живота и смрти. То је пут твој. (5 Мојс. 30,15 и ранохришћански спис Дидахи 1,1). Ако изабереш Бога, ако изабереш Његову Истину уместо лажи ђаволје, ако изабереш Његову Правду, благо теби! Ући ћеш у Царство Небеско и тамо заједно са Небеским Бестелесним Силама славити чудесног Господа Истинитог Бога.

Нека би Свети Архистратиг Михаил и нас

присутне, и наше све у свима световима, уписао у војску своју и дао нам сва оружја своја, да победимо свако искушење, сваки грех, сваку смрт, сваког ђавола, свако безбожје, сваку ружну моду, и сви имали Господа Христа и у овом и у оном свету. А то значи, да живимо ради спасења душе своје и блаженства свог. Нека би Свети Архистратиг Михаил од наших душа направио пожаре молитве, да му се увек обраћамо у свима тешкоћама, да се спасавамо од сваког греха, еда бисмо заједно са Њим и са свима Светитељима славили Чудесног Господа Христа, Који нас је Васкрсењем Својим спасао од пакла, од греха, од смрти. Њему слава кроза све векове. Амин.

ТАЈНА СВЕТОГ ВАСПИТАЊА

Беседа 1. на Ваведење Свете Дјеве Марије(1964)

Ево светог и великог Празника Ваведења. Ваведење - увођење у храм Пресвете Дјеве Марије. Када је навршила три године родитељи су је по обећању одвели у свети Храм Јерусалимски. Допутовали су из Назарета са сродницима и свечано је увели у Храм Божји да испуне своје обећање. И Свети првосвештеник Захарија, отац Светог Јована Претече, примио је и увео у свети Храм Пресвету Дјеву Марију, увео је и у најсветији део тога Храма, у Светињу над светињама, а у тај део нико није смео улазити осим Првосвештеника, и то једанпут годишње (Јевр, 9,3,7). Тако је то било у Старом Завету. Али Свети Захарија, обузет Богом и по наређењу Божјем увео је Свету Дјеву у тај најсветији део Храма, у Светињу над светињама. И Света Дјева је провела и проживела девет година при Храму Јерусалимском.

Зашто ми данас празнујемо тај Празник? Зашто Света Дјева да не буде код куће своје, него су је родитељи одвели и предали Храму да тамо расте, да тамо живи? Шта је то, браћо? То је свима нама велика тајна, тајна светог васпитања. Казана нам је сва тајна ради чега је човек створен и шта треба од себе да уради, зашто се деца рађају на

овај свет и како треба њих васпитавати. Ето, Пресвета Дјева Марија девет година се васпитавала у Храму, и *доведена у Храм*, како се вели у црквеним књигама, *да се свето васпита*, да добије свето васпитање. А шта то значи? Да освети душу, да освети срце, да освети ум, да освети вољу, да освети цело своје биће? Јер човек је зато саздан да буде свет, *јер воља је Божија*, вели Свети Апостол Павле, *светост ваша*. То Бог хоће од нас: да се осветимо, да се посветимо, да живот наш буде светиња.

То је оно што је Господ хтео да учини са целим родом (људским), најпре је учинио са Пресветом Богородицом: спасао Је од греха, потпуно очистио од греха, од смрти и од свега демонског, и показао какво треба да буде људско биће које може постојати у овоме свету. Зато је Пресвета Богородица изнад свих Херувима и Серафима по чистоти, по безгрешности бића Свог, по светости Својој. Ето шта је свето стање: оно је Пресвету Богородицу претворило у Храм Божији, у Живи Храм Божији. Сва Она постала је служба Богу, цело биће Њено - и у души Њеној и у телу Њеном стално се приносила молитва Богу, и Она је стално служила Богу. Тако је живот Њен уствари био Бого-служење. Тако је свето васпитање дало Свету Богородицу.

Данас, браћо, у свету постоји велика пометња око тога шта је васпитање и шта је циљ васпитања. Намучили се европски умови, такозвани научници, професори, учитељи, наставници - све је то мање више одбацило овај благословени циљ васпитања и предлажу нам човека као потом-

ка мајмуновог: човек је постао од животиње!... Одбацили су свето васпитање. Погледајте како су људи подивљали данас! Погледајте каква се зла чине, какви злочини, какви греси, и то мирне душе, мирне савести. Краде се, пљачка се, (а) узбуђења нема. Ако смо животиње, зашто да не живимо животињски?! Ко нам то може забранити!? Ако савести нема, ако Бога нема над нама...

Ради чега је човек, шта је циљ васпитања? Господ Христос је казао, казао је Творац човека, Онај Који је створио човека, Господ Бог, он је казао шта је циљ васпитања. Шта је циљ, браћо, васпитања? Бог је створио човека са боголиком душом, са сликом Божијом у души, живом сликом (Мојс. 1,27; 2,7). Ради чега? Да се човек усавршава и да испуни себе Богом, да постане боголик, да постане Богосличан. Ето, то је циљ васпитања. То је циљ васпитања које је Бог одредио човеку, које је одредила Црква Христова, Сам Господ Христос, Бог Живи и Истинити Који је дошао у овај свет. Он је објавио и наредио свима нама: *"Будите савршени као што је Отац ваш Небески савршен"* (Мт. 5,48), као што је Бог савршен. Ето циља васпитања.

Господ нам је казао, ради тога и основао Цркву Своју да нам у Цркви да сва средства помоћу којих ћемо ми остварити тај циљ нашег васпитања, средства која ће нас учинити богосличнима, која ће нас учинити Христовима, да личимо на Господа Христа, да постанемо као Он (1Јн. 3,2). Шта је наредба, како се вели у Светом Еванђељу: *да ходимо као што је Он ходио* (Еф. 5,2; Јн. 2,6). Он Господ Христос док је био на земљи? Ето циља васпитања! И кад

се тај циљ остварује, шта се збива са човеком? Човек се освећује!

Зато је Господ Христос дошао у овај свет да нам покаже шта је савршен човек и да нам да средства да постигнемо и сами и достигнемо савршеног човека у мери раста висине Христове (Еф. 4,13). Зато је и дао Свету Цркву са Светим Тајнама, а у њима Божанске моћи и силе помоћу којих човек освећује себе и просвећује себе. Зато је велики данашњи Празник, који нам казује ту најглавнију дужност нашу, увек прослављан у Цркви од старине. И ми њиме данас добијамо прави поглед и право знање о томе: шта је васпитање, и ко је васпитач у овоме свету, и ко је наставник. Ко је прави наставник, учитељ овога света? Господ Христос - једини Васпитач овога света, а после Њега и крај Њега Пресвета Богомајка.

Она је главна Васпитачица рода људског. Показала је на Себи шта је то савршено људско биће, и зато - Она је пример и углед свима нама. Зато је Она наша Наставница, наша Учитељица и наша главна и вечна Васпитачица да нас води путевима Господњим; да нас води путевима вршења заповести Господњих; да нас води из врлине у врлину, из једне свете еванђелске врлине у другу свету еванђелску врлину, из вере у љубав, из љубави у наду, из наде у молитву, из молитве у пост, из поста у милосрђе, милостивост и све остале еванђелске свете врлине. Она је та Васпитачица, а за Њом, попут Ње, и сви Светитељи Божји. То су главни Васпитачи рода људског, Светитељи Божији.

Гле, док је Свети Сава био главни Васпитач Српскога рода, Срби су били свети народ, Божији народ. Ко је ваш васпитач, ко вас води и руководи? Не знаш, несрећни Србине, да се прекрстиш када прођеш поред храма. Какав пакао спремаш себи, какву вечну муку?!

Шта вам је Црква дала, Србине несрећни - шта? Све саме Светитеље, Праведнике, Мученике, што гинуше за *Крсш часни и Слободу златну*. А ви! а ви! а ви? Ви хуле бацате на њу, ви исмевате њу... Авај, тешко вама! Тешко вама, шта вас чека! Србине, сети се да је у овоме свету Краљ и Господар и Домаћин-Бог, а човек, онда је моћан и силан када служи Богу. Такав је Свети Сава био, такви су велики Светитељи Српски били, сви праведници Срби. А ти одбацио Бога - шта очекујеш, шта очекујеш од неба, шта од сунца? Једнога дана може да те спржи то сунце, једнога дана може да те следи лед под науком људском. О беде, о несреће, о недаће! О недаћа које јуре на Српски род, а Срби се не бране ни молитвом, ни постом, ни Еванђељем Христовим.

О Господе, о Пресвета Богомајко, похитајте, похитајте српскоме човеку и разбудите нас, нас заспале у гресима, нас заспале у неверју, маловерју, у безверју. Ударите нас чудима, ударите нас ужасима, ударите нас страхотама да се разбудимо, да верујемо у Господа. Да се разбудимо на прави циљ свога живота, да знамо, да сазнамо да смо ми створени да себе испунимо Божанским силама, да живимо по Божанским законима, да из себе изградимо богослична бића. О, Света Пресвета Богомајко! Ти нас води и руководи, Ти нам буди

главна Васпитачица са свима Светитељима, са Светим Савом и осталим српским Богоугодницима. Ти нас води и руководи да нас смрт не би харала, да се покољ српских душа обустави, да једанпут и Срби васкрсну из свих смрти, и да служе Јединоме Истинитоме Богу у свима световима, Господу Исусу Христу, Коме Ти једина водиш, Богомајко, са свима Светитељима. Амин.

ПРАВИЛО ВЕРЕ ПРАВОСЛАВНЕ

Беседа 2. на Светог Оца Николаја (1966)

Ево Празника када су сви Срби на ногама! Срби на земљи, Срби на Небу! Земаљска Србија и Небеска Србија! Све је уједињено! У чему? У молитви, коме? - Великом и чудесном Светитељу Божјем, Светом Оцу Николају Чудотворцу! Данас је много више његових свечара на Небу него на земљи. Данас око половине Срба слави Светог Оца Николаја на земљи. А на небу безброј његових преминулих свечара. А друга половина учествује у молитви, у уздасима великом Светитељу Божјем. Никад се са Српске земље не диже више молитава, него данас! Никад се са Српске земље не диже ка Небу више молитвених и вапајних уздаха, него данас! Данас је чудесан Светитељ Божји, свемилостиви, благи, кротки и добри ујединио сва срца српска. Не само српска, него широм света славе сви хришћани. Нема Светитеља међу Светитељима који је тако омиљен Српскоме роду.

Два владара, два духовна владара владају српском душом: Свети Отац Николај и Свети Сава. То су два Свети-теља Божја која имају власт над српском душом, над нашом историјом. Владају српском историјом. Нико није толико душа српских предао ка Богу као њих двојица. Нико није

тако сјајно, тако славно, тако архангелски, тако херувимски Еванђељем Христовим просвећивао род Српски као Свети Николај и Свети Сава. Два чудесна Светитеља Божја, два вечна владара српских душа и српске историје. И док они владају српском душом, дотле ће и бити Срба, дотле ће и бити благослова Божјег на српској души и на Српској земљи. А када њих и ако њих Срби буду оставили, оставили су себе, оставили су Небо, оставили су Рај, и свесно се ринули, ринули у загрљај свих демона и свих ђавола.

Зашто њега толико свет воли? Зашто се њему свет толико обраћа? Зашто и Српски народ толико слави њега, више него ли ма кога од других Светитеља? Зато што се на њему испунило Еванђеље Христово! У данашњем Еванђељу вели се да је за Спаситељем *"ишло безброј људи са свих страна"* (Лк. 6,17-19), нарочито много болесника од најразноврснијих болести. Све је хрлило Њему *"да Га чује и да се исцељује од Њега"*. Како се вели у светом Еванђељу: *"из Њега су излазиле силе и исцељиваше их све"*, све, све! Од најопасније смртоносне болести није нико остао неисцељен! *"Из Њега излажаше силе и исцељиваше их све"* (Лк. 6,19). Та чудесна сила није сила од људи него од Господа Христа.

Та сила, брате, та сила ето излази и пролази кроз Светог Оца Николаја Чудотворца и исцељује све који му се обраћају ма каквом молбом, били болесним ма каквом болешћу духовном или телесном, били ма у каквој невољи и муци - из њега излази сила и исцељује све! Ето тајне његове! Ето зашто му се ми сви, и сав Српски род,

и сви људи широм света, тако усрдно и непрекидно и често обраћају. Из њега излази сила и помаже свима. Који је то човек, који је то хришћанин који се обратио Николају Чудотворцу, а да није био услишен, да он није био у помоћи њему?! Не само милостив, него и свемилостив! И ко му се једном обратио и доживео његову помоћ, он ће га често и врло често и најчешће призивати у помоћ као великог и хитрог Помоћника Божјег, увек готовог да с Неба слети на земљу, да умири душу, да услиши молитве, да исцели болне, да утеши тужне, да нахрани гладне.

Откуд та милост Божја Светом Николају? Откуда баш да кроз њега та сила Божја тако се излива и исцељује све? Господ је Христос сав у Цркви Својој, Господ Христос сваком Светитељу и свима Светитељима даје ту силу која је у Њему, и кроз Цркву Христову та се сила лије на овај земаљски свет. То је оно што спасава овај свет од последње и завршне погибије и пропасти. То је оно што држи овај свет још увек, овај безбожни страшни свет, још држи у животу, у постојању! Та велика милост Господа Христа исцељује људе од греха, исцељује људе од свих патњи, од свих мука, и олакшава им све то.

Да, у његовом данашњем *тропару*, у најважнијој песми данашњој и молитви, он се назива *"правилом вере"*. Како он верује, Свети Николај, то је права вера! Како верује тако и ти верују! Ето ти спасења, ето ти силе Божје, ето ти Духа Божјег, ето ти богатства Небеског, ето ти Царства Божјег. Он је овом свету донео такву силу, смирен, увек на голубијим ногама, увек на

нешумним крилима лети и долеће. Сва та сила којом он помаже људима, то је сила његовог љубљеног Господа Исуса. Зато се опет у данашњој песми вели за њега, да је он *"образац кротости", образац кротости* Како он, дакле, вели: "Господе ја, ја човек, ја сам прах и пепео, ја сам земља и иловача, трулеж; али Ти, Ти дајеш Божанску силу".

Он је био сав смирен пред Господом Христом, сав ништаван, увек готов да исповеди: Господе, па шта је мој дух према Твоме Духу? - Ништа. Шта је мој ум, шта је моје срце, шта сам ја, Николај Чудотворац, пред Тобом? - Ја сам прах и пепео ако Ти не дајеш мени Твоје силе, ако Ти ниси у мени. Јер, од Тебе, од Тебе је моја бесмртност, од Тебе моја сила, од Тебе моја моћ, од Тебе моја вечност, од Тебе је моја Вечна Истина. Све је Господе од Тебе! - Стекао је *смирење високо*, то јест смиреношћу својом досегао високе божанске ствари. Какве? Богатства Неба, сва богатства Божја стекао. Царство Небеско. Његове молитве уводе толике душе у Царство Небеско. Ко је већи богаташ од њега? Он смерни, монах најпре, а онда епископ и архиепископ Цркве Православне.

Пуки сиромах који се одрекао свега, свега имања свог, одједанпут је постао богаташ. Вели се опет у тропару његовом данашњем: да је он стекао и *"ништетоју богатаја"*, то јест *"сиромаштвом стекао је богатство"*, богатства сва. Чија? - Божанска богатства. Богатства Неба, богатства која не пролазе, која не труну. Ето, то је својим сиромаштвом стекао велики Светитељ Божји и Монах и Епископ Николај Чудотворац.

Да, човек који ништа нема, а све има. Ништа нема од оног што људи сматрају да треба имати: ни куће, ни кућишта на земљи, ни крова над главом, али има све, све оно што је непролазно, а то је богатство које даје Господ Христос.

И зато њему, свемилостивом, слободно се увек обраћај и кад си у најтежем греху, у најтежем паду, у најтежој страсти, у најтежој муци и невољи и брзи, ти завапи: "Помози, Свети Оче Николаје!" "Опрости и помози!" Притећи ће у помоћ, неће он оставити, неће никад оставити никога, ма колико био грешан, ма колико био недостојан. Он милошћу и милостивошћу својом Божанском и Христоликом покрива све наше грехе, све наше невоље, све наше страсти, и готов је да заплаче увек над сваким од нас, да му помогне, да га пригрли, да га поведе путем Христове Истине која кроз Истину Вечну води у Живот Вечни.

Зато, зато и увек зато, ми тако чудесно волимо и прослављамо Светог Оца Николаја Чудотворца, који нека нас по милости својој увек има у молитвама својим. Ми њега прослављамо на земљи; нека он, измоливши нам опроштај грехова, прослави нас на Небу, да нас Господ њега ради помилује и спасе и отвори нам све двери Царства Небеског. Да нас он, он чудесни Светитељ Божји, води и предводи и у овом и у оном свету. Амин.

СРПСКИ СВЕТИ АПОСТОЛ

Беседа 2. на парастосу
Владици Николају (1966)

Два човека има Српска Црква и Српски народ. Први Свети Сава, једино до сада Равноапостолни. Опрости Свети Владико! А ти за мене и за све здраве српске душе, други си Равноапостолни Владика Жички, Српски Свети Златоуст!

И све што је рекао - небеско је благо. Све што је написао - непропадљиво, Небеско, вечно злато. Заиста, ако учините излет кроз велике Светитеље Божије, кроз велике свете писце Цркве Христове, после Светог Јована Златоустог, цариградског свесунца, најближи њему је Свети Владика Николај, Свети Дамаскин, Григорије Палама и још мало њих. Како је он неисказано велики. А Срби, бедни, несрећни Срби! Видесте ли свог Владику у Академији наука српских? Не, не, не!

Срби, муцави народ, муцави народ.... Да није овог славног Златоуста Српског, зар би Србиново песништво и свег Српства постојало? Ево Српског Светог Дамаскина. Ево у истину највећег песника српског. Већег од свих славних великих песника. Само да је оставио Духовну Лиру, био би раван Светом Дамаскину. А он? Свака му је реч песма, песма вечна, песма о Вечности. Песма о

Вечној Истини, песма о Вечној Правди, песма Једином и Истинитом Богу свих светова - Господу Христу.

Данас, то је мит, легенда! Легенда за кога? За кога?! Борац свега највећег у српској историји, свеца највећег у историји рода људског и ове губаве звезде што се земља зове - Господ Христос, за многе и многе Србе после Светога Саве. Господе, опрости Србима!

Шта Србин зна о српској науци? О српској црквеној науци? О науци уопште? Ево Српског Светог Василија Великог. Шта је био Свети Василије? У четвртом веку био је највећи и најучењи човек свога доба и Светитељ Божији. Али је он знао да учење ништа не значи без светитељства Божијег. Данас, ми Срби имамо њега - Српског Светог Василија Великог, у истину Великог. И све тајне, тајне велике, тајне свих светова Божијих, сусрећемо у његовим делима. Сећате се његових беседа које је говорио као млади јеромонах, до његових дивних химни Господу Христу, до акатиста Васкрситељу Христу. Сва бића,од молекула до Арханђела, све је захватила његова света и велика душа. Његов огромни ум дао је науку какву српски човек и Српски народ знао није. Сви муцави, сви мутави до њега! Кроз њега је проговорила српска душа, проговорила светосавски сјајно, херувимски, громовски проговорила оглувелој српској души. Оглувелој од политике, од странаштва... Оглувелој за све што је вечно, за све што је Христово за све што је светосавско. И он, он прост јеромонах, исмевани калуђер српски,

београдским улицама иде у најскромнијој мантији. Многи се стиде и гнушају њега. А он? он овамо диже устанак, највећи устанак после Светог Саве, који је учињен у Српскоме роду. Тај је духовни устанак створио млади јеромонах Николај. Почео као млади јеромонах, а завршио као Равноапостолни Светитељ Охридски и Жички. То је црквена философија, црквена мудрост! А српска философија, философија наших универзитета? Авај!

А он? У философији српској, у ствари једини философ. Он, Свети Григорије Богослов - Српски Свети Григорије Богослов. Кад то кажем, ја кажем највећи комплимент, највећу похвалу која се може рећи. Григорије Богослов, највећи ум који је сагледао тајне Божаиског Бића. Више него ико од људи по дару Божијем. Ето, њему слична дао је Господ Српскоме роду. Српски вечни Григорије Богослов.

Еванђелист међу светим Еванђелистима. Ево Српског Светог Еванђелиста. Замислите, свака реч његова је блага вест. Свака реч његова - мало Еванђеље. Као мирисави корен, шта га више тареш, то више мирише. Тако, када читаш Владику Николаја, што га више читаш, ти се више молиш кроз његова читања и осећаш колико Небеског мириса арханђелског у његовим делима. Колико Еванђеља Вечног, оног Еванђеља у које Анђели желе завирити (2Петр. 1,12: Откр. 14,6). Он, он је нама Србима то Еванђеље казао најречитије. Најре-читије за човека, па и за Анђеле.

Међу Светим Апостолима, ево њега Српског Светог Апостола! О, ко је тако Српску земљу

проходио, Еванђеље Христово и Благовест Христову проповедао као он? Од Охрида до Будима, од Пирота до Врања, од Прохора Пчињског до Ријеке. Нико као он, Апостол - Епископ. Апостол и Епископ - Равноапостолни Свети Владика Николај.

Међу Светим Исповедницима, ево Српског Светог Исповедника, равног Светом Максиму Исповеднику, Светом Теодору Студиту, Светом Николају Грузијском Исповеднику и многим другим Светим Исповедницима. Он је тако смело, тако неустрашиво проповедао и исповедао Истину Господа Христа, Истину твоју, Србине несрећни! Истину целе српске историје! Истину свега рода људског. Нико као он, нико тако исповедао није у Српском роду.

Међу Светим Врачима, међу лекарима, међу чудотворцима, ево српског светог лекара - Светог Владике Николаја. Реците ви мени, ко може избројати све душе које је Владика Николај својом речју и својом молитвом исцелио у Српскоме народу?! Ко може набројати болеснике које је он исцелио? Ко би могао набројати многобројне оболеле савести које је Свети Владика излечио давши им истиниту веру у Истинитога Бога. Ко? Заиста, он лекар душа и савести српских. Небески лекар савести српских.

А међу Светим Задужбинарима - ко је он? Нови Српски Задужбинар. Највећи после Светих Немањића. Да, ви сте сведоци тога. Од Охрида до Жиче, подизао је и обнављао манастире, до у срце Шумадије, и изван Шумадије. Свуда његов дух. Он, неуморни зидар, неуморни неимар, обнавља

задужбинарство Светих Немањића.

Данас Небеска Србија, данас, о не само Небеска Србија, него Православна Црква Небеска, слави највећег Мученика у роду Српском после Светога Саве - Светог Равноапостолног Српског Николаја. Данас њега славе Серафими и Херувими, јер им је раван по Благовестима које је ширио земљама, свима земљама Европе, Америка и Азије, као Херувим! Њега данас сигурно грли - ко? Свети Сава грли свог најмилијег сина у Српскоме роду. А са њим, око њега, и многобројни српски Светитељи са Светим Савом, Светим Симеоном Мироточивим и осталим Српским Светитељима. Данас на небу, Небеска Србија слави највећег Српског Светитеља. Данас сви Свети, све велможе, сви Свети Немањићи на небу, поздрављају новог српског Мученика, највећег српског новог Еванђелиста, највећег новог српског Апостола - Светог Владику Николаја.

Свети Исповедниче, са свима Светитељима моли се, да се Срби опамете. Да се браћа измире, да нестане раскола, те највеће куге - куге данашње којом се заразио Српски народ. Опрости, Свети Исповедниче РавноАпостолни, ето ја, комарац српске земље, одмуцах теби или мени. Амин!

НЕДЕЉНЕ БЕСЕДЕ

О СИЛИ ВЕРЕ

Беседа 1. у Недељу 4. по Педесетници (1965)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Заиста чудо, небеско чудо данас на земљи. Еванђеље данашње свете Недеље - благовест натприродна, сва божанска, сва небеска. Еванђеље и благовест о свемоћи човека. Када је човек свемоћан на овој земљи? Он роб смрти, он слабић кога поробљава сваки грех? А да не говоримо о смрти. Сав се у прах и трепет и страх претвара човек пред смрћу. И гле, данашње Свето Еванђеље пружа нам благовест о свемоћи човека.

Кад је човек свемоћан? Објављује Господ данас: *"Како си веровао нека ти буде"* (Мт 8.13). Ето свемоћи људске. *Како си веровао нека ти буде*, ништа друго. Господе, ја хоћу Царство Небеско! - *"Како си веровао, нека ти буде"*. Господе, ја хоћу да победим све страсти у себи! - Како си хтео, нека ти буде. Господе, ослободи ме свих грехова! *Како си хтео и веровао, нека ти буде.*

Заиста, незнабожац капетан римски одједанпут постаје свемоћан, па он бескрајно смирен пред чувеним Учитељем. Чуо он да долази Исус из Назарета у Капернаум, *а слуга његов дома лежи болестан* (Мт. 8,5-6). И пре него што је он казао: Ја ... и није хтео даје каже до краја због силности своје, он чује речи: *Како си веровао, нека ти буде. Како си веровао нека*

ти буде. Господе, каква је то сила вера!

Шта је то вера? - Да ја могу да учиним оно што желим. Вера је сила која, ето, васцелог Бога, све божанске силе уноси у овог незнабошца капетана. Нашао је капетан тај чудни спој између себе и Господа, пронашао веру, и све силе божанске уливају се у њега. И збива се велико Еванђеље, велика Благовест, по речима Апостола: *"Христос се усељује вером у срце"* (Еф. 3,17) његово, вером се усељује. И то јадно и бедно људско срце које вапи: *"Ето, слуга мој лежи болестан дома."* (Мт. 8,6). Какво преображење! Мало људско срце сместило све небеске силе, божанске силе. Убрзано, усплахирено срце Савлово - шта бива са њим? Када вера удари као гром у његово срце он постаде свемоћни Апостол Христов у овоме свету, и свима бићима у свима световима смело објављује: *"Све могу у Христу Исусу који ми моћи даје"* (Фил. 4,13). Све могу. *"У тај час оздрави слуга његовг"* (Мт. 8,13), када је господар капетан поверовао и вером исказао све биће своје Господу Христу, сву жељу своју. А тај час је тако чудесан и диван час, свакога од нас.

Ето ти свемоћног лекара који може излечити себе од сваке болести: вера у Господа Христа, Јединог Истинитог Бога у свима световима; вера бескрајног поверења у Њега, најчовекољубивијег и уствари Јединог Човекољупца. Јединог Човекољупца! Једина права љубав према човеку, јер Он спасе човека од смрти, спасе човека од ђавола, спасе човека од греха. Осим ње ништа се друго не може назвати љубављу. А где, Он такав, сав Бог, сав у силама божанским, Он се усељује у тебе, у

малено срце људско усељује се. Како можеш у твоме срцу осетити мржњу када Он, Бог љубави, улази у твоје срце? Како можеш осетити гордост у својој души када он, Бог смирења, улази у твоју душу, усељује се у твоје срце? Како можеш осетити ма коју смрт у себи када Он, Победитељ смрти, усељује се у тебе вером твојом? Како се може у тебе уселити какав демон, ма какав нечисти дух, када Он, Бог, свесавршени Бог, доноси Божанство Своје и усељује се у тебе? Да, несумњиво ти постајеш свемоћан вером у Господа Христа.

Нема онда неизлечиве болести, нема непобедиве смрти у овоме свету, нема непобедивог ђавола у овоме свету, када Бог улази вером у тебе. Вера у Њега... Кад човек не верује у Господа Христа - шта је? Немоћ, сав немоћ. А са Њим постаје свемоћан! Када човек не верује у Господа Христа он је лакши и мањи од ништа, а кад поверује у Њега он, који је ништа, постаје све. Од небића постаје биће. Ето чуда, чуда љубави Христове. Од небића постаје човек биће, постаје сунаследник Христов. То даје вера у Њега: даје Живот Вечни, даје истину Вечну, даје Правду Вечну, даје Добро Вечно. И ти, ако само имаш вере у Господа Христа за тебе нема неизлечиве болести. Не знам каква да је мржња у теби - ти ћеш је лако савладати вером у Господа Христа. Не знам каква да је гордост, пакост, злоба, злоћа, сви ти греси у теби - шта је то ако имаш веру у Њега.

Каква треба да је твоја и моја вера? Ево, показао нам је незнабожац. Вера треба да је смирена, свесмирена. Грсподе, пред Тобом ја сам

једно бескрајно небиће... Пред Тобом, пред Тобом ја сам помрчина, пред Тобом ја сам ноћ, а Ти Светлост изнад свих светлости. Вечна ноћ у мени, а Светлост Божанска, Светлост Вечна улази у мене. Ја човек, залудео у немоћима и слабостима својим, залудео у гресима својим, а Ти - Божанска Свемудрост. Ја сав смртан, безброј грехова у мени, а сваки грех по мала смрт - а Ти сав у бесмртности, сав Вечан. Како, како да постанем Твој? Када стојим пред Тобом како смем да стојим пред Тобом, реци ми? - Као капетан: вером, свесмиреном вером. *"Господе, нисам достојан да под кров мој уђеш"* (Мт. 8,8).

А ти, и ја, да лечимо душу своју, душу која болује од многих грехова, од многих страсти, од многих демонизама, од многих ђаволстава. *Господе, само реци реч и оздравиће душа моја.* Али шта да Ти ја дам? Оно што и капетан: смирену веру, свесмирену веру. Веруј, имај поверење у Господа Христа да је Он увек јачи од свакога твог греха, увек јачи од сваке твоје смрти, увек јачи од сваког демона. Веруј и Он ће учинити по вери твојој. *Како си веровао нека ти буде*!

Мени и теби, брате и сестро, бива онако како верујемо. Господ чини све оно што хоће вера наша, вели Свети Исак Сирин. Господ чини са нама све оно што хоће вера наша. Пази како верујеш, гледај да то буде најјаче у теби. Ето Светих Апостола који, гледајући у Господа Христа и Његова чудеса, опет нису имали довољно вере, довољно силе да то све приме и схвате, да унесу у мало људско биће. *Господе, додај нам вере* говорили су (Лк. 17,5), увећај нам веру. Да, вера настаје

као што настаје зрно горушично - то је Спаситељ објавио (Мт. 13,31-32). У почетку је мала, ти треба да је негујеш као зрно горушично, да пазиш да је зима греха, да је трње страсти не угуши и удави, ту младицу, то зрно горушично које клија, ниче и расте. Као што се трудиш око једне воћке док не порасте и не почне да доноси род, тако се треба трудити и око вере, око горушичног зрна вере. То узгајај у себи, и када та вера узрасте, гле, њене гране - то су све свете врлине. Једна грана љубав света, друга грана молитва света, трећа пост свети, кротост, благост, смиреност, све врлине из корена вере, из тог малог горушичног зрна.

Погледајте Апостола Павла, погледајте Апостола Петра, погледајте Свете Апостоле, погледајте Светог Саву, погледајте Свете Мученике, Исповеднике. Шта они раде? Они живе и хране се само врлинама светим. Сваки је велики вером, али у великој вери је велика љубав, у великој љубави је велика молитва, у великој молитви велика нада, у великој нади велики пост, и тако врлина врлину храни.

Опомени се увек, брате и сестро, сваки дан размишљај о томе шта ти дајеш, како мало дајеш од себе, а шта за узврат добијаш. Добијаш Живот Вечни, добијаш Истину Вечну, Правду Вечну, добијаш Царство Небеско, а дајеш из маленог срца свог веру у чудесног Господа Христа, и љубав, и молитву, и пост, и смиреност, и остале свете врлине. Све тако ситно и мало према Његовој Вечној Љубави и Милости према свима нама. Њему, само Њему човек има да захвали што није постао ђаво на земљи. А да Господ није

дошао у овај свет, то би се десило са човеком. Хвала Господу Који је, по великој милости и човекољубљу, дао нам све што нам треба за Живот Вечни и у овом и у оном свету.

Зато, нека увек расте вера наша у Њега. Нека наше осећање и наша мисао буду увек свесни да је вера наша, ма како велика била, увек мала. Господ усађује у нама веру нашу да и ми можемо веровати у Њега оном свемоћном вером којом је веровао овај незнабожац капетан, да бисмо и ми у свима тешкоћама нашег живота, у свима искушењима, у свима борбама, у свима хрвањима на земљи са гресима, са ђаволима, веровали у Њега као свепобедног Победника и вапијали: *"Верујем, Господе, помози моме неверју"* (Мр. 9.24). Амин.

О ЛУДИЛУ

Беседа 1. у Недељу 5. по Педесетници (1965)

Откуда лудих људи у овоме свету, откуда лудило у овоме свету? - Од ђавола. - Ко лечи од тог страшног лудила? - Само Бог који је постао човек, Господ Христос. Ето данашње Благе Вести, ето данашњег Еванђеља.

Чули сте шта се десило у земљи Гаргасинској када је Господ ступио на њено тле. Два бесомучника, два човека у којима су били ђаволи, сретоше га и повикаше: *"Шта си дошао овамо пре времена да нас мучиш?"* (Мт. 8,28-29) И даље, чули сте како Господ изгони ђавола из тих људи и како они оздрављују од свога лудила, од своје поседнутости ђаволом. Шта је ђаво? Ђаво је уствари савршено лудило, савршено безумље, јер је ђаво савршено богоборство. Устати против Бога, борити се са Богом, ето - то је ђаво. Нећу више да Бог буде надамном! - тиме је постао ђаво. Од Арханђела постао ђаво. Нећу Истину Божју Вечну, хоћу ја сам да будем слободан од Бога, слободан од Његове Истине, слободан од Његове Правде, слободан од Његових Закона! Ето, ђаво није ништа друго него потпуно безакоње, потпуна слобода од Бога, а то значи слобода од Правде, слобода од Истине Божје, слобода од Вечности, од свих блага Божјих. У ђаволу је све обрнуто: оно што је

најглавније у животу и у свету - а то је Бог, оно што је најважније он је прогласио за најмање важно: Правду Божју прогласио је за неправду, и Истину Божју прогласио је за лаж; Добро Божје прогласио је за зло; све што је Божје одбацио је и тиме постао ђаво. Авај, тако и ми људи у овоме свету, мала људска бића, када почнемо да одбацујемо оно што је Божје постепено испуњујемо се ђавољим силама, постепено човек се претвара у демона.

Ето примера из данашњег Светог Еванђеља. Ђаво је толико овладао овом двојицом људи да они нису били у стању да правилно и природно, нормално мисле, ни осећају, ни делају. *"Нико не смејаше проћи тим путем"* где су они били (Мт. 8,28). Живели су по гробовима, страшни, ужасни за све које сретну, пуни демонске силе. Свако богобојство, браћо, уствари је пут ка томе, пут ка лудилу, пут ка безумљу. Тако ђаво постаде од Арханђела ђаво. Од првог Анђела Божјег како је постао ђаво? - Гордошћу је уобразио први Арханђео, Светлоносац, да он може да замени Бога, да заузме место Божје (Ис. 14,12-15); и кад се та мисао зацарила у њему, овладала његовим бићем, он је пао са небеских висина у дубину пакла. Све се у њему превртнуло, све! И он постаје мрачни дух зла, црни дух смрти, господар мрачнога и страшнога пакла.

Тај исти пут, ако човек иде њиме, води човека у то лудило, у то безумље. Кад у човека, у душу његову улети гордост, и кад он почне живети на силу, гордо и осионо, тада се збива нешто страшно у његовој души, тада се он одваја

од Бога, устаје против Бога и постепено луди, постепено постаје безуман. Речено је у Светом Еванђељу: *"Кад се грађаху мудри, полудеше."* (Рм. 1,22) *Кад се грађаху мудри полудеше...* То важи за све људе, за свакога од нас. Чим си почео у овоме свету да се градиш мудар, да не признајеш Бога, о! ти већ лудиш. Погледај себе, погледај душу своју - шта се збива с тобом? Погледај како се мрак увлачи у тебе, како ноћ улеће у тебе. А ти, ти почињеш да живиш неким другим животом, нећеш ништа Божје, не треба ти Бог. "Могу ја без Бога, имам ја ума, имам ја срца, не треба ми Христос!" Али шта ћеш, човече, радити када ђаво уђе у тебе?

Бог је дошао у овај свет, Бог је постао човек зато што је ђаво у свету био; не за нешто мање, јер само је Бог јачи од ђавола. Човек роб ђавола. Кад је Господ Христос дошао у овај свет, видимо из данашњег Еванђеља, на Њега су устали сви људи, устали су сви безумници, устали су сви гордељивци, а с њима устали су сви ђаволи. Чули сте данас, како из ове двојице људи ђаволи Господу Христу веле: *"Што си дошао да нас мучиш"* (Мт. 8,29). Што си дошао овамо, што ћеш ти на земљи, шта ћеш међу људима? Ми смо њихови господари. Али, немоћни пред Њим, они моле Спаситеља Господа Христа: *"Ако нас ти изгониш, пошаљи нас у онај крд свиња"* (Мт. 8,23) , пошљи нас у њих. Ђаволи - откуда таква немоћ код вас? Ви можете чинити чудеса. Нико није смео проћи путевима овим где су они живели. Ви молите Исуса из Назарета. *"Идите, рече им Спаситељ. И они уђоше у свиње и сав крд свиња полете са брега у море и удави се у води"* (Мт. 8,23).

Браћо моја, каква је страшна осуда над нама људима овај догађај. Ово што се збило са свињама, то је мање (= мали) страшни суд за нас. Гле, свиње не могу да издрже ђаволе и њихово зло, и одмах се суновраћују у море, у воду, даве се, не могу да поднесу ђаволе у себи. А људи? - Људи кроз све грехе, кроз све страсти уствари грле ђаволе у себи и око себе. Колико је човек гори од свиња. Увреда је за свињу рећи да је човек, а није увреда за човека рећи да је свиња. Ја то измислио нисам. То данашње Еванђеље говори! Свиње су испред људи, јер не могу да поднесу ђаволе у себи, а људи годинама и годинама живе у ђавољим рукама, живе у ђавољим чељустима и сматрају да благују, сматарају да је то њихов рај. Какво лудило! Какво безумље! Човек - човек је несумњиво далеко нечистији од сваке свиње. Ево доказа. Ко је увео ђавола у овај свет, ко је увео смрт у овај свет? Човек! Човек, грехом својим, јер је увевши грех у овај свет увео смрт, увео болест, увео све страхоте и увео ђавола у овај свет. Зар није човек гори од свиње? Не само од свиње, од свих живих бића којих има у овоме свету. Да, страшно је бити човек без Христа , страшно је бити човек у овоме свету без Бога. Тада човек добровољно постаје вољом својом ђаво. Има ли већег лудила од тога?

Сваки грех, браћо моја и сестре, јесте мало лудило, свака страст јесте мало лудило. Погледајте себе у гневу. Шта је гњев? Када се разљутиш, то је мало лудило. Посматрај себекакав изгледаш онда. А шта да кажемо о зависти? О! завист је такво лудидо душе... Да, завист издаје Христа Бога, јер се вели у Еванђељу да су Јевреји

предали Господа Христа на смрт - из зависти (Мт. 27,18).

Велиш: "Еванђеље о коме се данас говори, десило се пре две хиљаде година. То је тада било, какве везе то има са нама?" Мислиш да нема. Има. То исто Еванђеље данас се, ето, догађа и у Српској земљи. На Српској земљи данас се исцељују бесомучници, данас се исцељују луди људи. Ено Светог Острога. Колико се лудих људи исцељује и данас, као што их је Господ у Еванђељу исцељивао. То је та иста сила коју Господ оставља Цркви Својој, оставио је Себе Цркви, и та иста сила излази из Њега и сада исцељује људе од сваког лудила. Немој, Србине, заборављати то. Иди у Свети Острог и гледај очима својим шта се тамо збива. Иди у Свети Прохор Пчињски и гледај како безумне лудаке доводе, а кроз недељу дана одлазе здрави и читави. Иди у Свети Девич, иди у Девич (на Косово), и тамо ћеш видети где доводе бесне луде младиће, и они за недељу дана код моштију Светога Јоаникија Девичког или на молитве монаха и свештеника оздрављују.

Човече, теби Господ сваки дан, сваке ноћи нуди Небеско Царство. То је твоја вечна отаџбина. Пази како живиш, пази ради чега на земљи живиш. Ти си бесмртно биће. Бог те је створио за бесмртника. Зато је Он дошао у овај свет, зато је дао Еванђеље Своје, зато је основао Цркву Своју, и у њој дао нам сва средства да ослободимо себе од свакога греха, да ослободимо себе од сваке смрти, да ослободимо себе од свакога ђавола. Да, Он Бог је дошао у овај свет да нас од свега тога ослободи, да нам дарује Живот Вечни. Њему, само Њему, Јединоме Истинитом Богу у свима световима нека је част и слава и од нас малих и ништавних на земљи Српској. Амин.

О ОТПУШТЕЊУ ГРЕХА

Беседа у Недељу 6. по Педесетници (1964)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Данашње Свето Еванђеље - блага вест о вери. О вери у кога, у шта? О вери у Истинитога Бога! Шта је потребно овоме свету који је пун мана, пун лажних богова, пун заблуда, пун лажних учења? Од чега је човек потчињен(ији) у овоме свету? Од комараца? - да. Од мува? - да. А даље, а даље, чиста немоћ. Све је јаче од човека у овоме свету. На првом месту од њега јачи грех, од њега јаче зло, од њега јача смрт, од њега јачи ђаво. Човече, како се осећаш у свету у коме је грех јачи од тебе, свако зло јаче од тебе, свака страст јача од тебе. Ти не умеш да се браниш. Ти када си у греху осећаш неку муку у души, неку потиштеност, неveселост, а често не знаш шта се то збива с тобом, у теби.

Ми обично волимо да гледамо у свет око себе, а заборављамо да завиримо у себе, у унутрашњи свет, који је далеко дубљи од овог спољашњег света, далеко интересантнији, далеко важнији за нас. Када је један Светитељ погледао срце човечје у свима његовим ширинама и дубинама, он је рекао: "Срце је бескрајно, безобално море и бездано, срце човечје". У њему најразноврсније

животиње, најразноврснија бића. Шта треба да учини човек са њим, са срцем својим? Да га очисти од свих нечистота. Колико борбе, колико моћи ту треба, колико снаге!

Данашње Свето Еванђеље казује нам ту муку човекову у овоме свету, ту немоћ његову у овоме свету. Ето, пријатељи тешког болесника донели на носилима да га ставе пред чудотворца Исуса из Назарета. Око њега мноштво народа, никако да му се приђе. Тада пријатељи *отворише кров над кућом у којој беше* Господ и *спустише болесника* пред Њега, вели се у Светом Еванђељу. А Господ *видевши веру њихову рече узетоме*: "Синко, опраштају ти се, опраштају ти се греси" (Мт. 9,2; Мр. 2,5) . Лукави учењаци, који су вребали Господа Христа да Га ухвате у ма каквом греху, помислили у себи: *Овај хули на Бога*, јер само Бог може опростити грехе, вели се у Светом Еванђељу. И Исус видећи помисли њихове упита их: *Шта је лакше, рећи узетоме устани, узми одар свој и ходи, или рећи, опраштају ти се греси* (Мт. 9,5; Мр. 2,9)?

Ставио је Спаситељ њих на страшну жеравицу. И једно и друго је тешко рећи паралитичару: *рећи узетоме, устани, узми одар свој и ходи*, ко може, ко има моћи, ко има силе? А друго: *опраштају ти се греси*, ту треба већа моћ. Знали су сви из Старог Завета, из учења Светих Пророка, да само Бог може отпуштати и опраштати грехе, Бог може отпуштати грехе. Господ показује да Он и јесте Бог, да Он јесте Тај Који и отпушта грехе и исцељује од сваке болести. Када рече младићу: *устани, узми одар свој и иди дома, и уставши отиде дома* (Мт. 9,6-7; Мр. 2,11-12), народ задивљен говораше: *Нигде се то није*

видело међу људима (Мр. 2,12). Какву је власт Бог дао људима! Не непознатим људима, пријатељи, него ту, међу вама, у вашој средини је Бог Који може да отпусти грехе. Ја и ти можемо опраштати грехе, али отпустити грехе, отпустити грехе из душе човекове - ко може? То значи одгонити смрти из душе човекове, одгонити ђаволе из душе човекове, то значи бити моћан и силан као Бог. Ето, Господ је показао то овим двоструким чудом: прво видљивим чудом, исцеливши узетога од његове тешке болести Господ је показао да је заиста учинио и друго чудо - отпустио му грехе, отпустио му грехе.

Тако је Господ казао сву тајну Свога доласка у наш земаљски свет, казао је зашто је дошао у овај земаљски свет. Зашто? Да уклони грех из човека, из природе људске, да људску природу испуни Вечним Животом. Само ради тога је Господ дошао у овај свет. То је највеће дело, дело Бога, дело које нико од људи учинити не може: да човеку отпушта грехе, да из човека ишчупа све грехе, очисти душу његову, и покаже је безгрешном и бесмртном и светом, пуном Божанске силе. Ето, то само Господ чини, и то како је учинио казује нам данашње Свето Еванђеље. Блага вест...

Он је ту силу, ту моћ оставио Цркви Својој, преко Својих Светих Апостола и Светитеља, када је на дан Васкрсења победивши смрт васкрсао и показао се и појавио се пред ученицима Својим у телу васкрслом. Они су били запањени и уплашени... Он им рече: *"Примите Дух Свети. - Коме отпустите грехе, отпуштиће му се, а коме задржите задржаће му се"* (Јн. 20,22-23б). Ето те силе,

ето моћи коју је Господ оставио Цркви Својој, да ослобађа свет од греха, да ослобађа свет од смрти, да ослобађа свет од свакога зла и од свакога ђавола. Другом приликом Господ Својим Светим ученицима, Апостолима, даје ту исту власт свима заједно и вели: *"Шта разрешите на земљи биће разрешено на небу, а што свежете на земљи биће свезано на небу"* (Мт. 18,18). Тако данашња Блага вест, данашње Свето Еванђеље, казује нам тајну Христовог доласка у овај свет и тајну свакога од нас. Ми смо људи у овоме свету не да будемо обиталиште греха, зла и смрти, него Вечног Живота, вере у Истинитога Бога. Шта је циљ Христове вере у овоме свету? Вели се у Светом Еванђељу: *Крај наше вере јесте живот вечни.* Крај вере јесте живот вечни. *Спасење душа* (1 Петар. 1,9; 1 Јн. 5,13), ето то је крај наше вере. Спасење душа од смрти, спасење душа од гордости, спасење душа од зла, греха и ђавола, и осигурање души бесмртног живота у Царству Божјем. Како огроман циљ, Божански циљ и пред тобом и преда мном и пред сваким људским бићем. Јер Господ је дошао ради свакога од нас, никога није заборавио, никога заборавити неће.

Само, шта је потребно од мене и од тебе? Бог је сишао у овај свет, ето га ту са нама у Цркви Својој. Шта ја и ти да радимо? Веру у Њега да имамо, то је све што се од нас тражи - да верујемо у Њега Јединог Истинитог Бога (Јн. 17,3). Та вера шта нам даје? Даје нам отпуштање грехова, даје нам ослобођење од смрти, ослобођење од пакла и осигурава нам Живот Вечни и у овом и у оном свету. Вера у Јединог Истинитог Бога, шта је то? Кад смо ја и ти прави хришћани, када је човек

прави хришћанин? Када верујемо у Господа Христа као Јединог Истинитог Бога, живимо по Његовим светим заповестима путујући и идући кроз овај свет за Њим, кроз свете врлине за Њим у Царство Небеско. Човек истински верује када свом душом својом, свим бићем својим, свим умом својим, свом снагом својом иде за Господом творећи вољу Његову, а одбацујући вољу своју.

Од истините вере рађа се истинита љубав, права истинска љубав. Чули сте данас где Свети Апостол поручује хришћанима: *"Љубав ваша да не буде лажна"* (Рим. 12,9). А која је то љубав лажна, Свети Апостоле? Свака љубав је лажна ако ближњег Твог не спасава од његовог греха, од његових кобних смрти. Само она, љубав еванђелска и Христова је истинита, јер спасава човека од греха. Апостол вели: *"Мрзи на зло, држи се добра"*. Ето, то је права љубав, када ти љубећи брата твог, сестру твоју, мрзиш његов грех, а држиш се његовог добра. И сам се човек држи свога дбра, јер љубав, права истинита еванђелска љубав не воли грех, не воли зло, мрзи зло, мрзи грех а воли грешника, воли брата и у греху његовом. Одвојити грех од грешника, то је велика моћ и сила и велика мудрост еванђелска, одвајати грех од грешника, уништавати грех, а спасавати грешника.

Али пази, нико не може твој грех у теби сатрти, уништити ако сам нећеш. Потребно је - шта? Потребна је твоја лична вера, твоје лично покајање, онда се дешава са тобом то духовно чудо које се десило са данашњим узетим болесником: *"Опраштају ти се греси твоји"*. У души се дешава

највећи преврат, највећа револуција. Ти се кајеш, исповедаш грехе своје пред Господом, пред Његовим свештеником и гле, гле, греси твоји беже из тебе, и све смрти, и све што је смртно бежи из тебе. Отпуштају се греси твоји због твога покајања, ради твоје вере. Та истинита вера ето даје теби силе и моћи да ти не малакшеш, да се не уплашиш никаквог греха што је у теби, да не рекнеш: "Е, овај је мој грех тако страшан, нема ми спасења, пропао сам". Не! То човек никада не сме рећи, јер у нашем земаљском свету Господ је Свемилостиви Христос јачи од сваког греха, од свих грехова свих људи на свету, јачи од свих смрти, јачи од свих зала, несумњиво јачи од твојих грехова и од твојих зала. Само једно је потребно што се тражи од тебе: да омрзнеш свој грех, да омрзнеш зло што је у теби. Не заборави никада истину Светог Еванђеља: *плата за грех је смрт* (Јак. 1,15). Плата за грех је смрт, за веру плата је Живот Вечни! Ето разлике!

Зато имамо слободну вољу да се сами опредељујемо, да сами изаберемо пут истине, пут врлине у овоме свету, и кад то учинимо Господ онда даје силе и моћи нашој души да иде путем врлине, путем сваког еванђелског добра. Зато сваки од нас, сваки хришћанин у свету велики је борац и велики чудотворац. Сваки хришћанин - чудотворац. И ја и ти, позвани смо да будемо чудотворци. Како? - велиш. Тек чудотворац си када победиш смрт, када победиш грех. Грех рађа смрт (Јак. 1,15). Сваки хришћанин позван је на то, на то дело. То је наше све дело, обухвата сва остала дела: да себе ослободимо од греха, да победимо смрт, да осигу-

рамо себи бесмртни Живот Вечни. То хришћанин ради целога живота у овоме свету, то је непрекидно чудо које се дешава с њим, чудо које је Господ учинио сишавши у овај свет, поставши човек, и давши нам силе и моћи да и ми, да сваки од нас добровољно постане чудотворац вером својом у Њега, Јединог Истинитог Бога свих светова.

Данашње Свето Еванђеље казује нам ту истину, ту свету тајну, а Црква Христова, ево две хиљаде година сведочи ту моћ, ту свемоћ Христову која чини непрекидна чудеса, и невидљива, духовна и видљива, физичка, телесна. Та сила Његова, сва сила Његова је ту, у Цркви Христовој. Од нас се тражи само да ми свим срцем поверујемо у ту истину, Христову. Онда, онда све је могуће свакоме од нас. *"Све је могуће ономе који верује"* - објављује Господ Христос (Мк. 9,23). *Све је могуће ономе који верује*, то значи: нема греха који ти не можеш победити Христовом вером, нема пакла који ти не можеш разорити, нема смрти коју ти не можеш уништити, нема ђавола кога ти не можеш сатрти.

Ето каква је сила хришћанска вера, ето каква је сила и моћ! Само нека не оскудева у нама истинска и јака молитва, истинска и јака смиреност и кротост, благост и доброта и све остале врлине. Тада, тада нам ништа неће бити немогуће у овоме свету. Тада, тада нас никаква смрт неће победити и никакав ђаво нам се наругати. Све ће то бити под моћном силом вере наше побеђено, вером у леш претворено.

Нека Благи Господ увећа истинску веру у сваком бићу људском на овој планети Божјој, и најпре у срцима свих православних хришћана, и

нас бедних и јадних Срба. Нека то порасте у нама, да бисмо и ми постали увек јачи од свакога зла, од свакога греха, од сваке смрти, да славимо чудесног Господа Христа, Јединог Истинитог Бога у свима световима, да Га славимо свим срцем, свом душом, свим умом, свом снагом, да Га љубимо кроз све вечности. Амин.

О ПОКАЈАЊУ

Беседа 2. у Недељу 8.
по Педесетници (1966)

Празник Свете славне Великомученице Ефимије и Свете славне књегиње руске Олге. Еванђеље о грешној жени. У граду, гле, *беше жена грешница*, а Спаситељ, *позван на обед у кући једног фарисеја* (Лк. 7,36-37). Бог у телу, жена у гресима. Какав сусрет! Осетила је она неке чудесне таласе милине који се лију из Господа Христа. Осетила је жена да тај чудесни Исус из Назарета, Који погледом и речима лечи од свих болести, може и њу излечити од њених грехова.

И гле, она пуна грехова, купује скленицу мира, када виде, виде Бога који је у телу, и каже себи: Не! Ја нећу ништа говорити ! Како ћу ја говорити Богу који је преда мном? Ја ћу клекнути, ја ћу плакати, ја ћу му сузама сву душу своју казати! И заиста, нико ми неће говорити. Она улази у *кућу фарисејеву*, а Господ за *трпезом*. Стаде са страхом, са скленицом мира *крај ногу његових*, и *плакаше*... То је први дар, Господе, који ја могу Теби да принесем. Први дар... А тамо је пакао, пакао грехова и страсти мојих. Гле, цео град зна каква сам ја, цео град зна да сам сва прљава и гадна. Ето, ја дођох к Теби. Ништа немам осим суза... *Плакаше, и сузама ноге његове праше.* А Господ благи ћути и гледа. Морала је бити

необична тишина. Морало је бити запањујуће страшно. Позната блудница усудила се, ето, дошла са мирисима, *плаче... сузама пере ноге* Господу, *"косом својом отираше"*, вели Свето Еванђеље, косом својом (Лк.7,38). Каква сцена, Господе!

Ето, грешница нема ништа осим косе да Ти ноге отре, да ти каже ко је она, каква је. Али ето, њене су сузе речитије од свих речи, од најречитијих људи у овоме свету, а Ти видиш сву њену душу и сав њен пакао. *"И целиваше ноге Његове*, вели се у Светом Еванђељу, *и мазаше их миром"*... (Лк. 7,38) Господе, ја у души својој осећам смрад! Како ћу гнојем својим да мажем ноге Твоје, Господе? Ево, ево мириса који си Ти створио, којима мажем божанске ноге Твоје... Ништа не говораше грешница. Ни речи нема, отказао језик. Она не може да проговори ни то: "Господе, ја сам грешница". Све је утрнуло, све осим душе која пламти љубављу према Господу и у чудесном покајању, сва, сва се излила у сузе.

Дуго је морала трајати та страшна, необична и чудесна, и мила, и умиљата тишина. Било је ту званица разноврсних, било је ту много фарисеја које је Симон (Лк. 7,36-40) као пријатеље позвао, ту су били ученици Господа, и ко све ту није био? А грешница пере ноге Богу! Чуђење, морало је бити тешко и страшно. Господ прекиде тишину и вели Симону, домаћину који га је позвао: *"Имам ти нешто казати"*. - *"Казуј"*. - *"Два човека беху дужни једном повериоцу. Један беше дужан пет-стотина динара, а други педесет. А кад немадоше да му врате, он поклони обојици. Реци ми*

Симоне, који ће га већма љубити?" - *"Онај коме више поклони"*, рече. - *"Право си судио"*, одговори Спаситељ. *"Ја у твоју кућу уђох и ни воде ми нисе дао, а ова жена сузама својим опра ми ноге. Целива ми нисе дао"*, нисе ме загрлио како је обичај, *"а она ноге моје целива. Уљем нисе намазао главе моје, а она мирисом обли ми ноге"* (Лк. 7,40-46), а ти се у чуду питаш и велиш у себи: "Ова је жена грешница. *Када би он био пророк, знао би ко и каква га се грешница дотиче*" (Лк. 7,39). Тада Господ откри своју тајну: Због твога сазнања и свецелог покајања, рече јој, *"опраштају ти се греси многи, јер је велику љубав имала"* (Лк. 7,47). Према коме, Господе? Према Богу у телу.

Љубав према Богу - ето, то је оно што је Он нама дао. И "*опраштају* ти се греси", то је та божанска сила која се излије изнад човечије душе, она сагори у теби све грехе што су у души, гаси све грехе свих очајника, све страсти. А с друге стране, љубав се твоја распаљује још више. *"Ко мало љубави има, мало му се прашта"* (Лк. 7,47). А тада Господ Симону рече: Знаш ли ти ко си? Ти си покајани грешник. А љубави имаш према мени; ето, позвао си ме на обед, али позвао си и друге људе. Може бити да си имао гордости, ето, ушао ти велики Учитељ у кућу и дошао на обед. Све је то добро, али то је мала љубав... Гледај, она је казала сву душу своју, од земље до неба и изнад неба, казала све што је у њој кроз сузе, кроз ту чудесну љубав коју осећа према мени. *"Опраштају ти се греси твоји"*, сви. Сви, Господе, зар сви? Сви греси! А фарисеји који су били ту као званице, почеше гунђати у себи: *"Ко*

је овај да грехе опрашта"? (Лк. 7,49) А Господ се окрену жени и рече: *"Вера твоја спаси те, иди с миром"* (Лк. 7,50).

Завршена је драма, спасена је душа, казано је читаво Еванђеље спасења жена у овоме свету, Еванђеље сваке жене, сваке грешне жене. А ко је безгрешан, који човек није грешан? Свака жена и сваки човек, који се може похвалити и Господу Христу рећи: Нека је познато теби, ја немам греха! О, ако би се то и десило, то би био, могуће, само човек гордости сатанске, гордости демонске, гордости јудинске. Али, овде нормалан човек, нормално људско биће кад греди Господу осећа сву грешност своју. Не само грешност, него и свегрешност. Како стати пред лице безгрешног Господа, још тако Милостивог, тако Благог?! Али, Еванђеље се баш зато развило, велико и чудесно Христово Еванђеље, Еванђеље Бога љубави, да нам казује пут, врло лак пут за спасење од најстрашнијих и највећих грехова. Гле, позната грешница у овоме граду, јавна грешница, како је лако дошла до спасења душе. Шта је довело ка спасењу, да ли сузе, да ли покајање?

Шта је то покајање? - Омрзла је грех своје душе. Ставила себе пред Господа Христа, огледала себе у Његовом огледалу и видела сав пакао у себи, видела све ђаволе своје, све страсти своје, све страхоте своје, видела сву вечност пуну мрака и таме и мука. Пакао! Тада - проломила се душа у потоке суза, а руке, руке као да су чупале косу и савијале и ноге Христове отирале. И све за пример нама. Све блажено и дивно, све од Господа Христа. Еванђеље Његово, како је

слатко и како је лако! Нема греха који Он неће скинути са мене и са тебе.

Гле, Еванђеље човека грешника много је страшније него данашње Еванђеље грешне жене. Еванђеље грешнога човека, то је блудни син (Лк. 15,11-32). Блудни син, одметнуо се од Оца Небеског. Од кога се одметнуо? Одметнуо од Бога, отишао далеко, неће да види Бога, служи ђаволу, да пасе свиње њему, то јест страсти своје пасе, живи сав у страстима, сав је *изван себе*, полудео је, вели Спаситељ, *изван себе је*. Тако је човек грешан, јачи од жене по снагама својим, он је јачи и у гресима и у страстима. Ето, његово страшно Еванђеље: он у туђој земљи пасе ђаволима њихове свиње, пасе своје страсти. Живи сав у гресима, и код њега одједанпут се јави покајање. Шта ја радим ово, где сам ја? Ја сам у даљњој земљи, ја лутам по пустињи лудих страсти својих, ја живим у лудим жељама својим. То је моја пустиња, моја смрт, бескрајна и бесконачна смрт. Јер свака моја страсна жеља која не може да се задовољи бескрајна је и бесмртна, и тако је и мука моја бескрајна и бесмртна, и пустиња моја је бесмртна и бескрајна. Идем оцу; ја сам некад припадао Оцу Небеском, идем к њему. Рећи ћу му: *"Сагреших небу и теби, прими ме"* (Лк. 15,18-19), поново ме прими. Чуј ме, Спаситељу.

А кад блудни син *"дође к себи"*, рече: *"Идем оцу"* (Лк. 15,11-32), па се тргао од свога лудила. Док је био ван Бога, живео је у страстима; он је у ствари био ван себе, вансебан. Покајање скида са његове душе сав јад, сву таму, све помрчине. Идем, идем Оцу Небескоме: *"Сагреших небу и земљи!"* Гле,

шта је око мене страсти: свиње, ђаволи, легиони ђавола, све је то ушло у мене, пакао до пакла. *"Оче, сагреших небу и земљи, прими ме као слугу"*. А *"Отац, угледавши га издалека, потрча"*, као што вели у Светом Еванђељу, *"дотрча к њему и загрли га"* (Лк. 15,20), и не чека да му исповеди своје грехе. Уђе у своје палате небеске и нареди Анђелима да *"донесу најлепшу хаљину да га обуку, прстен на руку да му ставе"* (Лк. 15,22), да приреде гозбу, највећу. И рече Отац: *"Гле, овај мој син беше мртав и оживе, овај син мој беше изгубљен и нађе се"* (Лк. 15,24). Хајде да се веселимо, и стадоше да се веселе. Веселе се сви Анђели! Ето, покајао се један грешни човек. Шта значи човек за Бога? И грешан човек значи много за Бога. Сва су се Небеса обрадовала кад се један грешник покајао.

Ето, Еванђеље грешне жене и Еванђеље грешног човека казује нам сав пут спасења. Чудесно Еванђеље Господа Христа збиће се и на нама, и Он Свемилостиви и Свеблаги загрлиће и тебе покајника, макар био најстра-шнији грешник. И очистио те и удостојио Царства Небеског.

Њему, уистину Јединоме Истинитоме Богу, нека је и од нас грешних и малих: слава, част и хвала кроз све време, кроз сву вечност. Амин.

О МИЛОСТИ

Беседа у Недељу 11. по Педесетници (1966)

"Зли слуго" - тако данашње Свето Еванђеље (Мт. 18,32), вели мени и теби, и свакоме људском бићу, свакоме човеку, јер данашње Свето Еванђеље важи и за мене, и за тебе, и за свако људско биће у овоме свету. *"Зли слуго"*, тако се Бог обраћа - коме? Ономе немилосном слузи коме је Он опростио толики дуг, а Он није хтео да опрости брату своме ситнице неке. Дуг, то су били силни и страшни греси пред Богом. Десет хиљада таланата, неизбројни греси... То је био дуг овог слуге пред Богом: а његов другар му је био дужан сто гроша (Мт. 18,32,28). Ситница, али шта се десило?

Зашто је Свемилосрдни Господ морао упутити тако страшну реч томе слузи: *"Зли слуго"* шта си урадио? Ја сам ти дао сва добра, опростио ти грехе, дао ти Царство Небеско, јер си ме молио, јер си се покајао, а покајањем се задобија Царство Небеско у овоме свету. Највећи грешник добија покајањем опроштај грехова и тиме Царство Небеско. Ја ти опростих толике грехе, а ти, шта си урадио са другаром својим? Ти си га предао у тамницу док не плати сав дуг, а *"требало је да се смилујеш на другара свога, као што сам се ја смиловао на тебе"* (Мт. 18,3).

Гле, ја - Бог - чиним у овом свету све што

чиним, даби сте ви људи чинили то. Ја сам опростио толике грехе теби да би се ти научио - чему? Томе сажаљењу, томе свеопраштању, које ја показујем према теби, да брату своме опростиш ако имаш шта на њега. А ти, шта си ти урадио? *"И разгневи се господар и преда га мучитељима"* (Мт. 18,34). Коме? Преда га ђаволима да га баце у пакао, *"док не плати сав дуг"* (Мт. 18,34). Ето, зли слуга, одбацивши искрено покајање, сам је себе бацио у пакао. Тако радимо и ја и ти, тако ради сваки човек, који лакомислено живи у овоме свету, који се не каје за грехе своје.

Шта је овај свет и овај живот? Суд Божији, и кад - тад Бог ће тражити обрачун између Себе и тебе, тражити обрачун од сваког од нас, нарочито у часу смрти. Када душа изађе из тела онда, онда пази, мораш дати одговор пред Господом шта си радио са душом и телом у овоме свету? Како си се понашао према људима, према стварима, према животињама, према биљкама, како си живео у овоме свету? *"Није ли требало да се ти смилујеш према другару свом, као што сам се ја смиловао према теби"*, да му опростиш грехе кад те он молио, као што си ти мене молио. Он те молио да му опростиш, а ти ниси хтео. А речено је у Светом Еванђељу: *Ако ти брат твој данас сагреши седамдесет пута седам, и дође к теби и рекне: кајем се, опрости ми - опрости му* (Мт. 18,21-22). И још даље Спаситељ наређује свима нама: *Да будемо милостиви као што је Отац наш Небески милостив* (Лк. 6,36).

О, шта Господ тражи од мене и од тебе? Да будемо милостиви као Он, као Бог Небески! А

како је то Бог милостив? Гле, Он лије милост Своју на све нас (Мт. 5,45), на сав свет непрекидно лије милост преко сунца, преко звезда, преко небеса, преко свих биљака и свега што постоји у овоме свету, преко свега видљивог и невидљивога. Он је показао неизмерну милост Своју, према нама, тиме што је Сина Свог Јединородног, Господа Христа, послао у овај свет (Јн. 3,16), да нас Он смрћу и васкрсењем спасе од греха, од смрти, од ђавола и осигура нам Живот Вечни. Све је то милост Божија, сви ми живимо од те милости.

Ради чега је Господ говорио о милости, ради чега? Он казује да бисмо се и ми тој милости научили од Њега. Зато Он с правом тражи од нас *да будемо милостиви као што је Отац наш Небески милостив*. И као што Он сија сунцем на сав свет, на зле и добре, тако и ми. Од тога зависи сва наша судбина у овом и оном свету. Не варај себе, и ја и ти имамо грехе, и ја и ти морамо казати Господу све шта смо чинили у овоме свету. И не кажемо ли, свеједно, Он ће све видети у нашој души. Тада, тада ће рећи: *Зли слуго*, ја сам ради тебе дошао у земаљски свет, да би се ви од мене научили како треба живети у том свету. А ви, шта сте урадили од мог Еванђеља? Шта сте урадили од мојих Страдања, од мога Васкрсења, од мога Вазнесења, од мога Преображења? Јесте ли се чему поучили?

Ја сам све то учинио ради вас: Преобразио сам се да би сте се ви преобразили, из свезлих у добре, из смртних у бесмртне, из пролазних у непролазне, вечне. Ја сам победио смрт, васкрсао телом ради тебе, ради свакога од вас, ради сваког

човека, да би ти идући за мном и сам победио Смрт, твог највећег непријатеља; а победиш ли смрт, ти побеђујеш грех, ти побеђујеш ђавола, ти спасаваш себе од пакла. Ради тога сам ја био у свету. *"Није ли требало да се ти смилујеш на другара свог, као што сам се ја смиловао на тебе?"*

А шта се од мене и од тебе тражи? Да ли Бог тражи богатство од тебе и од мене? Да ли неку ученост? Ништа од тебе и мене не тражи, до покајања, покајања мог и твог. А то значи шта? Покајање је, да се одрекнеш грехова својих! Ништа друго Бог не тражи од мене. Ево, данашњег дана ти си у срцу мржњу према некоме понео, а Он дошао у овај свет да љубав посеје међу људима; дошао из љубави према грешнику, теби и мени, показао бескрајну љубав, већу него ли што човек човеку показује речима. Јер ето, Он је пострадао за нас и васкрсао и победио наше највеће непријатеље, смрт и ђаволе, и дао нам Живот Вечни. Он је то учинио ради тебе и ради мене, ради нас, да би смо ми живели Њиме, да бисмо ми исто тако, вером у Њега, храбро и смело побеђивали у себи сваки грех, све оно што нас одваја од Њега.

Тако Је данашње Свето Еванђеље, браћо моја и сестре, Еванђеље свакога од нас. Нека се наш живот не заврши тиме што ће нам Господ после смрти рећи: Зли слуго! Него да чујемо ону Његову дивну и чудну реч коју је рекао добром и верном слузи своме: *"Добри и верни слуго, у маломе био си ми веран, уђи у радост Господара свога"* (Мт. 25,21). *"Уђи у радост Господа свога* !" Човек

улази у радост, у Небеску радост, у Вечну радост - када? Када служи у овоме свету Господу свим животом својим, свом душом својом, свим срцем својим, када живи по Еванђељу.

Нека би Благи Господ, молитвама Богомајке и свих Светих, дао свакоме од нас силе и моћи да и ми живимо по Светоме Еванђељу, да и ми вршимо Његову свету вољу у овоме свету, еда би смо очистили себе од греха, од страсти, од смрти, од ђавола, и осигурали себи Живот Вечни. И ми чули благи глас Његов, при изласку из тела, из овога у онај свет: *"Добри и верни слуго, у маломе био си ми веран, уђи у радост Господа свога"*. Амин.

О ДВЕ НАЈВЕЋЕ ЗАПОВЕСТИ

Беседа у Недељу 15. по Педесетници (1961)

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Свака света Недеља по једна света и дивна Благовест из Еванђеља, и у њој сва истина неба и земље. Увек. У свакој речи Еванђеља је тако.

У данашњем светом Еванђељу: Људи на земљи кушају Бога! - Како смеш, како можеш ти, човече, да кушаш Бога?... Вели се у светом Еванђељу: *"Законик неки приступи к Исусу, кушајући Га и говорећи: Учитељу, која је заповест највећа у Закону*? Спаситељ му одговори: *Љуби Господа Бога својега свим срцем својим, и свом душом својом, и свом мишљу својом. Ово је прва и највећа заповест. А друга је као и ова: Љуби ближњега свога као самога себе. О овим двема заповестима виси сав Закон и Пророци*" (Мт. 22,35-40). - Заиста, сав закон неба и земље. Нема другог закона после ове две заповести. Да, у овом земаљском свету нема другог закона осим ове две најглавније заповести дате кроз Господа Христа. Прва заповест: богољубље; друга: човекољубље.

Шта је то богољубље? - *"Љуби Господа Бога својега свим срцем својим, и свом душом својом, и свом мисли својом"*. Зашто је Господ ставио ту љубав као *прву и највећу заповест*, која обухвата

све заповести и све законе неба и земље? Зато што је Он одговорио на питање: шта је Бог? Нико људима није одговорио на питање: шта је Бог. А Спаситељ Христос је кроз сав Свој живот, кроз свако Своје дело, кроз сваку Своју реч, одговорио на то питање: *Бог је љубав* (Јн. 3,8.16). У томе је сва Благовест. - А шта је човек? На то питање Спаситељ је одговорио: И човек је љубав. - Ха! рећи ће неко: Шта говориш? - Да, и човек је љубав, зато што је створен по слици Божјој. Човек је отсјај, одражај љубави Божје. То је душа човекова: слика Божја, слика љубави Божје. *Бог је љубав.* И човек је љубав. И отуда, у овом свету само су две стварности: Бог и човек, и за мене и за тебе. Ништа важније у овом свету осим Бога и мене, осим Бога и тебе.

Шта бива са човеком који оствари ову прву и највећу заповест, то јест богољубље? Шта је то богољубље? То значи: пренети срце своје к Богу, у Бога, сву душу своју пренети к Богу, сву мисао, сву снагу; вратити слику Божју Богу; вратити лик прволику; оно што је у теби Божје вратити Богу. Богољубље је вратити себе, човека - Богу. Реци: Господе, ето ја сам сав од Тебе, слика Твоја, ево душе моје, ево свег бића мојег, то је Твоје. Тако ова заповест јесте потпуно приношење себе Богу, посвећивање себе Богу. А откуда се то враћа човек кад предаје себе Богу? Враћа се из даљне земље, као блудни син, враћа се из греха, из смрти; васкрсава духовно као блудни син (Лк. 15,13-24) кроз покајање. Сваки човек који испуњава прву заповест враћа себе Богу из царства зла и смрти, из царства ђаволјег враћа себе Богу и Царству Божјем.

А како се то обавља? - Држањем Еванђеља, еванђелских заповести. У самој ствари, то враћање Богу бива кроз вршење заповести Божјих. Спаситељ је рекао: *"Који љуби мене заповести моје држи, и Отац Мој имаће љубав к њему: и к њему ћемо доћи и у њега ћемо се настанити"* (Јн. 14,23, ср.21). То нисам рекао ја, то су божанске речи Господа Христа. Кад држиш заповести Спаситељеве ти душу своју преносиш Њему; кад Његове заповести испуњаваш ти предајеш себе Њему; буди увек ревностан у вршењу тих заповести. Свети Јован Богослов, назван Апостол Љубави, каже: *"Ово је љубав Божја да држимо заповести Његове"* (1 Јн. 5,3). То је доказ да љубиш Бога ако заповести Његове држиш - ...Немој причати да волиш Бога, а чиниш пакост и злобу. Лажеш себе, обмањујеш себе.

Шта је човекољубље? Спасти Божји лик од онога што је небожје, противбожје, а то је: порок, грех, смрт, и ђаво. Ослободити човека од највећег непријатеља: ђавола, смрти. То човекољубље је показао Господ Христос. - А шта је чове-ково човекољубље? - Ево шта: *"А друга заповест је као и ова: љуби ближњега својега као самога себе"* (Мт. 22,38-39) . То је одговор на питање: шта је човекољубље, како да се односимо и ја и ти према људима? То је непогрешиви закон Божји: после Бога - човек; после љубави Божје, љубави Христове - љубав према човеку; после богољубља - човекољубље. Љубав према човеку је кад га ослобађа од највећег непријатеља његовог, од греха и смрти. То је Христова љубав према човеку: ослобођење од смрти. Друга заповест:

"Љуби ближњега свога као самога себе", значи: када волимо човека, када га истински волимо? - Онда кад га спасавамо његовог греха, од пакла. То је права љубав према човеку. Лажеш себе ако мислиш да волиш човека ако угађаш његовом греху, његовим страстима; ти тада смрт његову волиш, а не њега. Само кад човека волиш уз Христа, свом душом својом, свом снагом својом - ти га онда истински волиш.

Питање: а љубав родитеља према деци? а љубав супруга према супрузи? а љубав човека према отаџбини? Зар то није љубав? Ми то називамо љубав, а да ли је то љубав? Све оне немају љубави ако Христос није она сила кроз коју љубимо. Ако отац не љуби децу Христовом љубављу, ако их не васпитава у добру, ако их не упућује добрим путем, како да се од греха спасу, него их само негује, и повлађује им, он их онда мрзи, убија. Ако супруг воли супругу само телесно, он је убица њен. Тако је свака земаљска, телесна љубав.

Кад љубав према човеку пронесемо кроз Господа, тада је то љубав вечна и бесмртна, то је христољубље. Кад имаш пријатеља, па ако мислиш да га волиш, ако му повлађујеш грех, био би му убица, ако му не би указао на неки грех: Пријатељу, тај грех твој, да ти кажем, убија те, одваја те од Бога. Ако то, не учиниш, убица си. Лажеш себе...

Друга заповест је као и прва. Само кад је душа сва у Христу, окрени је к човеку, знај, волећеш вечном љубављу. Без тога лажна је љубав твоја, убица је. Само је христољубље

суштина и извор праве љубави. Ако човек не љуби Господа Христа, он не може да воли никога. - То је дивна и страшна благовест. Дивна, јер човека узноси на небо и у вечност. Страшна, јер ако не извршавамо, онда љубимо бога мржње - ђавола. Бог је љубав - ђаво је мржња. Ето у чијем си загрљају тада. Онда -ужасно је бити човек, јер себе преображава у ђавола. Данас брује Европа од такозване *"љубави према човеку"*... А шта видимо? Шта су урадили без Христа, и без Христове љубави: покољ, ратови, борбе, уништења. Шта је данашња Европа без Христа? Не да ђаво, бог мржње, да људи, који су против Христа, воле човека. Лажу такви и себе и човека, јер не воле човека.

Један човек дошао је једном подвижнику и замолио га да му прочита нешто из Светог Писма. Овај му прочита баш ову прву и другу заповест. Када му то прочита свети подвижник, онај човек из света отиде, рекавши му: Када будем ово извршио, доћи ћу поново. Прође година, њега нема; прођоше две, три, десет, петнаест година, тада тек дође човек и рече: Ево ме, свети оче. - Где си до сада? пита га подвижник. - Покушавао сам да испуним оне две заповести, и ето - петнаест година вежбам се, и молитвама твојим нешто, нешто испуних. - Ето шта значи Еванђеље Господа Христа, кад човек хоће да га испуњује. То може само онда кад свим срцем иде за Господом Христом. Када и како то ми идемо за Господом Христом? - Најпре вером. *"Да се Христос усели вером у срца ваша"* - вели свети Апостол Павле (Еф. 3,17). А Он се усељује кроз сваку свету врлину.

Ми прво усељујемо, кроз љубав, свету врлину, па кроз то душу своју у Њега, у Његово добро, па се тада Он усељава у нас.

Шта су Светитељи? Светитељи су испуњење ове две заповести: љубави према Богу и према човеку; ове две врлине: христољубља и човекољубља. Сви су они имали те две врлине. Те две врлине су имали, и не треба им ништа више.

Наук Еванђеља Христовог: нема љубави према човеку без љубави према Богу (Еф. 3,17). Само љубав према Богу даје силе да волимо и човека, да га волимо и у греху његовом. То је наук Еванђеља. Сваки хришћанин, јесте хришћанин ако врши ове две заповести. Сво Еванђеље је у ове две заповести. Питајмо себе: колико смо остварили ове две заповести Господа Христа. Где је срце наше? Питај себе: да ли си данас вршио ове две заповести? Ако ниси, реци себи: данас ниси био хришћанин. Господе, дај ми снаге да сутра будем хришћанин, да свом снагом љубим Господа Бога свога, и брата мога.

Служећи Господу, волећи Господа Христа, човек не може не волети људе. Не воли грех човеков, него човека, а труди се да грех његов избаци, труди се да грешника спасе од греха. То је права љубав. Нема друге љубави. Човек је слика Божја: Бог је љубав - човек је љубав. Хришћанин си ако се придржаваш те две истине и живиш по њима. Реци себи: ја сам слика Божја, Бог љуби и ја треба да љубим. То је Еванђеље Господа Христа и за Анђеле и за људе, и за небо и земљу, једина Блага Вест у свима световима.

Зато се трудимо да дан и ноћ вршимо ове две

заповести, да бисмо спасли себе од ђавола, греха и смрти, и стекли љубав према Господу Христу, и веру у Њега, јер христолика љубав дела: кроз веру, кроз молитву, кроз милосрђе, кроз сваку свету врлину.

Љубав према Господу Христу јесте садржај и остварење и испуњење обе ове заповести. Њему нека је свака слава и част и поклоњење, вавек. Амин.

О ИСТИНСКОМ БОГАТСТВУ

Беседа 2. у Недељу 18. по Педесетници (1966)

Данашње Свето Еванђеље, данашња света Благовест казује нам једну велику радост. Шта је истинско богатство у овоме свету, а шта је истинско сиромаштво? Кад је човек богат у овоме свету, кад је земља богата? А кад је човек сиромашан, кад је земља сиромашна? Док је смрт у свету - ко је богат? Шта вреди злато, шта вреди знање, шта вреди тело, шта вреди душа, шта вреди сав свет око тебе? Шта вреде небеса, сунца? Ништа. Једнога дана све то нестаје око тебе, и ти сам нестајеш. Какво сиромаштво! Какво пуко сиромаштво! Какав ужас!

Господ Христос постао је човек! Бог постао човек! Ето богатства, ето Христовог богатства. Дао нам је Истинитог Бога и у Њему и са Њим Вечни Живот, Вечну Истину, Вечну Правду, Вечну Љубав; дао нам је Царство Небеско; дао нам је сва блага херувимска, серафимска. И то је мало: дао нам је сва блага Божанска. Јер Он, Једини Истинити Бог, међу нама је као Човек. И Себе - Истинитог Бога, Себе - Вечну Истину, Себе Вечну Правду, Себе - Вечну Љубав, Себе - Вечни Живот, даровао свима нама, даровао људима и непрекидно дарује кроз Цркву Своју Свету. Црква - ето свебогатства Божијег, и у њој сав

Господ Христос; а она дата нама људима ради нас, ради нашег обогаћења, ради нашег спасења, ради наше бесмртности, ради наше вечности.

И шта је све Господ Христос дао нама људима? Каквим нас је богатством обогатио? Свебогатством Божијим. Веће се богатство замислити не може! Богатство које ни смрт не може уништити. Богатство које никакви ђаволи не могу отети. Богатство које никакви разбојници не могу опљачкати. Ето истинског богатства - бесмртност и Живот Вечни. То, то никада Христовом човеку нико отети не може, ако он сам добровољно то не изгуби и не преда.

Какво је богатство вера, вера у Господа Христа, Јединог Истинитог Бога? Гле, шта она теби и мени даје? - Даје нама, пуким сиромасима, Небеско Царство, даје Вечну Истину, Вечну Правду, Вечни Живот, даје нам Свете Анђеле као браћу; даје нам сва богатства Неба. То је вера. А шта љубав? Љубав, о, непропадљивог ли богатства Божијег! У Светом Еванђељу пише да *"Бог̄ је љубав"* (1Јн. 4,8). *Бог̄ је љубав*! То значи: Љубав је вечна, Љубав је радост; Љубав је бесмртност. И хришћанин, када има ту Љубав Христову, ето, он има Вечност, он има сву вечну радост, сав Вечни Живот. А какво је богатство још у Цркви Христовој? Колико Светитеља, колико Апостола, колико Праведника?! Сви они на служби човеку, на служби теби и мени, нама пуким сиромасима, нама просјацима. Ради чега? Да нас обогате непропадљивим богатством, богатством Господа Христа. Али највеће богатство свих људских светова Господа Христа је Пресвета

Богомајка. Ето Ње, Која нас милошћу Својом обогаћује, Која спасава од сваког греха, од сваке смрти, од сваког искушења, од сваке страсти, од свакога пакла.

Заиста, Господ је дошао у овај свет да нас обогати Богом. Једини циљ човековог живота у овоме свету, циљ који Је објавио Господ Христос, и назначење због којега је Бог створио човека јесте да се човек испуни Богом, да се обогати Богом. То значи да се обесмрти, постане вечан, наследи Царство Небеско, постаје сунаследник Христов, брат Христу (Рм. 8,16). Испуњују се чудесне и дивне речи Господа Христа: *"Свако ко изврши вољу Оца Небескоѓ је браѓ мој и сестра моја и маѓи моја"* (Мт. 12,50). Каква радост, какво богатство постати брат Христов, постати сестра Христова, син Божји, кћер Божја! *А кад си син, онда си наследник, а кад си наследник, онда си сунаследник Христов* (Рм. 8,16-17). Наслеђујеш заједно са Њим све што је Небеско, све што је Божанско. Има ли већег богатства од тога?

А човек осиромашио од чега у овоме свету, од чега? - Од греха! Сетите се како је Адам одједанпут осиромашио, изгубио рај, изгубио Бога. Како? Због греха, због једнога греха. Тако и ми, божанска богатства која имамо у себи губимо у греху, а тај грех постане наш живот. Ако се ми не тргнемо, ако се ми не кајемо, онда, онда грех отима све богатство Божије што је у нама и око нас и ми постајемо осиромашени. То се десило са Адамом и Евом у рају, то се дешава са сваким од нас.

Гле, у Цркви Христовој хришћани, крштењи,

причешћују се Светим Причешћем. Примаш Господа Христа! Какво богатство! Примаш Њега, васцелог Бога. Али авај, после Светог Причешћа нехајан си, немаран си, не чуваш ту светињу у себи, не живиш њоме и ради ње. И онда, онда твој грех, твоја лењост, твоја страст лишава те Бога, и ти постајеш пуки сиромашак као Адам. Господ је дошао у овај свет баш зато да нас учи како се побеђује грех, како се савлађује грех. А кроз Њега се савлађује све што је смртно. Грех се савлађује вером у Господа Христа, молитвом, постом, бдењем, свима еванђелским врлинама. Ако га не савлађујеш, смрт је у теби и кроз грех и смрт примаш, ђавола, који јуриша на тебе кроз њих. И ти спасаваш се пакла, спасаваш се царства ђаволњег. Обогаћујеш се Господом Христом, обогаћујеш се Богом. То је једино богатство које је достојно човека. Вера у Господа Христа, Црква Његова и оно што Он даје - Живот Вечни, то је једино богатство човеково. Све је друго пуко сиромаштво. И сваки који мисли да мимо Христа има богатства у овоме свету вара себе. Пуки је сиромашак.

Ја ћу се увек сећати оне дивне Спаситељеве приче о богатом човеку, богатом имањем земаљским, али који је због тога, баш због те љубави према богатству земаљском, лишио себе Бога, лишио себе Царства Небеског. Када је, сабравши огромну раскош своју, у житнице своје, рекао души својој: *"Душо моја, имаш много имања и много годину почивај, једи и пиј, весели се"* (Лк. 12,19). А Господ рече: *"Безумниче, ове ноћи узеће душу твоју од тебе. Чије ће бити то што*

си приприемио?" (Лк. 12,20). Спаситељ завршава причу овом спасоносном поуком за све нас. *"Тако бива свакоме који себи тече благо и не богати се у Богу"* (Лк. 12,21). Тече благо своје у овоме свету ма у чему, ма у коме. И ето, то благо није уствари благо све до смрти човека, све до пропасти човека, све до пакла човека. Само богатећи се у Бога и Богом, ето јединог богатства вечног и непропадљивог. И тим богатством Он је обогатио нас.

Зашто су Свети Апостоли, чули сте из Еванђеља данашњег, оставили све и отишли за Њим (Лк. 5,11)? Отишли за Богом, за Вечном Истином, за Вечном Правдом, за Вечним Животом. Јер ићи за Господом Христом то и значи: ићи за Вечним Животом, ићи за Истинитим Богом. Зато су Свети Апостоли пошли за Њим и оставили све.

Петар, Јаков, Јован, прости сељаци, прости рибари јудејски, нису смели да упитају Господа: Шта то значи, Господе, *ловити људе*? Пођоше, *"оставише све и отидоше за Њим"* (Лк. 12,19). И пошавши за њим заиста су стекли зрно бисера и са њим сва богатства неба (Лк. 12,20), сва божанска богатства и заиста постали ловци људи на Духовдан, на дан Свете Педесетнице када је Дух Свети сишао на њих и испунио их (Лк. 12,20). И тај прости Петар постаје свемудри и неустрашиви Апостол Христов, пун божанске силе. Од тога дана он мртве васкрсава и исцељује од свих болести, како вели Свето Еванђеље, неустрашиво се бори за Господа Христа, Јединог Истинитог Бога у овоме свету; неустрашиво проповеда и

исповеда Његову Истину, иде к Њему у Живот Вечни и бесмртност и васкрсење и победу над смрћу. Он и сви Апостоли са њим, а за њима сви Светитељи и сви хришћани до данашњег дана.

Да Благи Господ нама подари силу кроз Свете Апостоле Своје, кроз Првоврховног Петра, Јакова, Јована и остале Свете Апостоле и Светитеље, да се ми избавимо од свакога греха и богатимо Христовим богатством, богатимо Богом, и тако стекнемо непропадљиво богатство и непотрошиво богатство за наше људско биће, и за душу и за тело, када буде васкрсло из мртвих, у ономе свету, служећи Јединоме Истинитом Богу Господу Христу, Коме сва слава, сва наша хвала, сада, увек и кроза све векове. Амин.

О РАЈУ И ПАКЛУ

Беседа 2. у Недељу 22. по Педесетници(1966)

Откако је Господ Христос дошао у овај земаљски свет и основао Цркву Своју, Црква је постала најузвишенија и највећа осматрачница. Са ње се Христом виде сви светови, и горњи и доњи, виде се и рај и пакао. И више од тога, несравњено више од тога. Јер Господ, сишавши с неба на земљу, ујединио је Небески и Земаљски свет. Начинио је један свет од два света. Сишао је на земљу, да би човека узнео на небо. Зато је Господ дошао у овај свет. Дошао је да нам покаже шта је земља, шта је небо; и шта је рај, шта је пакао. После Њега и од Његовог Светог Еванђеља ми знамо своју судбину. Сваки човек зна свој пут, до краја га зна: од почетка до краја, од гроба до васкрсења, од васкрсења до Страшнога суда и од Страшнога Суда кроз сву вечност. Нема више неразрешиве и страшне тајне.

Гле, данашњом Својом причом о богаташу и Лазару (Лк. 16,19-31), Господ је открио ту велику тајну, казао ту јединствену Благовест. Али ти можеш рећи да је то само прича. Не, ево, сваки хришћанин је сведок тога. Сваки хришћанин у овоме свету живи стално, имајући у виду да га у ономе свету очекује и рај и пакао. Трећега нема. А готово сваки

Светитељ, још док је на земљи био, доживео је у извесној мери те Небеске светове и био је у њима, уздајући се у њих по милости и доброти Божјој. Ето великог и славног Светог Апостола Павла. Шта се десило са њим? Он је видео и прошао све горње светове. Сетите се, пише он хришћанима Коринтским, како *"зна човека који је био узнесен до трећега неба"* (2 Кор. 12.2). То је он био. *"Да ли у телу не знам, да ли изван тела, не знам"*. И човек тај исти *"био је узнесен и у рај, и чуо речи неисказане, које се не могу говорити на земљи"* (2 Кор. 12,3-4). Шта је он видео тамо? То што је видео тамо он је објавио и вели свим Коринћанима, да се то описати не може. *"Око људско не виде, и уво људско не чу, и срце људско не наслути, што је Господ уготовио онима који га љубе"*, вели Свети Апостол Павле (1 Кор. 2,9).

А шта да кажемо о славном и великом Светом Јовану Богослову, који је написао Откривење и објавио чудесне тајне, сву историју земље сагледао, све важне догађаје, све важне творце историје. Ко је најважнији Творац? Шта је видео Свети Јован Богослов на острву Патмосу, када га је Господ удостојио да *буде у Духу*, како он вели (Откр. 1,1-10). Он је видео сву историју, и да је главни творац историје људске Бог, с једне стране, и ђаво с друге стране, а човек у средини. Човек са својом слободном вољом опредељује се или за Бога или за ђавола. Или ради Богу или ради ђаволу; или сарађује Богу или сарађује ђаволу. Људи који служе Господу Христу у овоме свету, служе му кроз Еванђеље, кроз добро, кроз љубав. Ето, ти људи на крају крајева односе победу, како вели Свети Јован. А они који служе

злу, који служе греху, који служе злу и зломе и творцу зла, ђаволу, одлазе у пакао.

Рај и пакао. Ето два крајња света, два света у која одлазе сва људска бића са земље. Сва историја људска завршава се тиме. То, то је виђење и визија Светог Јована Богослова. Славни Ученик, кога Господ Исус особито љубљаше (Јн. 13,23; 21,20), удостојен је био те велике славе, да му се открије последња и завршна тајна из земаљског света и светова који су изнад земље. И онда када идете од Светитеља до Светитеља, ви до свих њих чујете исту истину, истину Христову о рају и о паклу. Сетите се Светога Андреја Јуродивог који је такође узнесен до трећега и осталих небеса и видео сав рај, све красоте оних светова, све лепоте да се не може никаквим речима описати ни исказати.

У наше дане, човек који је био као Апостол Павле узнесен на небо, и видео све горње светове, нарочито рај и све рајеве, био је Свети Серафим Саровски, који је преминуо 1833. године, пре скоро сто година. Наш савременик. Сећате се у његовом животопису, када га је молио његов ученик, дуго и много: Шта је било у ономе свету и шта зна о ономе свету? Он му је одговорио: "Чедо моје, ја се молим Господу да ми открије шта значе Његове чудне речи у Еванђељу, које је Он изговорио на Тајној Вечери Својим Светим Ученицима: "Много је станова у дому Оца мога" (Јн. 14,2). Какви су то станови? Шта је то? И Господ ме удостоји и ја једнога дана бих узнесен у те светове. То што сам тамо видео, те красоте, те лепоте, та блаженства, то је тако нешто неизрециво и

неисказано да је у праву Свети Апостол Павле када вели да се о томе не може говорити. Када би био услов да ја сво време у овој келији проведем хиљадама година и година, и да ме црви непрекидно једу, и дању и ноћу да ме једу црви, ја пристајем на то, само да ме Господ удостоји Царства Небеског, да ме удостоји Раја. Каква је то милина, каква је то красота!

А ту милину, ту красоту, ето, видео је и несрећни богаташ из данашње Спаситељеве приче (Лк. 16,19-31) који, када се обрео у ономе свету, обрео се у паклу. Шта је желео? Он је погледао Лазара сиромаха, некада гнојавог пред вратима његове богате куће у рају, у наручју Светог праведног оца Аврама, и шта је молио? Молио је оца Аврама да Лазар *умочи врх од прста свога* у воду и расхлади му језик, *јер се мучим у овоме пламену*, вели он (Лк. 16,24). Врх од прста свога...

Богаташ се обрео у паклу. Зашто? Људска бића: он у паклу, а гнојави Лазар у рају. Шта се то десило када су отишли са земље један за другим? Вели се у данашњој Спаситељевој причи: *"када умре Лазар анђели дођоше и однесоше душу његову"* (Лк. 16,22). Каква величанствена пратња! Анђели носе душу гнојавог и болесног Лазара кога су пси лизали и чији су пријатељи били. *"Умре богаташ и закопаше га"*. И он се обрео у паклу (Лк. 16,22-23). Зашто? Шта је богаташ радио у овоме свету? Ништа друго него је уживао. Вели се у данашњој причи: да се он облачио у *"меке хаљине"* и господски живео *"сваки дан, весељаше се"* (Лк. 16,19). Није био ни убица, ни блудник, ни злочинац, тек живљаше господски и весељаше се.

Није осетио, није могао да осети да му је овај живот озбиљан дар Божји. Господ даје човеку живот у ономе свету да њиме стекне Живот Вечни, да стекне Царство Небеско. А богаташ је живео, ех, лакомислено, живео ради јела и одела. И у ономе свету обрео се у паклу.

А Лазар, какве је то врлине имао те се у ономе свету обрео у сјајноме Рају? Спаситељ даје врло кратак животопис његов. Болестан лежи пред капијом богаташевом, пси око њега, он гнојав сав, у ранама. Ћутке трпељиво подноси своје животне муке. Не протествује против богаташа, нити ропће на Бога, него смирено и кротко проживљава свој живот на земљи. Гле, обрео се у Рају. То је смирење ради Бога, ради душе своје награђен је, ето, вечним блаженством.

Прича Спаситељева, цело Еванђеље Спасово, пита нас, свакога од нас: Ми, уз кога смо? Ја, ти, сваки од нас? Погледајмо себе, свој живот! Да ли смо по духу уз богаташа лакомисленог, или трпељивог и смиреног Лазара? Земља - земља је радионица добра и зла. Земља - расадник је добра и зла. И људи као расад из овога света одлазе у онај свет, или у рај или у пакао. Све зависи од наше слободне воље. Богаташ, да је хтео, могао је своје имање дати сиромасима, бити милосрдан, бити благородан човек. Он то није хтео. Али у овоме свету ми, ми стално радимо или за свој рај или за свој пакао, и ја и ти. Све што је у мени по Еванђељу и све што ја чиним по заповестима Спасовим, све то ради на моме спасењу, све ме то узноси ка рају. Али, оно што ја по слободној вољи својој чиним од зла и од злог, све оно што од душе

своје трошим на греху, на зависти, на пакости, на злобу, на гњев, на мржњу, на похоту, све то, ех, све то припрема пакао мој. И ја, као хришћанин, треба да видим себе, да питам себе. Сваки дан, сваку ноћ ја путујем из овог света ка оним световима. И ја и ти не можемо се зауставити, и једног дана морамо се искрцати на обале онога света. Морамо се искрцати, изаћи из чамца, из лађице тела свог, и душом кренути кроз оне светове. Најважнији догађај сигурно у нашем животу биће то, када душа изађе из тела и крене у онај свет. А тамо чека је рај или пакао. Трећега нема.

Човече, пази! На земљи ти си увек небоземно биће. Ти увек живиш у обадва света. На земљи ти си или уз Бога или уз ђавола. Трећега нема. На земљи ти си или уз добро или уз зло. Трећега нема. На земљи ти си у добру или у злу. Трећега нема. И зато, у оном свету за свакога од нас постоје два света, рај и пакао. Господ је дошао у овај свет да свако људско биће припреми за рај и да му да сва средства, помоћу којих он може изградити од себе рајско биће. То је Еванђеље, то су Свете Тајне, свете врлине. Све је Господ донео што треба човеку, да човек може себи стећи рај још у овоме свету. Све то Господ је дао Цркви Својој и оставио Цркви Својој. Сва та божанска средства ставио је на располагању свакоме од нас. Не даје се то само богатоме човеку, или ученом човеку, него и простом. Сва та богата трпеза постављена је за свако људско биће у овоме свету. Богата и пребогата трпеза Цркве Христове. Ту, на тој богатој трпези, најбесмртније јело, лек од свих грехова - Свето Причешће, сам Господ Христос.

А ка томе, ка Светом Причешћу, воде све друге Свете Тајне и свете врлине. И Свето Крштење, и света Вера, и света Љубав, и света Молитва, и све што је у Светом Еванђељу изречено и исказано као заповест Господа.

И ја и ти можемо у овоме свету падати много пута у многе грехе, у многе страсти, али будимо свесни да ти падови, ма колико били, нису завршни падови ако ти хоћеш само једно да учиниш. Шта је то? Да се покајеш. Ништа лакше. Спаситељ је учинио наше спасење тако лаким да се то лакше не може замислити. Нико није могао дати лакше спасење од тога које је Господ дао људима. Када све у теби нестаје, када под утицајем грехова или саблазни, искушења, у теби малакшу све врлине и љубав, и пост, и молитва, и милостивост, и милосрђе, и доброта, и смирење, и кротост, и благост, када све то малакше и почне да изумире, сети се разбојника на крсту. Сети се да имаш један сигуран лек, а то је покајање. Завапи као разбојник: *"Помени ме Господе када дођеш у Царство Своје"* (Лк.23,42). И такво покајање учиниће чудо у твојој души. Ти ћеш заиста заједно са разбојником ући у рај, у Царство Небеско чудесног Господа Исуса Христа.

Прича о богаташу, то је свима нама опомена и подсетник да је нама казана тајна свих светова, да ми хришћани знамо наш пут у овоме свету и у оним световима. После доласка Господа Христа, после његовог Светог Еванђеља, људи не могу више говорити: "Ми не знамо шта нас чека у ономе свету и шта је у оним световима". Не знамо. Све имамо, зависи само од нас, од наше

слободне воље да ли ћемо ми из овог света отићи у рај или у пакао. Ако будемо служили Господу Христу и били Његови у овоме свету, сигурно је да ће нас он увести у Царство Своје Небеско. Као што је уводио и уводи све Своје следбенике, све који Му по слободној вољи својој служе, иду за Њим и верују у Њега. Ништа Он од нас не тражи него да добровољно потчинимо слободну вољу Његовој Светој, Божанској вољи, да је Он управља и руководи. Тада, тада нам је осигуран пут са земље у Небеско Царство. Амин.

ПАСХАЛНЕ БЕСЕДЕ

СМИРЕЊЕ

Беседа 1. у Недељу митара и фарисеја(1965)

Недеља митара и фарисеја. Данас почиње Ускршњи пост, пост душе, пре него што уђемо у пост тела. Пост ускршњи значи: пост је сила која васкрсава душу из мртвих и тело из мртвих. Каква моћ, каква сила! Грех сатерује душу у смрт, а пост, та света еванђелска врлина га васкрсава из смрти. Постоји свегрех, постоји свеврлина: свегрех - то је гордост, свеврлина - то је пост.

То нам каже данашње Свето Еванђеље - чудесна Благовест: *Два човека уђоше у храм да се моле Богу.Један фарисеј (а други цариник). Фарисеј стаде и мољаше се Богу у себи говорећи: "Боже хвалим те што нисам као остали људи: хајдуци, неправедници, прељубници, или као овај цариник. Постим двапут у недељи; дајем десетак од свега што имам". А цариник стајаше (издалека), и бијући прси своје мољаше се Богу: "Боже милостив буди мени грешном". Кажем вам - завршава Спаситељ Своје данашње Еванђеље - кажем вам, овај отиде оправдан кући својој, а не онај.Јер сваки који се сам подиже понизиће се; а који се понижује подићи ће се* (Лк. 18,10-14).

Ето благе и страшне вести. У храму, у цркви душа отворена пред Богом. Стоји на молитви

фарисеј, отворио сву душу Богу, много добрих дела има он у животу, није он прељубочинац, није он разбојник, није он пљачкаш, није он неправедник. Значи: држао је закон Божји. А гле како га Спаситељ испраћа из цркве: није оправдан отишао кући својој. Где су та његова добра дела, шта би од њих? Закон испунио, заповести Божје извршио, а гле, погинуо! душом погинуо. Гордост, ето убице његовог, ето чиме је сва своја добра дела уништио, сав свој живот упропастио. Авај, пакао себи зарадио, рај изгубио, Царство Небеско изгубио, Бога изгубио. Шта је то? Ако има свегреха, онда је гордост свегрех. Сећате се, најпрви Анђео Луцифер, најсветлији Божји Анђео, светлоносац, гордошћу претворио је себе у сатану, у ђавола (Ис. 14,12-15 ; Лк. 10,18). А гле, гордост претвара не срећног фарисеја у ђавочовека. Јер кад је гордост у стању да Херувима и Серафима претвори у ђавола, како није у стању да човека претвори у ђаво-човека.

Ако хоћемо да пажљиво размотримо душу своју, ако распростремо душу своју у Цркви, када смо на молитви Богу и загледамо у себе, ми ћемо видети чуда у својој души, ми ћемо видети безбројна обличја грехова, грехова у које се облачи демонска гордост. Нама шта остаје, шта преостаје, него борба на живот и смрт са том аждајом, која се назива гордост, охолост. Борба и дању и ноћу. Оружје нам даје сам Господ Христос. Оружје против гордости то је смиреност. Зато је Господ и ставио смиреност као прву врлину новога живота, Новога Завета, као прву врлину Цркве Христове, као врлину, као темељ на коме се зида-

ју све друге врлине, сав живот човека хришћанина и у овоме и у ономе свету. Темељ на коме се зида вечна кућа нашег људског бића. *Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство Небеско* (Мт. 5,3). Ето, то је смиреност коју је Господ ставио у темељ нашег живота моралног, нашег живљења и на земљи и на небу.

Сиромашни духом, ко су? То су смирени људи који стално осећају да је дух наш људски пуко сиромаштво према Духу Божјем. Да дух наш стално је сиромах, да треба да се обогаћује Духом Божјим, да допуњује себе, да усавршава себе. Отуда Светитељи Христови, отуда сами Свети Апостоли стално осећају да су несавршени и недовршени, да су убоги људи. Светитељи обично себе називају најубогијим људима, најгрешнијим људима. Отуда, кад је дух еванђелског смирења прожео сву њихову душу, њихово биће; што они знају да се човек у овоме свету може одржати у Еванђељу Христовом, и у светоме животу једино смиреношћу. Допусти ли хришћанин гордости да уђе у његову душу, да ушета, оде темељ његовог бића. Али и ако уђе, ту је покајање. Главно је душу своју стално испуњавати смиреношћу, а она, она је божанска сила.

Смиреност је божанска сила која потискује све што је гордо у нама, потискује сваки грех, сваку страст, док је потпуно не потисне. И ми стекнемо онај покој души о коме Спаситељ говори: *"Ходите мени сви који сте уморни и натоварени; ја ћу вас одморити, јер сам ја кротак и смирен срцем, и наћи ћете покој душама својим"* (Мт. 11,28-29). Покој душама својим... То данас

недостаје човеку, новом модерном човеку европском, и нама свима. Нема веће силе од смирености. Гле, смиреност враћа Рај човеку, враћа Царство Небеско човеку. Не само то, него и дарује му Царство Небеско. То значе Спаситељеве речи: *"Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство Небеско."* Гле, још овде на земљи, ако имаш еванђелску смиреност имаш Царство Небеско. Каква сила, божанска сила у овој светој врлини Христовој, у овој светој врлини еванђелској. Твоје је Царство Небеско када себе смириш, а дотле - какво је царство (у теби)? Ако греси царују у теби, грех до греха прави пакао, а шта онда носиш са собом? Пакао, цео пакао. Отуда, обратите пажњу на сваки свој и најмањи грех: како узнемири душу, узнемири срце, ако ниси спокојан, ако си га учинио данас, ноћ ти је немирна, ако га ниси исповедио, не ноћ, него дан, и сутра и прексутра и сви дани, док га не исповедиш, немирни су и пуни унутрашњег неког страха, неког трепета. Светог подвижника Макарија Великог једног дана срео на путу ђаво и јавио се носећи разне трачке и заводничке ствари, ишао је у манастир да обиђе Светог Макарија. "Куда ћеш ти" - вели му Свети Макарије. "У твоју обитељ" - вели ђаво. "Шта ћеш тамо?" "Да кушам твоју братију". "Лако је мени", вели он, са твојом братијом, бар са већином од њих. Али ми је тешко с тобом борити се. "А што" - пита га Свети Макарије. "Што? Ти постиш, ја никад не једем; ти бдиш, ја никад не спавам; ја сам јачи од тебе увек. Али има једно чиме ме ти побеђујеш". "Шта је то?" "То је твоја смиреност." А ту победу нама

даје Господ Христос.

Чули сте данас у Еванђељу да Спаситељ вели: *"Сваки који се сам подиже, понизиће се, а који се понизи, подићи ће се"* (Лк. 18,14). Сваки... и ја и ти, и сваки од нас. Господ стоји свакоме на расположењу у Цркви Христовој. Од твоје воље зависи да ли ћеш да Га пригрлиш и примиш. Од твоје воље зависи да ли ћеш ти да протераш гордост из душе своје и испуниш себе смиреношћу Христовом. Нећеш ли, Господ те не приморава. Ако нећеш, ништа се неће десити. То значи изабрати пакао, изабрати вечни живот у вечним мукама. Изабрао си за господара свог, за вечног владара свог - кога? Ђавола, сатану, бога гордости, лажнога бога! Гордост је бог овога света! Страшна реч, али истинита.

Тако, данашња Недеља митара и фарисеја даје нам учитеља, учитеља бесмртности, даје нам васкрситеља који васкрсава нас из свих смрти. Ко је то? Покајани цариник. Ето нашег учитеља, учитеља кроз Велики пост који иде испред нас, крчи нам пут кроз прашуму грехова и искушења, и води нас Васкрсењу Христовом: он смирени покајани цариник, он који је себе казао према свима световима, према Богу, кроз вапај и уздах: *"Боже, милостив буди мени грешном"*. И ми, од данашњег дана до Ускрса, да пригрлимо, како се вели у једној дивној песми, да пригрлимо цариничке уздахе. Нека нас сви уздаси воде кроз све дане до светог и славног Васкрсења Спасовог - до Ускрса.

Најпотребније је теби, мени, сваком човеку, сваком људском бићу - шта? Да се смири пред

Господом (свих) светова, да се смири пред Господом Христом, Који је тако божански неизмерно смирен. Примиће грешнике, покајнике и показаће пут спасења. Шта је лакше, шта је краће него вапити као цариник: *"Боже, милостив буди мени грешноме"*. Смирење је скраћено спасење, вели Свети Варсануфије. Вели: Смирење је скраћено спасење! Ако те уплаше многе заповести Спаситељеве, Еванђеље са безбројним захтевима: Љубите непријатеље своје, молите се Богу за оне који вас куну, проклињу, и друге тешке заповести, ако те то уплаши, сети се да ћеш све то добити - како? Врло просто. Смиривши се пред Господом говорећи стално: "Господе, ја сам нико и ништа у овоме свету, Ти си моје све, Ти си мој рај, Ти си моје Царство Небеско, ти си мој Вечни Живот, моја Вечна Истина, моја Вечна Правда. Све ми то дај, и ја сам твој". Смирење је спасење. За спасење се не тражи ништа нарочито, никакве велике материјалне жртве, већ једно: Смирити се пред Господом Христом. И онда, онда нам Он даје све. Како, - како можемо да се оглушимо на све Његово? Ако се не молимо, ако смерно стојиш пред Њим не молећи му се. А најбоља молитва, молитва која сигурно спасава од свих смрти и осигурава сва васкрсења сваком људском бићу, то је молитва покајаног цариника: *"Боже, милостив буди мени грешном"*.

Благи Господ, молитвама свих Светитеља Својих, свих покајаних и спасених грешника, и свих славних и великих сунчаних Праведника, нека душе наше испуни том смиреношћу, нека душе наше води том смиреношћу из врлине у

врлину, и тако нам осигура Живот Вечни и Царство Небеско, где Чудесни Свеблаги Господ Христос царује и влада. Њему свака слава, сада и свагда и кроза све векове. Амин.

МОЛИТВА

Беседа 3. у Недељу митара и фарисеја (1967)

Велики пост душе почиње данас. Пост душе - уздржање од греха, од свакога греха. И тај велики пост душе почиње Еванђељем о молитви. Молитва, шта је то? То је чудесна и најчудеснија сила на земљи. Молитва, то је највећи чудотворац са човеком у овоме свету. Од човека она прави бесмртно биће, прави Анђела, прави Херувима. Молитва преображава човека у бескрајну, бесконачну силу. Шта је молитва, уствари? То је приношење себе Богу, давање себе Богу. То је летење свом душом ка Богу, свим срцем, свом снагом. То је духовно сједињење човека са Богом. Зато је то велика и бескрајна сила.

Шта је за човека веће од Бога? ништа и нико! А молитва, која га доводи у везу са Богом, зар није нешто највеће у овоме земаљском свету? Гле, молитва - молитва је пола Еванђеља, а пост друга половина. Спојени ето целог Еванђеља! Господ је то објавио: *"Овај се род изгони само молитвом и постом"*(Мт. 17,21). То значи, сваки грех, сваки ђаво, свака нечистота, свака смрт - изгони се *молитвом и постом*. Ради тога је Господ дошао у овај свет, ради тога је Он и донео Своје Свето Еванђеље, Еванђеље које је скрстио у два подвига, у две свете врлине: у молитву и пост. Када се

молива упражњава искрено, свим срцем, свом душом, она се неминовно излива у пост, прелази у пост и храни себе постом. Зато, ко испуни ову заповест Спаситељеву, испуњује цело Његово Еванђеље. Јер у молитви, и од молитве, зачињу се и почињу све врлине новозаветне. Велики и сјајни и славни философ и Светитељ Божји, Исак Сирин, пише: "Љубав је од молитве". То је искуство Светих Отаца, то је искуство Анђела, то је искуство свих правих људи, свих праведних људи, свих хришћана. Љубав је од молитве. Права истина, вечна, бесмртна: љубав је од молитве. Кад је та највећа врлина од молитве, а заиста је највећа, јер у Светом Еванђељу је објављена блага вест да је Бог љубав (1 Јн 4,16), и кад је та љубав од молитве, онда, која врлина није од молитве? Пост је од молитве. Несумњиво је и смиреност од молитве.

Кад је год човек у молитви, у молитвеном расположењу, несумњиво он је увек смирен, несумњиво он себе искушава, јер је стално пред Господом. А како се друкчије може стајати пред Господом него смирено, на коленима. Тако је молитва, моћ и сила.

А гле, погледај! Сви блистају у врлинама, сви они преобразе се из грешника у праведне, из смртних у бесмртне. Чиме? На првом месту - молитвом. На првом месту молитвом и постом. То двоје је неодвојиво. Ако разгрнете ма коју душу, ма ког Светитеља Божијег, у њима налазите на првом месту молитву и пост. Нема Светитеља који је постао Светитељ у Цркви Христовој, мимо ових двеју врлина. Напротив, само помоћу њих

постаје свет пред Господом, само се помоћу њих очишћује душа, очишћава срце, само се помоћу њих стичу све врлине. Шта је пост, шта је милосрђе, него духовни подвиг! Јер свака еванђелска врлина, и љубав, и пост, и смиреност, и трпљење, и кротост, и благост, и милосрђе - све се то стиче помоћу молитве, све се то измољује од Бога.

Молитва узлази те (= уздиже те) ка Господу и сједињује дух твој са Њим, она уствари богати тебе. Богати те Божанским богатством: прво знањем; богати те осећањем Бога; богати те осећањем бесмртности своје личне јер човек који се молитвом сједињује са Господом увек осећа себе бесмртним, и зна и осећа да је човек бесмртно биће и да све што чини има бесмртну вредност и важност. Нема врлине која ће се зацарити у твојој души без истрајне и дуготрајне молитве, ма која врлина. Ако је молитвом не негујеш и не храниш, увенуће у теби, сасушиће се. Јер молитва јесте та света сила која храни сваку нашу душу. Зато Свети Оци непрестано говоре и славе молитву као хоровођу у хору свих врлина. Хоровођу у хору врлина. Она диригује осталим врлинама, она ослађује остале врлине, она оживотворава, она носи и преузноси ка Небу.

И данас, ето, поприште и бојиште је пред нама, а наше главно оружје је молитва. Молитва као свемоћни мач који отсеца главе свима непријатељима духовним, непријатељима спасења нашег. Најоштрији и најнесаломљивији мач - молитвено расположење. Да, ето пролећа, вечног пролећа у души. Ето дивне климе за сваку свету

врлину у души: и за смиреност, и за трпљење, и за братољубље, и за љубав, и за све што је свето и ближе Господу. Тако данас славећи тај велики и свети пост, пост душе, пазимо на себе смирењем, молитвом, покајањем. Не реци: тешко је спасење. Не реци: ја се не могу спасити. Да, не можеш се спасити када упорно остајеш при својој злој вољи. Учинио си грех јуче, прекјуче, а ти и даље пренебрегаваш да ономе коме си учинио грех, кажеш: опрости! Господу да кажеш опрости; твом ближњем исто тако. У својој души негујеш самоубицу, гордост, непокајаност - а спасење је тако лако, тако лако, ништа лакше од њега. Као покајани цариник завапи: *"Боже, милостив буди мени грешноме"*. Ударај искрено себе у прса своја, и душу своју чисти од гордости и од свакога греха.

Када је страшни (гонитељ) Савле обневидео на путу за Дамаск, кад му се Господ јавио и Својом светошћу ослепио њега, христоборца, кад су га његови другови и пријатељи одвели слепог у Дамаск, Господ се јавља Апостолу Ананију и вели му: *"Иди у ту и ту улицу, која се зове Права, и потражи тамо у кући Јудиној Савла Таршанина"*, и вели Господ: *"Јер гле, он се моли Богу"* (Д. Ап. 9,11). Ето јунака, ето дошао у везу са Господом Христом, са Богом. Гле, он се моли Богу. Трудиш се да будеш стално у молитвеном расположењу, онда си стао пред Господа. Када је Корнилије, као што знате, из Дела Апостолских, путовао, њему се јавља Анђео на путу у подне, и објављује да су *молитве* његове *изашле пред Господа. Молитве* његове и *милостиње*, Господ се сетио њега, због молитава (Д. Ап. 10,1-4).

Тако и ти, кад си у искушењима, у тешкоћама, у мукама, ти узноси молитве Господу. И Он зна када треба да ти помогне, да пружи руку Своју, да похита, да те прихвати да не потонеш. И ако чекаш, да то не буде дуго. Ако не пружа помоћ, то је само зато да проба твоју веру и да види силу твоје молитве, да ли ти истински верујеш да ће ти Он помоћи. Тако, молитва је знак поуздања у Господа и велике вере у Њега. Молитва, а с њом и у њој све остале врлине. Нека Он диригује и управља свима светим врлинама, нека Он води и руководи и онда - сигурно је спасење свакога од нас. Онда, пост душе који почиње данас, затвориће царске двери Небескога Царства свакоме од нас и узнети нас ка Господу Христу. Ништа лакше, јер ништа лакше него принети Господу уздисање цариниково.

У дивној данашњој песми вели се: "Узнесимо Господу уздахе цариничке са покајањем, да нам се греси опросте". Тако и ми узнесимо уздахе своје молитвене Господу и никад нас неће оставити сама, никад нас неће оставити и препустити гресима и страстима да нас растргну, и да униште душу нашу и спасење наше. Не, Господ Свемилостиви је пун љубави бескрајне за свакога од нас, само - шта чека? Чека од нас наше врлине, наш напор, наш труд.

Благи Господ молитвама Пресвете Богомајке и свих Светитеља Божјих који испунише Еванђеље Спаситељево, испуњују га непрекидно молитвом, нека и нас води и руководи научене правој молитви. Да и ми увек на свима бојиштима за душу своју, у свима борбама са сваким грехом,

молитвом и осталим светим врлинама, побеђујемо све непријатеље душе наше, све непријатеље спасења нашег, непријатеље видљиве и невидљиве. Амин.

ХРИСТОЉУБЉЕ

Беседа 1. у Недељу Стршнога Суда (1965)

Еванђеље љубави завршава се Страшним Судом! Господ Христос је Бог Љубави, а гле завршава историју света, историју свих народа - Страшним Судом. Суди... Судиће свим народима и сваком човеку посебно (2 Тим. 4,1; 1 Петр. 4,5). То је завршетак наше људске историје, то завршетак мој и твој и сваког људског бића. На Страшноме Суду Господ Благи у свој Својој слави суди свима. Бог Љубави у исто време и Бог Правде, ето, изрећи ће последњи суд о мени и о теби. Шта си урадио са овим животом који ти је Он дао, шта си ти урадио са браћом на земљи, са људима, шта се десило са Еванђељем?

Он је дошао у овај свет - ради чега? Дошао је да нам покаже како треба живети и овим животом осигурати себи Живот Вечни. Чули сте из данашњег Светог Еванђеља: на Страшноме Суду и пред страшним Престолом Господа славе стоје само два пута за људска бића: пут који води у Царство Небеско и пут који води у огањ вечни. Трећг пута нема. И сваки од нас мора поћи једним од тих путева.

Шта је човек? Човек је христолико биће, човек је од душе и тела; тело је од земље, а душа од Бога. Слика Божија, жива икона Божија, то је душа сваког човека, не само хришћанина, већ

сваког човека уопште, и незнабошца. Господ је створио једног човека, Адама и Еву, и од њих сав род људски. Адама и Еву, створио је по слици и прилици Својој (1 Мојс. 1,27; 2,7). Тако је људско биће уствари христолико и боголико, људско биће је богоносно биће, богоносно биће. То је сваки човек, сваки човек без изузетка.

У великом славном граду Александрији пре хиљаду петсто година живео је цариник Петар, који је најпре био немилостив, а затим постао веома милостив - када је у сну видео себе, душу своју где пролази из овога света у онај свет и како припада душа немилосрдна црним анђелима. Он се тргне и почне творити Еванђеље Христово и чинити милостињу. Једнога дана Петар свемилостиви сретне на улици великог града Александрије једног бродоломника који је скоро био наг, скиде са себе сјајну одећу, огртач златоткан и даде га страдалнику. После неколико сати Петар милостиви враћао се кући, прошао је преко трга и тамо угледао свој дивни плашт где се продаје. Тужан оде кући својој, жалећи што је тако поступио онај несрећник. Њему се Господ после подне јави огрнут тим огртачем и рече му: "Петре, ти си Мене огрнуо, ти си Мене оденуо". Тада Светоме Петру постаде јасно шта бива са даровима које дајемо невољницима или просјацима.

Ти си Мене оденуо... Тако Господ објављује тајну људскога бића. У нама људима главно је - шта? Главна је душа, главна је та жива икона Божја, та христолика икона, та боголика икона. И ти, живећи у земаљском свету међу људима, гле,

ти живиш у једном раскошном иконостасу Божијем. Сваки човек -жива икона Христова. Сваки човек - ходајуће Еванђеље. Господ, дошавши у овај свет и објавивши Своје чудесно свесавршено Еванђеље, коме је објавио? Објавио је човеку, који је већ носио Христа у себи, Бога носио у себи. И ти пази шта радиш са њима (људима). Увек поступај са њима као са бићима у којима Христос живи. Сваки је човек, као што рекох, мали Христос, мали Бог у блату. Пази како се понашаш, како се владаш, какву реч говориш, какво дело чиниш, како поступаш са човеком. Одговараћеш на дан Страшнога Суда за сваки свој поступак. Пази какве ћеш одговоре давати. Зато се владај према људима као према божанским створењима, а не као према потомцима мајмуна, а не као према животињама, као што многи безумници данас уче. Сваког човека гледај као својег брата у Христу, гледај га као сина Божијег, гледај га као створење Божије, и тада, тада ћеш бити способан и оран да чиниш свако добро дело, свако еванђељско дело.

Када је Господ дошао на овај свет са Својим Еванђељем, Он није дошао туђинцима, него је дошао својима (Јн. 1,10-12), дошао својим створењима којима већ у души блиста првобитно Еванђеље, слика Божија, слика Христова. Зато је свакоме човеку лако бити хришћанин, јер Христове заповести одговарају природи нашој, души нашој, нашему човечанском бићу. Зато је Бог и постао Богочовек да би показао колико је човек сличан Богу, човек једно са Богом. То Еванђеље Господа Христа казује. То од нас оно захтева и тражи.

Данашње Свето Еванђеље о Страшноме Суду казује нам која је врлина најглавнија. Која је врлина за сваког човека диплома којом одлази у Царство Небеско, која? Христољубље. Љубећи човека, љубећи га као Божје створење, као живу икону Христову, ти Христа љубиш. Чинећи добра њему, ти чиниш Господу Христу. То је Христољубље. Свако дело које чиниш човеку, односи се на Христа Који је у њему. Зато је христољубље, браћо моја, најважнија врлна. Христољубље! Роје се све друге свете еванђељске врлине. Човеку онда није тешко испуњавати заповести Христове, заповести Његовог Светог Еванђеља, јер човек осећа и зна да тиме стиче себи Царство Небеско. Служећи другима он служи на крају крајева вечном спасењу свом. Служи боголикој души својој коју му је Бог и дао такву, боголику и христолику, да би се помоћу ње стално отимао ка Царству Небеском, радио за Царство Небеско, живео га, и наследио га на дан Страшнога Суда.

У данашњим дивним црквеним молитвеним песмама Христољубље се назива царицом врлина, за којом иду све остале врлине.

Нека би Благи Господ разбудио све нас, све људе, све хришћане и нехришћане, да осете и увиде шта је човек; да је човек жива икона Христова и да служити човеку значи служити Богу Који је у човеку, да се тиме стиче Царство Небеско које се не може речима исказати, његове радости и његове врлине. Нека би Благи Господ ту свету врлину Христољубља развио у свима нама небеском помоћу Својом, да бисмо, и ми служећи људима на

земљи као Христоносцима, као Богоносцима, осигурали себи да на дан Страшнога Суда станемо с десне стране Небескога Цара. И да чујемо Његов мирни и благи и слатки глас: *"Ходите благословени од Оца мога и примите Царство које вам је приправљено од постања света"* (Мт.25,34). Тада, тада - тада ће свет завршити своју историју и свако људско биће и сваки народ завршиће своју историју саслушавши речи свеправедног Бога и Судије Господа Исуса Христа. Праведници одлазе у Живот Вечни, а грешници, непокајани грешници, у муку вечну. Амин.

ИКОНА БОЖИЈА

Беседа 1. у Свету Недељу Православља (1965)

Данас је Света Недеља Православља, света Недеља човекославља... Данас Православна Црква казује сву тајну човекову. Шта је човек, ко је човек? Шта сам ја, шта си ти, шта је сваки од нас? И одговара света Црква: Човек је божанско величанство на земљи. Људи обично сматрају да је царско величанство на земљи највеће. Не! Божанско величанство човеково веће је од сваког величанства на овоме свету.

Црква данас, славећи то божанско величанство човека - шта слави уствари? Слави живу икону Божју у овоме свету - живу слику Божју у овоме свету, слави човека. Јер човек, душа му је од Бога, душа слика Божја у човеку, икона Божја у човеку, а тело рам око те свете иконе. То је човек. Таквог човека Црква слави и прославља. То си ти. Човек је ходећа жива икона Божија кроз овај свет. У томе је Благовест ове Велике Свете Недеље.

Данашња Света Недеља установљена је као празник Православља, знате ли због чега? Због тога што је на данашњи дан 843. године, у деветом веку, за време благочестиве и Свете царице Теодоре и њеног сина Михаила, а по одлуци Светих Отаца светог Васељенског Сабора, на

данашњи дан је прослављена победа над јеретицима иконоборцима. Сто двадесет година цареви иконоборни и безбожни, гонили су иконе, уништавали, спаљивали, газили. Црква се борила преко својих православних епископа, свештеника и народа. Гинули су, тамновали, али Црква се није одрекла светих икона.

Кад је Бог сишао у овај свет, Господ Христос, Он је постао видљив за нас људе. Бог је постао видљив. И гледајући Њега ми уствари гледамо Живога Бога. Он је живи Лик Божји у свету, Икона Божја у свету (Кол. 1,15). И бранећи ту живу Икону Божју у овоме свету Православна Црква је одбранила човека, одбранила Христа као човека. Он Бог, постао је човек, да би у нама људима пронашао Икону Божју, живу Икону Божју, коју смо ми затрпали гресима и страстима,унаказили је, изгребали је сву својим порочним животом. Господ је сишао у овај свет, постао човек, како се вели у дивним црквеним песмама и молитвама, да обнови Свој Лик у човеку, да обнови Своју Икону у човеку, која је иструлела у страстима, иструлела у пороцима нашим, иструлела у гресима нашим, и човек је постао унакажена Икона Божја, унакажена. И Он, сишавши у овај свет као чиста, пречиста Икона Божја, као Бог, Он је показао шта је човек, шта је савршени човек, какав треба да је човек у овоме свету.

Јер шта то значи бити Икона Божја, бити Слика Божја? То значи ово, браћо: ми ум имамо - а ум јесте слика ума Божјег у нама; ми имамо вољу - воља је слика воље Божје у нама; ми имамо осећања, имамо срце - то је слика Божјих

осећања у нама; ми живимо у овоме свету - то је слика живота Божјег; ми смо као иконе Божје бесмртне, то је слика бесмртности Божје. И Бог нас је створио боголикима да бисмо ми у овоме свету живели Њиме, да би ум наш увек мислио: пази од кога си, ти си од Бога, мисли чисте мисли, мисли божанске. Онда је наша воља савршена и здрава, када се управља према вољи Божјој, према оригиналу свом. Наше осећање чисто је, здраво је, божанско је, када се управља према осећању Божјем.

Ми у овоме свету уствари стално водимо борбу, борбу за Икону Божју што је у нашој души. Ко је краде од нас? Сви иконоборци, сви противници икона, а први иконоборац је грех. Грех не трпи Бога, неће Бога ни у човеку ни у свету око човека. А кроз грех главни иконоборац јесте сатана, и анђели његови, црни ђаволи. Они су ти који краду нашу душу, који лију грехе у нашу душу и затрпавају Лик Божји што је у нама. Црним катраном греха премазују они Лик Божји што је у нашој души. И човек, када непокајан живи у гресима, када се не бори против грехова својих, када остаје у њима, када их не исповеда, шта остаје од његове душе? Остаје Лик Божји сав премазан црним гнојем порока, страсти и смрти. Страшна слика, страшна срамота!

У овоме свету, ми смо, браћо, на бојишту, стално у борби. Никада та борба не престаје. Нема примирја између човека и ђавола, нема примирја између човека и греха. Ђаво се стално шуња око свакога од нас да Икону Божју што је у нама унакази, оцрни, упропасти, уништи, да би

човека могао водити по својој лудој демонској, ђавољој вољи, и сатера га у пакао. Зато се у Еванђељу безброј пута из уста Спаситељевих чује *Стражите, стражите* над душом својом! (Мт. 24,42; 26,41); *Пазите* како живите у овом свету! (Мт. 6,1; Лк. 17;23,24). Душа је божанско величанство у теби, божанска величина. То је највећа вредност коју имате, највећа вредност после Бога у свима световима - душа човекова. Пази шта радиш са својом душом! Она је бесмртна и вечна. Куда ће твоја душа зависи од тебе: да ли ће у вечно Царство Небеско, или ће у вечни мрак, у пакао, зависи од твоје слободне воље.

Пази, брате, како живиш! Знај ко си: ти си Божанско величанство у овоме свету. Знај ту своју вредност, живи за њу. А њу чува, увек чува само Господ Христос, Његова Света Црква и све свете силе које је дао у њој. Гле, Цркви је Господ дао сва средства и силе да ми то Божанско величанство одржимо у себи, и развијемо га до највише мере. Дао нам је Свете Тајне и свете врлине. Ето, шта је свети пост? Свети пост - то је чишћење душе, чишћење иконе у души својој од блата греха, од катрана страсти, од муља порока, кад човек свим срцем искрено пред Богом очисти душу своју, икону душе своје очисти која је сва запрљана, а често и иструлела у гресима. Господ, Црква Његова света, установила је свети пост да ми у току поста постом чистимо себе од сваке прљавштине, чистимо тај, лик Божји, ту слику Божју у себи коју смо испрљали.

Па, молитва - молитва је призивање помоћи Божје, светлости небеске да се спусти у нашу

помрачену душу, да мрак помрчине греха скине са иконе у нашој души. Шта је љубав еванђелска? Шта милостиња, шта кротост, шта смиреност? Све су (то) божанске силе, браћо, свете врлине еванђелске које нам је Господ Христос дао, и Црква нам препоручује и даје да ми душу своју чистимо од греха, икону своју маламо, Христову икону у души својој.

Врхунац свега сачињава Свето Причешће - Свето Причешће којим се сваки од нас причешћује, киме? Самим Господом Христом! Јер у Светом Причешћу сваки хришћанин прима васцелог Бога, прима чудесног Господа Христа, прима сву Његову Вечну Истину, сву Његову Вечну Правду, прима сав Његов Вечни Живот.

Зато је, браћо моја, Свето Причешће најважнији доживљај у животу сваког хришћанина, најважнији. Тиме ти примаш сву бесмртност Христову у своју душу, примаш Њега целог, све Еванђеље Његово примаш. Пази како живиш до данашњега дана. Немој опет унаказити лик Божји у души својој и Господа Христа, Који је кроз Свето Причешће ушао у тебе, немој мучити. Немој Му гресима плести трнов венац око главе у души твојој. Немој Му чудесно дивно и Свето Лице премазивати калом грехова својих, катраном страсти својих. Пази како живиш! Ако си до сад и допуштао себи који грех, или крао, или прељубу чинио, или био среброљубац, или нечисте помисли имао у души својој, потруди се и све то одбаци. Ти Господа целиваш - каква одговорност, каква страхота! Сваки твој грех, нови грех, знаш ли да је то шамар у Свето Лице Његово, знаш ли

да је сваки твој грех смртни ударац по живој икони твојој у души твојој. Самоубиство је то. Причестио си се, постао си христоносац, исправи се, поправи живот свој. Не допусти да те никакве жеље море. Рђаве те мисли узнемиравају: бори се против њих, не дај се од зла савладати. Надвладај зло добром! Надвладај ђавола Богом! Богом смо јаки само Богом (Пс. 60,12). Иначе, без Њега људи су мољци и стенице, које ђаво сатире ноктом свога малога прста. Ми смо само Господом Христом Богом јаки. И Он влада над нашим животом, васцелим животом на земљи.

Нека нас Он очисти од свакога греха,од сваке страсти, од сваке смрти, ослободи нас свакога ђавола, да бисмо ми заиста и на земљи представљали живе иконе Божје, да би божанско величанство на земљи био човек. Човече, брате! Никада не заборави да си ти мали Бог у блату! У блату тела свог ти имаш живу икону Божју. Пази како живиш, пази шта радиш са иконом Божјом што је у теби. Пази - човече! човече! човече! Јер, наш живот полази са земље и одводи пред пресветло Лице Божје, да тамо дамо одговор шта смо радили са сликом Божјом у овоме свету.

Нека Благи Господ свакоме од нас дарује у срце све небеске дарове, све еванђелске врлине: и веру и љубав и наду и молитву и пост и трпљење и кротост и смиреност, све да бисмо се у овој страшној земаљској борби одржали, очували Божански лик у души својој, и кренули из овог света ка Васкрслом Господу у онај свет. А дотле, нека нас свети пост води ка Светоме Ускрсу, Светоме Васкрсу Христовом - да се поклонимо

још док смо у телу Њему, Васкрслом Господу, Победитељу греха, смрти и ђавола, Њему који је осигурао Живот Вечни и нашем телу и нашој души. Њему, једино Њему, само Њему, вечна слава и част, сада и увек и кроза све векове. Амин.

ПОСТ

Беседа 2. у Другу Недељу
Великог Поста(1967)

То је пут којим и ти и ја идемо у Васкрсење. У васкрсење и тела и душе, да, и ти и ја. Зато је пост тако чудесан - сав води, куда? У Васкрсење. А то, шта то значи? Васкрсење - победа над смрћу, Васкрсење - победа над грехом, Васкрсење - победа над ђаволом! То је тај пост.

У једној дивној стихири ових дана певали смо и молили се: *Идимо за Спаситељем душа наших, Који нам показа победу над ђаволом, постом.* Пост - победа над ђаволом. То је блага вест коју је Господ нама дао и показао. Хоћеш победу над грехом, хоћеш победу над творцем греха, над ђаволом самим? Ето ти поста - вели Спаситељ! Да, ти постом постајеш највећи победник овоме свету. Ко је победио ђавола, ко, осим Господа Христа.

Само Бог и Божја сила може победити зло у овоме свету. Само Бог и Божја сила може победити творца свакога зла и греха, ђавола. Бог је дао те Божанске силе свакоме од нас, да ми то као разумна бића људска, као разумна бића Божија, побеђујемо зло, побеђујемо ђавола Божанском силом. Ето светога поста, ето свете молитве. Шта је то? То су Божанске силе, силе које је Господ

оставио и дао Цркви Својој, да ми, да сваки од нас побеђује у име своје, себе ради побеђује ђавола. Не другога ради, себе ради да побеђује свој грех.

Ђаво не може да наметне грех никоме од нас, он може само да предлаже. Он може теби да предложи мач да убијеш себе; он те не може убити, Бог му не даје те силе. Али, ако ти примиш од њега тај мач, ако ти примиш среброљубље, рецимо, или примиш гњев, или примиш завист, или пакост, оговарање, крађу, гле, ти си узео у своје руке мач и сам га зариваш у срце своје. Ђаво нема власти да може приморати човека на грех, а ђаво има власти само да предлаже грех човеку. Он предлаже грех и мени и теби. А ја и ти? Ја и ти, или усвајамо грех, или га одбијамо од себе. А то значи: или убијамо себе, душу своју одвајамо од Бога, или одбацивши грех ми хитамо ка Васкрсењу Господа Христа, ка победи, последњој и завршној победи над грехом, над смрћу, над ђаволом. Зато је, браћо, Господ дошао у овај свет. Зато нам је оставио све, зато је оставио свети пост, зато је оставио свету молитву, да ми побеђујемо ђавола који је творац греха и смрти. Шта сваки грех ради са мном и с тобом? Помрачује нас. Грех је тама, он лије из себе таму, и тама поплављује твоју и моју душу, поплављује нашу свест, поплављује нашу савест, и ми као да смо у бунилу, у бунцању, у ноћи, у тами, у помрчини. Не знамо шта радимо, то је грех. Свахи грех је пијанство душе.

А Господ је дошао у овај свет, да нам да баш светлости, да нам да буктиње, да нам да светионике, светиљке, да ту таму разгонимо. Ето све-

тога поста то је огромни светионик који стоји на путу нашег живота. Пост низводи с Неба у душу твоју Небеску светлост. Ако је истинити пост. Истинити пост је уздржање од свакога зла, уздржање од јела и хране, али и уздржавање од свакога зла и греха. Шта молитва ради с тобом? Она те пење на Небо, и онда у душу твоју низводи с Неба Божанску светлост. Ко смо, шта смо, куда идемо? Куда нас воде наши дани и ноћи? Куда ми то хитамо? Хтео ја или не, хтео ти или не, да задржиш овај дан, да престане; неће стати. Носи он тебе, носи. Куда?

Сваки грех, то је помрачење душе; а свака врлина то је преображење душе. Гордост - то је страшно! Охолост, када залегне у души мојој и твојој, ух! личи на таму најкрајњу, о којој Спаситељ говори у Свом Светом Еванђељу (Мт. 25,30). Пакао! Охолост, уображеност, самољубље, знај, све је то твој мали пакао, брате и сестро, ти пакао носиш у себи. Господ нам је дао лек - лек од гордости је смиреност. Смири себе пред Господом, смири себе пред браћом, пред људима, и ето, Божанска сила смирености разлиће по души твојој Божанску светлост, и растерати и разгонити сав мрак гордости, охолости и уображености душе твоје.

Човек среброљубив не види ништа осим гомиле новца. Није среброљубив онај који воли новац и имање. Сребро-љубац је, рецимо, и научник који зури над књигом целог живота свог, нашао себи занимање и заборавио на Бога. То је среброљубље: то је лажни идол, то је лажно божанство. Све што је човек уместо Истинитог

Бога у овоме свету прогласио за смисао свога живота, за своје божанство, то, то јесте среброљубље, место Истинитог Бога, Господа Христа, прогласити ма шта за циљ свога живота. Има тога. Гле, ти си среброљубац, онда не знаш пут живота. Мрак, ноћ легла на савест твоју, легла на очи душе твоје, и ти не видиш прави пут, не видиш смисао свога живота земаљског, не видиш да је теби лек, једини лек од твоје смрти, од твога пакла - покајање. Да, у случају среброљубља покајање једини је лек пред Господом.

Светитељи Божји су они који су светим врлинама изагнали из себе сваку таму греха, сваки мрак, сваку помрчину демонску и сваки пакао. Дакле, сваки Светитељ увек изображен тако да из њега бије светлост, а око главе ореол. Све светли у њему, мисли свете и светле, а светлост зрачи из његове главе, и из његовог бића, из целог бића његовог. Очистио је и тело и душу од страсти, од мрака, од помрчине, и лије се светлост из њега. Такав је Григорије Богослов, такав је Свети Григорије Палама, такав је Свети Василије Велики, такви су сви Светитељи, од првог до последњег. А сви су они ту с нама, у Цркви Христовој, наши живи васпитачи , наши савременици. Светитељи не умиру. Душа људска не умире откако је Господ васкрсао. И тело ће наше васкрснути на дан Суда. Сви су они живи наши савременици, помажу нас. Сви ми представљамо једно Тело Христово, Цркву Христову и нас Светитељи помажу и воде нас путевима светих еванђелских врлина.

Ето, ето Григорија Паламе, великог

подвижника, да нас води ка Васкрсу Господа Христа, да нас води ка свима победама над грехом, над смрћу, над ђаволом. Он је вичан, он има силе, има снаге. Од Господа је добијао и добија и раздељује свима нама. Да сваки од нас пости истинитим постом. Истински пост уздржавање од сваког греха, уздржа-вање од сваке страсти, уздржавање од Јела да се тело не горди, да у њему не букте страсти, него са вером, оскудевајући у храни приморава себе на свако уздржавање од зла.

Ми, и сваки од нас, пред Господом спасавајмо душу нашу, Који нам је оставио пост као победу над ђаволом, еда бисмо радосне душе стигли до Васкрсења Господа Христа. Да заједно са Њим васкрснемо из свих смрти, коначно и занавек победимо све грехе у себи, све страсти и све ђаволе, еда бисмо са свима Светима могли славити на земљи и на небу Њега, Чудесног и Незамењивог Бога и Господа Исуса Христа, јединог Спаситеља људи у свима световима. Амин.

РАЈСКА ЛЕСТВИЦА

Беседа у Четврту Недељу Великог Поста (1965)

Недеља Светог Јована Лествичника. Зашто њега усред поста Црква ставља као најсветију икону да би сви гледали у њега? Јован Лествичник. Ко је он? Човек који је доживео и написао Рајску лествицу. Доживео узлажење човека из пакла до Неба у Рај. Он доживео лествицу од земље до Неба, лествицу која се протеже од дна пакла човекова до врха Раја. Доживео и написао. Врло образован, врло учен. Водио је душу своју путевима Христовим, водио је сву од пакла до Раја, водио сву од ђавола до Бога, водио је сву од греха до безгрешности. И све то нам богомудро описао шта доживљава човек борећи се са сваким ђаволом иза греха.

Рајска лествица - шта је то? То су свете врлине, свете еванђељске врлине: смиреност, вера, пост, кротост, трпљење, благост, доброта, милосрђе, истинољубље, христољубље, христоисповедништво, страдања за Господа Христа. Ето и још много других светих врлина новозаветних. Свака заповест Господа Христа, то је врлина, браћо. Твориш ли је, чиниш ли је, на пример Његову заповест о посту, твориш ли је, чиниш ли је? Пост је света врлина, степеница на лествици од

земље до Неба. Пост, славни пост, чак и цела лествица од земље до Неба. Свака врлина је мали рај, свака врлина гаји душу, облажени је, низводи у душу твоју божанске небеске милине. Свака врлина, златна и дијамантска степеница у лествици твога спасења, која се протеже између земље и Неба, протеже између твог пакла и твог Раја. Свака врлина...

Да, Рајска лествица зависи од тебе. Постим ли са страховањем, са побожношћу, са плачем, са сузама, а после прекинем са тим, гле, ја сам почео правити лествицу од земље ка Небу и сам сам је упропастио и сломио. Ти, ти често постиш, ти се уздржаваш од сваке телесне хране. Али гле, ти допушташ да се у души твојој у току поста настани грех, да сеју по твојој души разне нечисте помисли, жеље. Твоје је да их одбијаш од себе одмах молитвом, плачем, читањем, ма којим подвигом. Али, ако ти будеш постио телесно, а духовно хранио своју душу неким грехом, или тајном страшћу, гле, ти степенице и лествице поста које почињеш дизати од земље ка Небу, сам рушиш, сам упропашћујеш.

Све је готово за тебе и за мене: девет блаженстава, девет светих врлина еванђељских, то је Еванђеље поста, Еванђеље Светог Јована Лествичника. Врлина браћо, велика врлина. Тешке подвиге поста, молитве, смирења Господ објавио за блаженство. *Блажени сиромашни духом, јер је њихово Царство Небеско* (Мт. 5,3) . Тиме почиње Спаситељ своју чувену науку на Гори, науку о блаженствима, науку о светим врлинама. Смирити се пред Господом... Човек који

мисли о себи да је величина, да је сјај, да сви треба да гледају у њега или да га цене, поштују, обожавају, и он треба да се скрши, да се сломи. Тај вавилон који је он себи сазидао, вавилон хуле на Бога, треба сам он да сруши. Како? Да смири себе пред Господом Христом, пред човеком, пред људима, пред родом људским, пред Црквом Христовом, да сломи себе и да објави да је он ништа. Са Апостолом Павлом заједно да јауче и кука: *Господе, ја сам најгрешнији, највећи грешник од свих* (1 Тим. 1,15).

То је прво осећање хришћанско, то је почетак наше вере, то је почетак наше врлине, то је почетак нашег пењања ка Небу, то је темељ наше лествице. Господе, ја сам ништа, Ти си све! Ја ништа, Ти све. Ум мој ништа према Уму Твом, дух мој ништа према Духу Твом, срце моје, знање моје, о ништа, ништа, према Знању Твом Господе! Ја, ја нула, нула... иза ње безброј других нула. То сам ја пред Тобом, Господе.

Смирење - то је прва света врлина, прва врлина хришћанска. Од ње све почиње. Без ње се не може даље и са њом иду друге свете врлине. Врлина љубави, врлина поста, врлина кротости, врлина благости, врлина чистоте срца, врлина миротворства, и све остале свете врлине, све то зида и гради и прави теби небеску лествицу. То је само Еванђеље Јована Лествичника. И он је хришћанин, велики хришћанин, савршен хришћанин, да се ја и ти угледамо на њега као на свету икону савршенства и да идемо за њом и да подржавамо гледајући њега. Тако свака врлина моја и твоја, мали рај за тебе и мене, а све врлине

скупа, ето Рајске лествице твоје и моје, од нашег пакла до Небеског Раја.

Данас, ево Светог Еванђеља о несрећном оцу, који приводи бесомучног сина Спаситељу да га исцели од нечистог духа (Мк. 9,18). Тако силан и страшан нечисти дух младићу разноси његов унутрашњи духовни живот (Мк. 9,19). Један отац, чуо за Исуса из Назарета, великог Учитеља и Чудотворца, води свог сина к Њему. Наилази на Свете Апостоле, он моли Апостоле, чуо је да васкрсавају мртве, мртве васкрсавају, очишћују од сваког греха, исцељују од сваке болести, он их моли и преклиње: "Ето мог несретног детета, исцелите га, аман, од нечистога духа". Али они *не могаше* ништа учинити (Мк. 9,18). Какав срам спопаде Свете Апостоле, какав стид пред народом! Не, нема више силе чудотворне у њима, нема више. Шта се то десило, шта су то они криви? И *доведе сина*, ђаво га *баци на под*. Ученици не могаше да га исцеле, не могаше. Али, што можеш Ти, помози. То маловерје као да вређа Спаситеља, и Он као да је немилосрдан, вели: *Докле ћу вас трпјети роде неверни и покварени? Докле ћу бити са вама, роде неверни* (Мк. 9,19)? Доведоше младића. Спаситељ нареди духу нечистоме: *Ми те терамо да изађеш из њега* (Мк. 9,26)! А Дух га нечисти баца пред људима ту да сви виде, стаде га кршити и ломити, и он пену баца, скоро да умре (Мк. 9,26). Готово је... Тада Господ пружи руку Своју... Наста тајац, тајац од чуђења. Ученици и посрамљени и обрадовани. Посрамљени зато што је то њихов учитељ учинио, учинио велико чудо исцељења. Једва су чекали Свети Ученици да буду

насамо и да га упитају: *"Зашто ми то не могасмо учинити?"* Господ рече: *"Овај се род изгони само молитвом и постом."* (Мк. 9,29)

Тиме је Господ скратио цело Еванђеље. Да доживите овако велико чудо вама је потребна непрекидна молитва и велики пред Богом пост, пост духа и тела. Мисли да буду чисте, душа да буде чиста, савршена, срце да буде чисто, и онда нечиста сила неће моћи опстајати у вама, нити се борити са вама. Тако се открива тајна Светог Еванђеља како можемо сваку нечисту силу отерати од себе, и најстрашнију нечисту силу, све демоне, сатану са свима његовим сродним ђаволима у паклу. Све их отерати *молитвом и постом*!

Ето наше силе, ето наше свесиле, ето наше свемоћи. *"Све могу у Исусу Христу који ми моћи даје"* (Фбл. 4,13) - објављује. Свети Апостол Павле. И данашње Еванђеље казује то. Сам Спаситељ вели: *"Све је могуће ономе који верује."* (Мк. 9,23) *Све је могуће ономе који верује*! То је права вера. Да верујеш у немогуће, да ће Господ учинити то по великој милости Својој за смирење твоје. Реци Господу: Господе, ништа немам. Немоћан сам и слаб, сав слаб, сав немоћан. А Ти, Ти све имаш! Ти све можеш. Верујем, помози моме неверју. Као што је јаукнуо несрећни отац: *"Верујем, Господе! помози моме неверју"* (Мк. 9,24).

На сваку нашу врлину, браћо, свету врлину, напада по порок, по страст. На твоје смирење, знај, нападаће гордост. Гле, па ти чиниш то, па то, па што се ти толико понижаваш. И ако ти будеш нехатан и немаран, и ако будеш поверовао духу гордости, демону гордости, он ће твој темељ

ископати испод тебе и ти ћеш се сломити и срушити. Или, ти постиш свети еванђељски пост. Он на тебе напада разним мамцима, представља ти у уму лепа јела, укусна пића, и ти баш то не смеш. Ајде мало да окусим... Мало по мало, оде твој свети пост, оде твоја света врлина. И тако на сваку твоју врлину: на љубав напада мржња, на милосрђе твоје напада намилостивост; неосетљивост, грубост, гневљивост, нетрпељивост; све то покушава да руши у теби твој свети пост, твоју молитву, твоје свете врлине. И ако се не будеш бранио све ће то срушити лествицу твоју Рајску. Како свете врлине подижу Рајску лествицу између Неба и земље, тако и греси наши праве лествицу ка паклу. Сваки грех. Ако су греси у твојој души, пази! Ако ти држиш мржњу у души својој дан-два, три, педесет дана, обрати пажњу у какав ће се пакао претворити твоја душа. Или држиш гнев, среброљубље, похоту... И ти, шта радиш? Ти уствари сам себи спремаш лествицу у пакао.

Свети Оци уче о осам главних светих врлина, и осам главних страсти. Лек против гордости као страсти је твоје смирење; против похоте стоји целомудрије, чедност; против среброљубља стоји љубав према Богу и презирање свих земаљских ствари. То ми, као што Црква света учи, ми сви знамо из искуства, градећи лествицу Рајску у себи. Исто тако знамо, и Свети Јован Лествичник нас учи, живећи у гресима и страстима, ми уствари сами себи градимо лествицу своју која нас спушта и сурвава у пакао.

Али Благи Господ даје нам диван пример:

усред поста, ето њега Светог Јована величанственог, дивног, светог; сав блиста од светих еванђељских врлина, гледамо га како узлази хитро и мудро уз лествицу Рајску, коју је поставио између земље и Неба. Он то даје нама хришћанима пример као учитељ, као Свети вођ, од пакла до Раја, од ђавола до Бога, од земље до Неба. Ето нам учитеља у људском облику, чудотворца духовног, великог подвижника.

Нека нам милостиви и велики Свети отац Јован Лествичник буде Свети вођ кроз овај Велики пост; Свети вођ кроз сваку врлину, молитву, милосрђе и све остале еванђељске врлине; да сваки од нас гради своју Рајску лествицу за време овога поста, да стигнемо у Свето Васкрсење Христово, у то савршенство свих савршенстава, у радост свих радости, и (уз)носимо душу своју у рајске милине.

Зато, браћо моја и сестре, нека нам сваки дан и после Ускрса буде дан којим ћемо ићи за великим Светим духовним вођом Јованом Лествичником; да нас он води и руководи у нашим борбама са свима гресима нашим у стицању светих врлина; да помоћу његовом ми изградимо своју лествицу и да идући за њим и ми достигнемо Небеско Царство и Рај, где пламте све милине небеске, све радости вечне; да тамо заједно са њим славимо Цара свих тих милина, Вечнога Цара Небескога Царства, Господа Христа, Коме нека је част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

ОД ГРЕХА ДО РАЈА

Беседа 1. у Пету Недељу
Великог Поста (1965)

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Ево пете Недеље Великога Поста, Недеље великих бдења и великих подвига, Недеље великих вапаја и уздисаја, Недеље највеће Светитељке међу Светитељкама, Преподобне матере Марије Египћанке. Она до тридесете године своје живела је у разврату, у највећем разврату. Једнога дана појави се у њој жеља да се поклони Часном и Животворном Крсту. Дође у Јерусалим, и кад хтеде да уђе у храм на сам дан Крстовдана, да се поклони Часном и Животворном Крсту, њу нека невидљива сила задржа и не даде јој да уђе. Поред ње је пролазила маса људи, народ се тискао, улазио слободно и излазио. Само је она стајала као прикована за земљу. Покушавала је, али никако да успе. Тада подиже очи своје и у паперти црквеној угледа икону Пресвете Богомајке, и помоли јој се од све душе. "О (Пресвета), допусти да целивам Крст Сина Твога, и да Му се поклоним, и онда ради са мном што ти желиш". И тог тренутка нестаде силе која је спречавала да уђе у свети храм. Поклони се Светом Животворном Крсту, помоли се Богу, и опет се обрати икони Пресвете Богомајке: "Ево ме, Ти ме води и

руководи". И она чу глас: "Ако пређеш реку Јордан и одеш у пустињу, спашћеш се". Она одмах крену ка Јордану, купи два хлеба од новца који јој даде неки пролазник, пређе Јордан, и оде.

Четрдесет седам година није видела људског лица ни животињу. Четрдесет седам година провела је у пустињи као на великом бојишту, али је очистила себе, победила све страсти, истерала из себе све грехе и све ђаволе, и постала равна Анђелима. По води је ишла као по суву, молила се Богу и за време молитве уздизала се у ваздух, лебдела у ваздуху. Такву је светост она постигла. А шта је одвело у пустињу? Ништа осим себе, само себе, душу, тело и грехе своје да очисти. Носећи икону Пресвете Богомајке запечаћену у њеној грешној души, какве је све страхоте она доживела у пустињи, какве борбе са нечистим дусима, какве муке од глади!... То само она и Анђели Божји знају.

Када је праведни Зосима пронашао њу у пустињи пред смрт, и питао је и молио да му каже како се сналазила у пустињи, како је живела, описала му је свој живот, живот врло мучан и тежак у почетку. - Седамнаест година, вели она, мене су раздирале моје страсти, сећање на мој живот раскошни и разврати. Пожелим да попијем чашу вина, а ни воде немам, а о јелу да не говорим. И када би у тим мукама вапијала и падала на земљу, молила се Пресветој Богородици: "Ти си ме довела, помози ми". Пресвета Богомајка је увек помагала. Двадесет четири часа би пролазила, а она немоћна лежала на песку пустињском, и одједанпут би њу, молитвом Пресветој Богомајци,

обасјала светлост и озарила њену душу, и велики мир силазио је у њено срце. Тако је она провела четрдесет седам година у пустињи, и Господ јој је дао оно што даје ретко коме од Светитеља. Она годинама није окушала хлеб, воду. На питања старца Зосиме, она је одговарала: *"Не живи човек само о хлебу, већ о свакој речи Божјој"* (Мт. 4,4).

Господ је на један посебан начин хранио и водио кроз њен пустињски живот, њену пустињску борбу. И шта се десило? Она је свој пакао претворила у Рај! Она је победила ђавола и сва узлетела Богу! Како, чиме? Постом и молитвом, постом и молитвом! Јер пост, пост са молитвом и јесте свепобедна сила. У једној дивној великопосној молитви вели се: "Идимо за Спаситељем душа наших, Који нам је постом показао победу над ђаволом". Постом нам показао победу над ђаволом... Нема другог оружја, нема другог средства.

Пост - ето средства да победиш ђавола, сваког ђавола. Пример: Света Марија Египћанка каква је божанска сила поста. Он и није друго него распињање тела, распињање тела, самораспињање себе. А кад је крст ту, победа је осигурана. Тело некадашње блуднице александријске, Марије, грехом је дато у ропство ђавола. Али, када је пригрлила Крст Христов, када је то оружје узела у руке, она је победила ђавола! Пост и јесте васкрсавање душе из мртвих. Пост и молитва отварају очи човеку да сагледа и истински угледа себе, и види себе. Он види да је сваки грех у његовој души гроб његов, гроб, смрт његова. Он види да грех у души ништа друго не ради,

него у лешеве претвара све што припада души: њене мисли, њена осећања и њена расположења. Гроб до гроба. И тада, тада се разлегне вапај из душе: *"Прежде даже до конца не погибну, спаси мја"*! То је тај вапај ове велике недеље. *Господе, пре но што сам пропао, спаси ме*. Тако смо се ове Недеље молили Господу, такве нам је лелеке молитвене оставио велики Свети отац Андреј Критски, у Великом канону и око њега.

Не варајмо себе, браћо, не обмањујмо себе. И један грех ако је остао у твојој души, и ти се не кајеш, и ти га не исповедаш, и ти га трпиш у себи, тај грех водиће те у царство пакла. Јер греху нема места у Рају Божјем. Греху нема места у Царству Небеском. А да би ти удостојио себе Небеског Царства, постарај се да сваки грех истераш из себе, да сваки грех ишчупаш са кореном из себе, кроз покајање. Јер, ништа се не може отети покајању човековом. Такву је силу дао Господ Светом Покајању.

Гле, када је покајање могло да спасе тако велику развратницу, каква је била некада Марија Египћанка, како да не спасе и другог грешника, и сваког грешника, и највећег грешника и зликовца? Да, Свети Велики Пост јесте то бојиште на коме ми хришћани постом и молитвом побеђујемо ђавола, побеђујемо све грехе, побеђујемо све страсти и осигуравамо себи бесмртност и Живот Вечни. Безброј је примера у животу Светих људи и истинских хришћана, примера који показују да заиста само молитвом и постом, ми хришћани, побеђујемо ђаволе (Мк. 9,24) све њих који нас муче и који хоће да нас одвуку у

царство зла, у пакао. Овај Свети Пост - пост је светих врлина наших. Свака света врлина васкрсава душу моју и твоју из мртвих.

Зато за нас хришћане нема греха који је јачи од нас. Буди уверен, увек си јачи од сваког греха који те мучи, увек си јачи од сваке страсти која те мучи. Како, питаш ти? Покајањем! А шта је лакше од тога? Ти увек можеш у себи, у души својој завапити: *"Господе, пре но што сам потпуно пропао, спаси ме"*. Помоћ Божја неће те мимоићи. Ти, ти ћеш васкснути себе из мртвих, и живети у овоме свету као онај који је дошао из онога света, који је дошао из гроба и живи новим животом, животом Васкрслог Господа Христа, у Коме је пуно Божанске силе да те ниједан грех више не може убити. Можда ћеш поново падати у поноре падова, али ти знаш, ти знаш оружје, ти знаш силу којом васкрсаваш себе из мртвих. Ако чиниш педесет пута на дан грех, педесет пута срамиш себе, педесет гробова копаш данас, само завапи: "Господе, покај ме! Пре но што сам потпуно пропао, покај ме".

Гле, пред тобом и преда мном, иако смо грешници, стоји таква небеска гозба. Само нам једно треба: покајање. Покајемо ли се, наш Небески Отац ће у жалостивости Својој полетети нама да нас загрли, нас мртваце покајањем оживеле да загрли и уведе у Небеско Царство. Пример и доказ: ево велике данашње Светитељке Марије Египћанке. Каква грешница! Од ње Господ начинио биће свето као Херувим. Покајањем је она постала равноангелна, покајањем разорила пакао у коме је била и сва узнесена у Рај Христових небеских милина.

Сетимо се великих Светитеља Божијих, сетимо се данашње велике Светитељке, Преподобне матере наше Марије Египћанке, и будимо сигурни, притећи ће нам Господ одмах у помоћ. Она је доживела такву чудесну помоћ Пресвете Богомајке, и спасла себе од страшних паклова својих, од страшних демона својих. А Пресвета Богомајка је и данас, и увек, помагала нама у свима нашим врлинама еванђелским: у молитви, и у посту, и у бдењу, и у љубави, и милосрђу, и трпљењу, и у свакој другој врлини. Нека нас помаже увек, нека нас води.

И ми, покајањем васкрсавајмо себе непрекидно из мртвих, из свих гробова својих, васкрсавајмо душе своје из сваког смрада смртног и црвљивог, и припремајмо себи пут у Царство Небеско. А на том путу испред нас, ето Преподобне матере наше Марије Египћанке, и безброј Светитеља Божјих. Сви нас они са радошћу воде у Небески Христов свет. Сви нам они нуде своју помоћ, своје човекољубље.

Зато, никада не клони у борби и војевању са гресима својим. Никада се не уплаши када се рвеш са ђаволима, када се гушаш са демонима. Увек си јачи Крстом Христовим од њих, то знај. Нема греха који ђаволи могу теби наметнути, ако ти нећеш, нема! Све зависи од тебе, а ти, ти имаш свеоружје Божје: крст, молитву и пост. У свима тешкоћама својим, и у највећим падовима сети се великог васкрситељског вапаја ове велике и свете седмице: "Господе, пре но што сам потпуно пропао, спаси ме"!...

СТРАШНИ СУД НАД БОГОМ

Беседа 1. на Велики Петак (1926)

Никада није било мање Бога у човеку, драга браћо, него данас; никада мање Бога него данас. Данас се ђаво оваплотио у човека, да би разоваплотио Богочовека. Данас се све зло уселило у тело човека, да би Бога истерало из тела. Данас се сав пакао преселио на земљу; да ли се ико сећа да је земља икада рај била? Данашњи пад човеков је неизмерно већи од првог пада; онда је човек отпао од Бога, а данас је - распео Бога, убио Бога. Човече, како ти је име, ако не ђаво? Но шта ја говорим? То је увреда за ђавола. Ђаво никад није био тако зао, тако уметнички зао као човек. Господ Христос је и у пакао сишао, али га тамо распели нису. А ми смо Га распели! Зар људи нису гори од ђавола; зар земља није пакленија од пакла? Из пакла нису протерали Христа; а људи су Га данас протерали са земље, протерали из тела свог, из душе, из града свог ...

И зеницу душе моје, браћо, упило се као змија злобно питање и злурадо ме пита: зар је човек икад био добар, кад је могао Христа распети? - Ти верујеш у човека; хвалиш се њиме; оптимист си? - Ох, погледај човека, погледај човечанство са зенита Великог Петка, погледај човека како убија Богочовека и реци: јеси ли и сада оптимист? Не

стидиш ли се што си човек? Не видиш ли да је човек гори од ђавола?

Заборавите све дане пре и све дане после Великог Петка; сведите човека у границе Великог Петка, - није ли он зеница свију зала, тркалиште свих искушења, стециште свих гадости? Није ли данас земља полудела у човеку? Није ли данас човек, убијајући Богочовека, доказао да је он заиста - лудило земље?

Ни Страшни Суд, браћо, неће бити страшнији од Великог Петка. Не, он ће несумњиво бити мање страшан, јер ће онда Бог судити човека, а данас човек суди Бога. Данас је Страшни Суд за Бога; суди Му човечанство. Данас човек оцењује Бога; оцењује Га са 30 сребрника. Христа за 30 сребрника! - Зар је то последња цена? Зар је Јуда наша последња реч о Христу?

Данас је човечанство осудило Бога на смрт.То је највећи бунт у историји неба и земље. То је највећи грех у историји неба и земље. Ни пали анђели то учинили нису. Данас је извршен Страшни Суд над Богом. Никада невиниjег осуђеника, никада безумниjег судије свет није видео. Исмејан је Бог страшније него икад. "Ад всесмехливи" уселио се данас у човека, и исмејао Бога и све што је Божје. Исмејан је данас Онај који се никад смејао није. Веле да се Господ Исус никада смејао није, а често су Га виђали да плаче. Посрамљен је данас Онај који је дошао да нас прослави; мучен је данас Онај који је дошао да нас избави од муке; предаје се данас на смрт Онај који је донео Живот Вечни. - Човече, има ли краја твоме безумљу? има ли дна твоме паду?

Крст, најсрамнији дар, даровали смо Ономе који нам је даровао вечну слазу. Губавче, Он те очисти од губе, зар Му за то крст дарујеш? Слепче, Он ти је очи отворио, зар за то да би видео начинити крст и распети Га на њему? Мртваче, Он те васкрсао из гроба, зар за то да Њега сатераш у свој гроб? Благим вестима заслађио је Сладчајши Исус горку тајну живота нашег, браћо, за коју Га од њих дарујемо таквом горчином?

"Људије моји, что сотворих вам? - не испуних ли Јудеју чудесима? не васкрсох ли мртваце једном речју? не исцелих ли сваку болест и недуг?... Шта ми ви дајете? За исцељења ране ми дадосте; за живот - убијате ме и распињете на дрвету"... (Стихира (=црквена песма) на Велики Петак.)

Велики Петак је стид наш, браћо, и срам, и пораз. У Јуди Искариотском било је по мало од свачије душе. Да није тако, били бисмо безгрешни. Кроз Јуду - сви смо пали; сви смо Христа продали; сви смо Христа издали, и ђавола примили, сатану пригрлили. Да, сатану. Јер је у светом Еванђељу речено: *"И по залогају уђе сатана у Јуду"* (Јн. 13,27). По каквом залогају? - По залогају који му Христос даде; по Причешћу; по Христу. Ах, има ли већег пада, већег ужаса?

Среброљубље, ти си Господа Христа издало! Сребро-љубље, ти Га и данас издајеш. Јуду, који је био ученик Христов, који је три године био са Њим, који је присуствовао свим чудесима Христовим, који је именом Исусовим губаве чистио, болесне исцељивао, мртве васкрсавао, нечисте духове изгонио, тога Јуду - среброљубље

је учинило издајицом и Христоубицом; како онда да мене и тебе не учини издајицом и Христоубицом, мене, који нисам три године Бога у телу гледао, који нисам именом Исусовим ни губаве чистио, ни болесне исцељивао, ни мртве васкрсавао? Јуда је дуго био с Оним који није имао где главе склонити, с Оним који је и делима и речима: учио да не треба носити ни сребра, ни злата. А ја? А ти? - Не умеш ли да се радујеш сиромаштву, брате, не умеш ли да си срећан сиромаштвом, знај да си кандидат за Јуду. Не питај: да нисам ја Господе? - јер ћеш несумњиво чути одговор: да, ти каза. - Чезнеш ли за богатством, тиња ли у теби жудња за новцем, знај да се у теби зачиње Јуда. Брате и пријатељу, запамти на сав живот: среброљубље је распело Христа, убило Бога; среброљубље је од ученика Христовог направило непријатеља Христовог, убицу Христовог. Но не само то: оно је и Јуду убило. Сре-брољубље има то проклето својство да човека чини не само Христоубицом, већ и самоубицом. Оно најпре убија Бога у души човековој; а убивши Бога у човеку, оно затим убија и самог човека.

Смрт је страшна тајна, браћо, но најстрашније је кад људи предају Бога на смрт и желе да Га потпуно убију, сасвим униште, да сав буде мртав, сав без остатка. Данас је дан када су људи страшни за Бога, јер муче Бога као што Га нико никад мучио није, јер пљују Бога као што Га нико никад пљувао није јер бију Бога као што Га нико никада био није. Нека умукне све што се човек зове! "Да молчит всјакаја плот человјеча!" (Песма на Литургији Велике

Суботе) Нека се нико не хвали човеком, нека се нико не хвали човечанством, јер, гле, човечанство не трпи Бога у својој средини, убија Бога. Зар се таквим човечанством хвалити? Нека се нико не хвали хуманизмом! Ах, та то је све само - сатанизам, сатанизам, сатанизам ...

Данас су не ђаволи, не зверови, не шакали, већ људи исплели венац од трња и на главу Христову метнули. Трновим венцем ките Онога који је човека окитио бесмрћем. Трнови венац плете човечанство око главе Онога који је венац од звезда исплео око земље! Трнови венац за Христа плетем и ја, и ти, пријатељу, ако сам сребољубац, ако сам блудник, ако сам прељубочинац, ако сам богохулник, ако сам клеветник, ако сам оговарало, ако сам пијаница, ако сам немилостив, ако сам гневљив, ако грешне мисли мислим, ако нечиста осећања имам, ако вере немам, ако љубави немам. Сваки грех мој, сваки грех наш, трн је који умећемо у проклети венац што избезумљено човечанство непрестано плете око главе Господа Исуса.

У мучењу Бога, човек је немилосрднији и од ђавола. - Ви не верујете? Чујте шта очевидац прича: тада му пљуваху у лице (Мт. 26,67), у Његово лице, у Његово чудесно и чаробно лице... Господе, зашто им се уста не огубаше и у рану не претворише? Не зато ли да би нас трпљењу и кротости научио?... Пљуваху оно дивно, оно благо Лице, које више вреди него сва сазвежђа, него сва блаженства. Шта кажем? - да, више него сва блаженства, јер је у том кротком Лицу - свеколико вечно божанство, сваколика вечна радост ...

Пљуваху оно светло Лице пред којим се море смиривало и умиљавало; оно Лице које је бурне душе смиривало и покој свима давало. - И ви се хвалите човеком? Ох, свијајте заставе, мољци и ништавила! Нико, нико не треба да се толико стиди себе као човек, нико од ђавола, нико од зверова, нико од животиња... Људи пљују Бога - има ли што ужасније од тога? Људи бију Бога - има ли што сатанскије од тога? Браћо, ако нема пакла, требало би га измислити,измислити за људе, само за људе...

Њега, Творца и Спаситеља пљују и бију, а Он кротко и ћутке подноси све. - Имаш ли изговора ти који сваку увреду увредом враћаш? који зло злом враћаш? који кунеш када те куну? и мрзиш када те мрзе? Враћајући зло злом, ти Господа Христа пљујеш; мрзећи оне који тебе мрзе, ти Христа бијеш и мучиш; враћајући увреду увредом, ти Господа Исуса срамотиш, јер Он то чинио није.

И кротког Господа Пилат предаје на распеће (Јн. 19,16). А људи Га воде од митарства до митарства, од муке до муке, од поруге до поруге. И поруганог Бога - распињу; прикивају Га за крст. Зар клинце забијате у руке Христове, у руке које су толике болеснике исцелиле? толике губавце очистиле? толике мртве васкрсле? Зар да умукну уста која су говорила као што човек никад говорио није? Јаире, где си? Лазаре, где си? Удовице наинска, где си да заштитиш Господа твог и мог? Зар распињете Њега - наду безнадежних, утеху неутешних, око слепих, уво глувих, васкрсење мртвих? Зар клинце забијате у те свете ноге, које су мир носиле, које су благовестиле,

које су по мору као по суву ходиле, које су хитале ка свима болесницима? ка Лазару мртвом? ка гадаринском бесомучнику?

Распет је Бог. - Јесте ли задовољни, богоборци; јесте ли Срећни, богоубице? Шта мислите о Христу на крсту? - Варалица је; немоћан је; саблазан је; *"ако си Син Божји, сиђи с крста! Аха, ти што храм за три дана подижеш, помози сам себи, и сиђи с крста!"* (Мт. 27,40; Мр. 15,29-30).

А шта мисли Господ са крста о људима под крстом? - Оно што само Бог љубави и Бог кротости мислити може: *"Оче, опрости им, јер не знају шта раде"* (Мр. 23,34) - Ваистину, не знају шта раде са Богом у телу. Зар је Господу било лакше у телу него на крсту? Теже, кажем вам, него када бих ја у свакој пори имао по ђавола. Јер је бескрајно већа разлика између Бога и човека него ли између ђавола и човека, између смрти и Бога него ли између смрти и човека. Спаситељ је осећао ту муку: Његова чиста, безгрешна природа устала је против смрти, и Он на догледу смрти *"забрину се и поче тужити: жалосна је душа моја до смрти"* (Мт. 26,37-38).

Када и Бог тужи, када се и Бог жали на смрт, онда реците: има ли за човека ишта страшније од смрти? ишта неприродније од смрти? ишта одвратније од смрти? Смрт је тешка за Бога, а камоли за човека. Од свега, смрт је најтежа човеку, јер претставља највећу удаљеност човека од Бога. Човек у Христу је то осетио и болно исповедио: *"Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?"* (Мт. 27,46). -То вапије Јединородни Син Божји, који је једносуштан са Оцем, једно са

Оцем. Није ли то најбољи доказ да је смрт сила која одбија од Бога, удаљује од Бога, разједињује од Бога?

Распели смо Бога. Човече, шта хоћеш даље? Да није разбојника разборитог - не би за те било оправдања. Да није њега земља би заувек остала пакао. Када су се о Христа саблазнили сви ученици, разбојник Га је исповедио као Господа и као Цара: *"Опомени ме се, Господе, кад дођеш у Царство Твоје"* (Лк. 24,42).

Разбојник је наша нада, јер је поверовао у Христа као Бога онда када су сви били изгубили веру у Њега, јер је поверовао у Исуса као Господа онда када је Исус био поруган, исмејан, измучен, када је био у најсрамнијем положају, када је као сваки човек страдао и мучио се ужасно.

Но док људи пљују Бога, док људи распињу Бога, дотле сва природа протестује против тога: *"И би тама по свој земљи од шестога сата до деветога. И повикавши Исус иза гласа рече: Оче, у руке Твоје предајем дух свој. И ово рекавши испусши душу. И помрча сунце, а завеса црквена раздрије се на пола. И земља се затресе, и камен се распаде, и гробови се отворише, и уставше мртва тела светих који су помрли"* (Мт. 27,45 и 50-52).

Када су људи довршили своју комедију са Богом, када су умукли - васељена је проговорила, камење је проговорило и показало се осетљивијим од људи, осетљивијим за бол Христов. И сунце је проговорило: повукло је од стида светлост своју ; са грозне планете наше. Светлост се стидела онога чему су се људи радовали. Мртви су у гробовима чули вапај Христов, и узбудили се, и похитали из гробова, док су

живи људи стајали под крстом и мртве душе у телу имали. "Данас се црквена завеса раздире на изобличење безаконика, и сунце зраке своје скрива гледајући Господа распета" (Црквена песма на Велики Петак).

"Всја сострадаху создавшему всја". Да - све и сва је саосећало распетоме Господу, све и сва сем - човека, сем људи. Сва је твар и на крсту познала у Христу Бога, и исповедила Га као Бога. И са крста је Христос показао да је Бог. - Чиме? Чиме? - Одговором разбојнику. Чиме још? - помрачењем сунца, земљотресом. Чиме још? - молитвом за непријатеље: О*че, опрости им, јер не знају шта раде*" (Лк. 23,34).

Ваистину, људи не знају шта раде са Христом. Из злобног незнања распели су људи Христа; из незнања Га распињу и данас. *"Да су Господа славе познали, не би га распели"* (1 Кор. 2,8). Кроз кротост и смерност Господ је ушао у свет. Зар није највећа кротост и највећа смерност да Бог постане човек, да обуче себе у трошно, у уско, у ништавно тело људско? Кроз кротост и смерност је и изишао Господ из света; изишао је кротко се молећи за своје мучитеље. Људи не знају Христа, зато Га гоне; не знају колика је то љубав, колика смерност, колика кротост када Бог допушта да Му људи суде, да Га људи пљују, да Га људи бију и, убију. Страшан је удес Христов и данас на земљи, браћо. Сваки мој грех је - Велики Петак за Њега. Четири моја греха, и већ сам распео Господа Исуса. Сваки твој грех, брате, већа је мука за Њега, него за тебе и за мене. Чинећи грехе, ти Га распињеш. Свака нечиста мисао, свако похотљиво осећање риче и

урла: распни Га, распни! Није ли сав наш живот на земљи - незалазни Велики Петак за Господа Христа? Сваки мој грех је клинац који забијам у руке Господа кротког; свака моја страст- трн је; све моје страсти - трнов су венац који ја на главу Христа мећем. Наше ругање Христу страшније је од јеврејског. Јевреји су могли мање веровати у Христа, јер још није био васкрсао. А ми - којима Христос већ двадесет векова силно сведочи , да је васкрсао, ми - исмевамо Христа Васкрслог, пљујемо Христа Васкрслог, распињемо поново Христа, и то Христа Васкрслог! - Зар не распиње Васкрслог Господа Христа свештеник који животом својим одбија од Христа паству своју? Зар не мучи, зар не исмева Васкрслог Христа професор, учитељ, који својим богоборачким учењем изгони Бога из душе ученика својих? Зар не срамоти Христа, зар не пљује Васкрслог Христа сваки хришћанин који је само по имену хришћанин?

Авај, ми непрестано гонимо Васкрслог Христа... Како, како гонимо Христа ми, - рећи ће неки, када Он није с нама у телу? кад не видимо тело Његово? Ох, гонимо ми Христа, браћо, кад дух Његов гонимо, кад учење Његово гонимо, кад Светитеље Његове гонимо, кад Цркву Његову гонимо. Ми Христа гонимо - кад просјака гонимо: јер Он је тај што у просјаку проси; ми гонимо Христа - кад голога не оденемо: јер у голоме Христос голује; ми гонимо Христа - кад гладнога не нахранимо: јер у гладноме Христос гладује; ми гонимо Христа - кад болнога не походимо; јер у болесноме Христос болује. У сваком страдалнику - Господ Христос страда; у сваком тужном Господ

Христос тугује. Из бескрајног човекољубља Он се непрестано оваплоћава у тело свих гладних, свих болних, свих жедних, свих тужних, свих јадних, свих презрених, свих поруганих, свих понижених, свих увређених, свих голих, свих прогоњених. Он непрестано узима на себе тело човечије, страда са њим, мучи се са њим, мучи се у њему, тугује у њему. Из безмерног милосрђа свог Он непрестано изједначује себе са њима: *"Кад једноме учиниште од ове моје најмање браће - мени учиниште* (Мт. 25,40) . *Кад не учиниште једноме од ове моје мале браће, ни мени не учиниште*" (Мт. 25,45). Христос се оваплоћује у сваког хришћанина. Чуј шта вели: "*Савле, Савле, што ме гониш*" (Д. Ап. 8,11), јер гонећи оне који мене верују - мене гониш; пљујући оне који мене верују - мене пљујеш; мучећи оне који мене верују - мене мучиш. "*Знајте, учи Апостол Павле, кад се грешите о браћу и бијете њихову слабу савест - о Христа се грешите*" (1 Кор. 8,12).

Не само за Господа Христа, браћо, већ и за све Христоносце - живот на земљи је незалазни Велики Петак. Што више Христа у себи имаш, све те више гоне. Јеси ли Христов, сматрај себе за *смеће свега* (1 Кор. 4,13), по коме сви газе, као што су по Христу газили. Кад те куну - благосиљај; кад те бију - праштај; кад те мрзе - љуби. Трпљењем побеђуј мучитеље као и Господ. Враћај зло - добром; бори се као што се Господ Христос борио; са гордошћу бори се - смерношћу; са грубошћу бори се - кротошћу; са мржњом бори се - љубављу; са увредом бори се - праштањем; са клеветом бори се - молитвом. То је пут победе; пут који је једном за свагда пропутио Господ Исус; он кроз страдање води у - васкрсење.

Ми смо на том путу, на једином путу који завршава васкрсењем, ако благосиљамо оне који нас куну, ако добро чинимо онима који нас мрзе, ако љубимо непријатеље своје, ако се не гневимо кад нас вређају, ако молимо кад хуле на нас, ако с молитвом подносимо кад пљују на нас. Ми смо сигурно на путу који се завршава тријумфалном победом над смрћу, ако се и онда, када нас распињу, попут Христа молимо за своје мучитеље: *"Оче, опрости им, јер не знају шта раде!"* - Амин.

ЗАГРЉАЈ СА БОГОМ

Беседа на Други Васкрс (1966)

Христос воскресе! Ваистину воскресе!

Ето, у четири речи сва судбина свих људи свих времена! У четири речи сва историја рода људског! У четири речи твоја историја и моја. У четири речи највећа револуција у свима човечанским световима, највећа прекретница, највећа скретница. Када је воз људског живота, који је јурио шинама смрти, скренуо одједанпут ка бесмртности, све се изменило. Преврат невиђен! Шта се десило то са родом људским?

Васкрсењем Својим Господ је из пакла извео род људски и узнео у Рај. Господ је из смрти ишчупао род људски и узнео га у Бесмртност. Господ је из ништавила, из небића, васкрсао људско биће у Живот Вечни. Господ је отео човека од ђавола и дао га у загрљај Богу. То је Ускрс! То је Васкрс! Највећа, заиста, револуција у свима световима. Једина савршена и довршена револуција, савршена и довршена, јер њоме - шта се даје човеку? Живот Вечни! Живот Вечни у који се улази кроз Истину Вечну, кроз Правду Вечну, кроз Љубав Вечну, кроз Радост Вечну.

Ево дана који сѣвори Господ ! (Пс. 118,24 I Васкрсни антифон); тако се пева данас у једној дивној црквеној песми. А ко је до данас стварао дане људске? Ко је то

стварао дане живота твог и мог, сваког човека - ко? Смрт! Смрт је створила твоје дане и моје дане и кроз грех бацила нас у загрљај ђаволу, а ђаво нас баца у пакао. Ето ко је стварао дане рода људског и дане живота људског. Грех, смрт, ђаво - ето твораца наших дана, ето црних сунаца у страшној ноћи греха и смрти, у којој је живео род људски до Господа Христа. Шта су они радили до Господа Христа? Дизали споменике. Коме? Смрти и ђаволу! Јер сваки грех, то је споменик који човек диже ђаволу. И овај свет до доласка Господа Христа претворио се у једно бескрајно игралиште, игралиште препуно лажних богова, препуно споменика греха и смрти, препуно споменика ђаволу. А те споменике дизали људи, људи гресима својим. Пун свет идола, пун свет лажних богова. Све њих стварао је човек лажући себе грехом, сластима греховним.

То човек и данас тражи после Васкрсења Господа Христа, када неће за Њим. Он и данас грехом својим диже споменике ђаволу, ствара разне идоле, лажне богове и клања им се. Колико се данас људи клања лажним боговима? Колико је данас људи неосетљивих на Васкрслог Господа? А људи, људи у лажима културе. Култура европска: идолиште, страшно идолиште пуно лажних богова, пуно лажних философа, лажних мудраца, лажних научника, лажних законика, лажних царева и краљева, лажних диктатора, лажних мучитеља, тирана. Све то без Христа и против Христа - и друкчије не може бити! Друкчије не може бити! Људи дижу стално споменике ђаволу, људи живе стално међу лажним боговима када не верују у Васкрслог Господа Исуса.

Овај свет без Господа Христа - шта је? Смртиште! Мртвачница! Огромна гробница! И у њој ставили човека, леш до леша, мртвац до мртваца, смрдљивац до смрдљивца. То је свет без Господа Христа! А са Њим, са Спаситељем, овај свет постаје васкрсилиште, постаје расадник бесмртности. Овај свет постаје миомирисно пролеће Вечности. То је учинило Васкрсење Господа Христа.

И ми хришћани, шта смо, ко смо ми? Ми смо мртваци који су изишли из гробова, васкрсли из гробова и живимо у овоме свету. Шта је то Господ учинио са нама Васкрсењем Својим? Шта је то Господ дао роду људскоме победивши нашег највећег непријатеља, смрт и ђавола и грех? Шта је дао Господ Христос? Дао нам је Живот, Бесмртни Живот, Вечни Живот, коме смрт не може да науди, коме ђаво не може да науди, коме никакав грех не може да науди. И Господ свако људско биће претворио у бесмртника. Ми хришћани у овоме свету живимо као васкрсли мртваци. Шта је Свето Крштење којим ми поштујемо Христа? - Свето Крштење није ништа друго него, како учи Свето Еванђеље, то је погребење са Господом Христом и васкрсење са Њим (Рм. 6,3-4). И ми, кроз крштење погребавамо се у Господа Христа, како се вели у дивним песмама: "Јуче се с тобом сахраних, погребох, а данас васкрсавам с тобом". Да, васкрсавам с Тобом, Господе! То је хришћанин.

Хришћанин је човек који је саваскрсао са Господом Христом, и такав живи у овоме свету: као мртвац који је изашао из гроба, савладао све смрти,

и хода кроз овај свет као бесмртник коме никаква смрт наудити не може. Не једна, него све смрти нека јуришају на Христовог човека, не могу му ништа! Бесмртник - јачи од свих смрти, он се чуди на сваку смрт и сатире је силом Васкрслог Господа. *Ми*, вели Свети Апостол, *који у овоме свету живимо, Христос устаде, Христос васкрсе и ми у новом животу ходимо* (1 Кор. 15, 20; Рм. 6,4). То је наш подвиг, хришћански подвиг у новоме животу. Каквом? - Бесмртном животу.

Ти си хришћанин. Долази жалост кроз овај свет, али знај, све је бесмртно што чиниш. Све иде у Вечни Живот с тобом. "Ко је у Христу нова је твар" (2 Кор. 5,17), вели Свети Апостол Павле, нова је твар. Бити у Христу, вером си у Христу, гле, ти си нови човек, човек од крштења, човек бесмрности. Гле, ти нови човек, ти васкрсли мртвац, ти имаш ново срце, нову душу, бесмртно срце, бесмртну душу и бесмртну радост у Васкрсломе Господу. Гле, све *"старо прође и ново настаде"* (2 Кор. 5,17). Старо прође, прође стари смртни човек, и настаде нови, бесмртни човек у Христу. Прође смрад људског живота и настаде пролеће људског живота, вечно пролеће. Прођоше старе мисли, стара осећања, смрт смрдљива, и појавише се од Христа у човеку нова осећања, бесмртна и вечна, која миришу на Небо. Осећања и мисли хришћанинове миришу на Небо.

Ништа ново под сунцем осим једнога - осим Господа Христа! То је Једино Ново. И људи који хоће да имају у себи то Ново, то Вечно Ново, ту Новину која никад не стари, ето имају у Господу Христу. Њу стичу само вером у Њега, вером у

Васкрслог Господа Исуса. Јер у овоме свету, браћо, ништа није вечно осим онога што не умире, осим онога што је јаче од смрти - а то је Господ Христос и све што је од Њега и у Њему. То никада не умире и то је Вечно Ново. Вечно Ново и за тебе и за мене и за сваког човека, јер та васкрсла Божанска сила коју Господ даје човеку, тај Вечни Живот, Вечна Правда, ето вечних сила које никаква смрт сатрти не може, нити истерати из тебе, Христовог човека.

Да, у овоме свету само су хришћани вечито нови, вечно млади, јер нема смрти у њиховој души. Њих не може ништа да застари. У овом свету човек застари од греха, застари од смрти, док не умре сав се распадне у кањузи својој. А Христов човек је вечно млад. Што дуже живи, све је млађи, јер таква је вечност коју Господ даје, таква је Вечна Сила, Вечна Правда, Вечни Живот који Господ даје Својим следбедницима.

А Господ дошао у овај свет да покаже и докаже, да само помоћу добрих средстава може се постати добар, да се само помоћу Божијом може постати бог по благодати да само помоћу Бога човек може постати савршен у овоме свету, савршен у добру, савршен у правди, савршен у истини, савршен у љубави. Без тога свет се гуши у злочину и злочинима. Непрекидан злочин - то је историја рода људског. Непрекидан злочин без Христа и против Христа. Један дивни Светитељ, Симеон Нови Богослов, рекао је: "Добро које се не учини на добар начин, није добро". То је еванђелско учење, браћо. Добро се може постићи само добрим начинима. До доброг се може доћи само помоћу Бога, а не помоћу ђавола. Вечноме Животу, Вечној

Истини, Вечној Правди може се стићи само помоћу Бога, Господа Христа, не помоћу лажи ђаволских, помоћу ђавола.

А ми хришћани, ми хришћани од Крштења почињемо. То је једина сила, то је једино ново, ту силу даје Господ Христос свакоме од нас. И ми, ми се одликујемо од свих других људи тиме што верујемо у Васкрсење Господа Христа и у своје лично васкрсење. И ми, ми данашњи хришћани, у двадесетоме веку хришћани, иако кљакави и богаљи, ми сведочимо једну истину са Светим Апостолима. Сведочанство, какво? Сведочимо Васкрслог Господа! Васкрсао Господ, васкрсао је човек! То је наше сведочанство. Ми стално у овоме свету, сваки од нас као хришћанин проповеда једно, сведочи једно: Васкрслог Господа и васкрслог себе. И живи у овоме свету као васкрсли мртвац који је победио смрт, победио је све смрти и данас и сутра и вавек. Киме? - Васкрслим Господом Исусом Христом.

Христос воскресе! Ваистину воскресе!

ХРИСТОВ МИРИС БОГУ

Беседа 1. у Недељу Светих Мироносица (1965)

Христос Воскресе! Ваистину Воскресе!

И све смрти са земље однесе, све наже у бекство, све зиме побегоше са земље, сви греси, сви демони. Победа, једина истинска победа у овоме земаљском свету - победа над смрћу. Нико није јачи од смрти, нико од људи, нико од Анђела, нико од ђавола, само Он - Васкрсли Господ Христос!

Васкрсењем Својим Господ је отворио земаљску гробницу. Ова земља није била ништа друго него огромна гробница људи, леш до леша, мртвац до мртваца, невољник до невољника, зима до зиме, грех до греха. Ето, то је била земља до Васкрсења Господа Христа. Од Васкрсења све се мења. То је највећа револуција у свима световима за које људски ум зна. Све се мења Васкрсењем Господа Христа: човек смртан постаје бесмртан, а земља, поприште зла, греха и смрти, пакао мали, претвара се у Небеско Царство. Где је Бог, Васкрсли Бог ту је и Небеско Царство, ту су све Небеске силе, ту су сва Небеска блага.

Васкрсењем Својим Господ је дигао плочу са гроба нашег, са гробнице ове земаљске, и ми смо први пут угледали пут отворен за нас људе, пут који са земље води у Живот Вечни. А сведоци

тога догађаја безбројни су. И ви сте сведоци тога данас. Први сведоци биле су Свете Мироносице, које данас славимо, а са њима, и за њима, Свети Апостоли, безбројни Мученици, Светитељи, Праведници, сви хришћани, милиони и милиони хришћана до данашњег дана. Шта су они, ко су они? Само сведоци Васкрсења Христовог!

Хришћанин си и данас живи сведок тога. Јер, чиме се ти одликујеш од свих других људи, од свих других вера? Чиме се хришћанин одликује од свих земаљских бића? - Ми, ми смо хришћани тиме што верујемо у Христово Васкрсење, у своју бесмртност и Живот Вечни. Човек више није роб смрти, човек више није роб греха, човек више није роб ђавола, човек је ослобођен Господом Христом и греха и смрти и ђавола. То је једина слобода, једина слобода у свима световима за род људски, права слобода, слобода од греха. Слобода од греха значи слободу од смрти, слободу од ђавола, слободу од пакла. Шта хоћеш више, човече, какве тајне хоћеш више?! Гле, пред тобом отворена Небеса, сва блага Небеског Царства твоја су.

Свете Мироносице! О, чудесне жене! О, какве венце Небески свет плете за Мироносице - боље и светије неголи за нас људе. Када су јурнули на Господа Христа Јерусалимљани, и научници, и фарисеји, и књижевници јеврејски, и други, жене (Мироносице) су плакале и ридале за Господом Христом. Ми и не знамо да је и једна жена била међу онима који су викали: *"Распни га, распни"* (Мр. 15,13). Знамо да су оне биле храбрије од

ученика Христових. У мрачну црну ноћ, када су ухватили Господа Христа, када је Јуда издао Њега, када су Га водили на Голготу, када су сви ученици побегли од Господа - Мироносице су стајале близу Крста Његовог. Нису се плашиле никога. Вера њихова била је јача од вере ученика Христових. Вера жена јача је од вере људи, и зато се Господ Васкрсли јавио прво Мироносицама, јавио се прво Марији Магдалени и Марији Јаковљевој (Мр. 16,1), јавио се њима јер су служиле Њему и веровале у Њега свим срцем, свом душом, свим бићем својим. И први ускршњи поздрав, анђелски поздрав: *"Христос Васкрсе!"* био је упућен Светим Мироносицама, прва Блага вест у нашој, са свих страна затвореној земаљској гробници.

Свети Апостол вели: *"Ми хришћани, ми смо Христов мирис Богу"*. Тај Христов мирис се разлио по овоме свету кроз прву Ускршњу благовест, кроз Васкрсне Свете Мироносице, а за њима и са њима и кроз све Свете Апостоле и све хришћане до данашњега дана. Ми хришћани потискујемо тим небеским мирисом сваки грех, гњев, страст. Свети Јефтимије Велики, духовник, прозорљивац, осетио је смрад од једне блудне помисли коју је један његов брат у манастиру имао тога момента у својој глави. Тога брата пратило је искушење и пристао је да га гони блудна помисао. Овај Светитељ осетио је смрад. Тако, браћо моја, душе наше миришу или смрде. То осећају свети Анђели који су око нас и виде то. Зато сваки грех што је у мојој и твојој души

смрди... Када осетиш грех у себи, смрад, знај да бежи сваки Анђео од тебе. Неки старији грех, грех непокајан који годинама живи у нама, па то је смрад огроман од кога сви Анђели беже. Зато је Господ и дао нама Свете Тајне: дао Свету Тајну Причешћа да нас омиомири, да нас омирише.

У пустињи у којој се подвизавао Свети Варсануфије Велики, у његовој околини и близини било је младих подвижника који, далеко од света, далеко од свештеника, нису се могли причешћивати у храму. И њима је сваке суботе Анђео Божји с Неба доносио Причешће. Вели се у њиховом Житију кад се Анђео појављивао са небеских висина, мириси се разлегали и разливали по целој земљи...(Види Житија Светих, 6 фебруар.); све то мирише на Небо. Зато је свака права хришћанска душа мироносица, мирише Богом и приноси себе Христу, чисту од греха.

Свете Мироносице свих времена, многобројне су. Било их је прво мало, а затим све више и више. Шта су Свете Подвижнице, шта? - Мироносице! Света Мученица Варвара, Света Мученица Ирина, Преподобна Марија Египћанка и све Преподобне Матере, шта су оне? - Мироносице кроз векове и векове, душе које се држе Еванђеља Господа Христа и живи њиме у њему, а на првом месту то су монахиње у подвигу и звању. Мироносице стално чисте душу своју од греха да не засмрди ова душа. Јер, ко стоји на челу свих Мироносица? Ко је то који Мироносицама даје сав небески сјај? - Пресвета Богомајка.

Она - Она је врховна и Прва Мироносица.

Вели се за Њу у светим молитвама: да нам је Миомир Небески родила, Господа Христа, Благоуханије је створила. Зато Прва Мироносица испред свих њих. И благо оној души која иде за Њом вером у Њеног Васкрслог Сина, Господа Христа, љубављу светом, молитвом, постом и свима осталим светим врлинама.

Душа твоја мирише небом, Васкрслим Господом, Његовим Светим Еванђељем, Његовим светим заповестима. Јер Он се кроз вршење светих заповести усељује у нашу душу. Апостол свети пише: *"Нека се Господ Христос вером усели у срца ваша"* (Еф. 3,16) . Он се уселио у наша срца и вером и љубављу и молитвом и постом и свима светим врлинама. Када њих умножавамо у себи ми Васкрсне силе Христове умножавамо у себи. Тада беже из нас све зиме греха, бежи сваки смрад греха, ми се испуњујемо Вечним Пролећем, пролећем које мирише на љубав, на веру, на молитву, на милосрђе и на све свете еванђелске врлине.

Не малакши никада хришћанине, ни ти хришћанко! Гле, Пресвете Мироносице испред тебе и око тебе, све су оне (ту) да ти помогну, да те ослободе сваке зиме греха, да те ослободе сваког смрада греха. Поведи се за њима, пођи са њима, и знај, ти ћеш идући за њима, ићи за Васкрслим Господом Христом. А Он, Он води у Небеско Царство, води где је вечно пролеће бесмртности и вечности, вечно пролеће Вечне Истине Божје, вечно пролеће Вечне Радости Божје, вечно пролеће Вечне Љубави Божје. Тамо оне

воде, а наше је да употребимо сву душу своју, да идемо за њима еванђелском вером, еванђелском љубављу, еванђелском молитвом, еванђелским животом. Тада, тада ће са свих страна брујати ускршњи поздрав, који непрекидно брује из свих хришћанских душа, у свима срцима:

"Христос воскресе! Ваистину воскресе"!

ВЕЧНА ВИТЕЗДА

Беседа 1. у Недељу о раслабљеном (1966)

Христос воскресе! Ваистину воскресе!

И ето чуда данашњега Светог Еванђеља. Вода тебе да мења, и свакога. То чудо које је Господ учинио, а које нам казује данашње Свето Еванђеље, чудо исцељења раслабљеног болесника од тридесет осам година узетог, парализованог човека, Господ исцелио речју (Јн. 5,8). Дошао у бању Витезду, где је лежало мноштво болесника, најразноврснијих болесника. Анђео Господњи једном у години слетао је с Неба, узмућивао је воду, и ко би први ушао у воду оздравио би од сваке болести (Јн. 5,4). Ушавши у ту бању Спаситељ приђе човеку, који је од тридесет осам година лежао на одру, и сазнавши да је дуго времена болестан, упита га: *"Хоћеш да будеш здрав?" "Да, Госиоде; али немам човека да ме спусти у бању када се замути вода; увек неко други пре мене сиђе у воду"* (Јн. 5,6-7).

И ево како се вели у једној дивној стихири и молитви: ја на овом одру лежим као гроб; ја знам: овај одар то је мој гроб и ја чекам смрт. Спусти у воду човека и исцели га. У једној другој стихири дивној вели се: Спаситељ одговара човеку болесноме који се вајка: *"Немам човека да ме спусти у воду". "Устани, узми одар свој и ходи".*

И одмах оздрави човек узе одар свој и стаде ходати (Јн. 5,9).

Господ је по великој милости Својој продужио то велико и славно чудо за све нас, за нас људе данас у двадесетом веку.

Како? Па то је Свето Еванђеље, које се чита када се освећује водица. Каква је сила тог Светог Еванђеља, ви сви знате по Светој Водици. Када се освети Водица чита се Свето Еванђеље, та се вода не квари, та вода постаје бесмртна. Чујете људи: вода постаје бесмртна! Душа која је створена бесмртна, и Господ оставио чудо Свете Водице и кроз њега ово данашње Свето Еванђеље да нас упозорава и да нам говори увек: Гле, онда, у време Господа Христа, за време његовог доласка, постојала је бања Витезда у којој се једанпут годишње, или ређе, или чешће, замућивала вода и по један болесник исцељивао. А Господ дошао у овај свет и основао Цркву, а Црква - вечна Витезда, вечна Витезда. Стално се у њој исцељују људи, не само од болести, него од греха, од смрти, од демонизма. Спасавају се људи од пакла - то је Витезда, то исцељује од смрти, то исцељује од греха, то исцељује од демонизма, од ђаволизма. То је Господ дошао да створи на земљи - вечну Витезду.

Чули сте данас, како у Делима Апостолским Апостол Петар говори о Енеју, који је осам година боловао,такође узет на одру Енеја, и исцелио га Господ Христос: *"Устани са одра свог"*, и одмах устаде Енеја (Д.Ап. 9,33-35). Ко је то? То је онај исти Господ Исус. Када Он, чули сте из данашњег Светог Апостола, васкрсава Тавиту говорећи јој: *"Тавита устани"* (Д.Ап. 9,40), као што је Господ

рекао Лазару: *"Лазаре изађи напоље из гроба"* (Јн. 11,43). Шта је то, ко то чини, каква је то сила, ко? Господ Христос Који је постао човек! У томе је тајна све наше вере, сва сила наше вере. Бог је постао човек и у тело човечје сместио све Божанске силе чудотворне и вечне (Јн. 1,14-16; 1 тим. 3,16; Кол. 2,9-10). Ето, те силе путују кроз Његову Цркву. Рекао је Господ Својим ученицима: *"Ето, ја сам с вама у све дане до свршетка века"*(мт. 28,20), у све дане. Зар Он није тај који кроз Апостола Петра васкрсава Тавиту и исцељује Енеја? Да, то је тај исти Господ Који ето кроз Цркву Своју дошао да нас исцели.

У Српској земљи колико Витезда? Острог - ето једна Витезда; Свети Наум Охридски - ето друга Витезда; Свети Јоаникије Девички - трећа Витезда; Прохор Пчињски - четврта Витезда; (многе) светиње у Српској земљи - све Витезда до Витезде. Све исцељује болесника за болесником. Да, свака Црква Христова, сваки храм Његов то је Витезда: исцељује болести, од свих болести, најстрашније болести, најужасније и најстрашније болести.

Господ хода од срца до срца (Откр. 3,20) , од мог до твог срца, и шапуће теби и мени и пита: Хоћеш да будеш здрав? Ја нећу на силу да будем твој добротвор. Хоћеш ли да будеш здрав? - Да, Господе, потребно је рећи. Како ћеш то рећи Господу? - Вером, верујући у Њега, покајањем, молитвом, свим тим подизати (се) вапијући Господу: Да, Господе, хоћу, исцели ме! А Црква сваки дан слави по неколико Светитеља и сваки од њих тог дана, када се слави, влада нашим

душама, влада Црквом Христовом, и ако му се обратиш, гле, он је готов да те исцели. А ти завапи молитвом: Хоћу, Светитељу Божји, исцели ме! Грех твој ће побећи од тебе. Твој одговор је покајање: Хоћу, Господе. Због слабости своје, ето падам често у исти грех. Ти си рекао у Еванђељу своме да опрашташ безброј пута, кад си рекао да се седам пута у току дана опрашта ономе који дође са речима: *"Кајем се"* (Мт. 18,22).

Господ пита кроз свако звоњење звона: Да ли хоћеш да будеш здрав? Црква - то је ратиште, то је бојиште, бојиште на коме се бори човек против греха, смрти, ђавола, и спасава себе од њих силом Христовом. Немој никада малаксати, немој рећи: Господ то мени учинити неће. Гле, ти знаш за болесника који тридесет осам година болује и Господ га исцељује. И колико таквих болесника, хиљаде и хиљаде, милиони и милиона до данашњега дана. Шта је велико пред Господом Христом? Вера моја и твоја. То је велико пред Њим. Сетите се у Еванђељу Господа Христа, да се ничему код нас људи није дивио као великој вери (Мт. 8,10). Великој вери се Господ дивио код човека, јер то је највећа сила која човека спасава од греха, спасава од смрти. Та сила сједињује са Богом, а одваја од ђавола. Црква и дању и ноћу зове мене и тебе: Хоћеш да будеш здрав? Ти одговарај, разним еванђељским врлинама: молитвом, бдењем, постом, милосрђем. -Да, Господе, хоћу, исцели ме!

Слаб сам, ето, грех постао је моја навика. Али, ти се бори против греха. Ако си се навикао на грех, ти се потруди да се навикнеш на чист

живот. Мораш да се бориш са собом, да приморавaш себе, да мењаш своје навике. Навикао си се на гњев, велиш: Ух, непрекидно се гњевим. То је твоја најстрашнија болест, то је твој одар на коме ти лежиш, а Витезда стоји поред тебе и чека да ти завапиш да хоћеш да се исцелиш. Кад ти Господ благодати Својом да силе да гњев зауставиш у себи и обуздаш, труди се да га искорениш, да навику греха промениш, да је претвориш у навику смирења, и навику кротости, у навику благости, у навику опраштања. Пробај.

Или, захватиле те страшне помисли нечисте, ужасне. Душа твоја је (далеко) од Бога, од Христа, јер нечисте помисли, када се зацарују у души, претварају се у страшна демонска дела, и ти постајеш поданик пакла. Остаје оно што велики духовници, велики Светитељи препоручују: одбацуј сваку нечисту мисао која јуриша на тебе, нечисту жељу одмах избаци, не разговарај с њима, не општи с њима, отерај их молитвом, отерај их уздахом, сузом, плачем, метанијом, читањем, само не дај да се нечисте мисли и жеље задржавају у твоме срцу. Ти ћеш се борити против греха, стећи ћеш навику смирења, кротости, милосрђа. Труди се да сваку еванђељску врлину претвориш у навику. Молитва нек ти постане навика, најмилија навика. Када молитва постане навика, онда ће грех, а нарочито навика на грех, бежати од тебе, раслабљеност ће умрети и неће моћи да се одржи пред силном и моћном еванђељском молитвом.

Или, ти приморавaш себе да победиш гордост, охолост, раздражљив си, а то долази од охолости. Гази себе! Увери себе да си гори од

свих! Дођи дотле да осуђујеш сваки (свој) грех.

Самоосуда је почетак спасења. Док не почнеш да осуђујеш себе ниси ступио на стазу спасења, ниси почео да се спасаваш. Тек када почнеш да осуђујеш себе, а то значи да престанеш да осуђујеш друге, крочио си на стазу спасења. Пази, неће ли се претворити у твоју навику, да осуда постане твоја навика. Осуђуј себе стално, прво себе, па онда друге. Немој друге, најбоље себе. Ако гледаш стално себе, ти ћеш себе осуђивати увек, нећеш имати кад да гледаш туђе грехе и да друге осуђујеш њиховим грехом. Покајање - то је оздрављење. Ако се истински покајеш пред Господом и истински исповедиш своје грехе пред свештеником, онда ето, ти си здрав, душа твоја сва заблистала као сунце! Покајање је Витезда за тебе, покајање очистило душу твоју, исцелио те лекар твој. Од тебе се тражи да станеш пред Господа и погледаш Њега из себе, и себе из Њега погледај. Замисли, Он не само као сунце блиста, него као хиљаде сунаца, а ти, кад Он обасја, ти видиш сву прашину својих грехова ...

КРУНА ХРИСТОВОГ ПОДВИГА

Беседа 2. на Вазнесење - Спасовдан (1967)

Данас се завршава Ускрс, данас се завршава подвиг спасења, данас се завршава сав пут оваплоћеног Бога од рођења на земљи, од Божића, па све до завршетка спасења рода људског. Данас - Спасовдан. Данас, овај дивни Празник открива нам сву тајну Господа и Богочовека Христа. Зашто је Он узео на себе тело, плот, зашто се оваплотио, зашто је постао човек? - Узео је на Себе тело да то тело спасе од греха, од смрти, од ђавола, и узнесе, вазнесе изнад свих Небеса и посади на сами престо Господа Славе (Мр. 16,19). То је сав пут Богочовека Господа Христа, сав Његов пут у овоме свету и у овоме животу - да би то био пут свакога од нас, сваког човека, сваког тела људског.

И данашњи Велики Свети Празник показује, баш то показује: колики је пут тела нашег у овоме животу, одакле почиње и где се завршава? Почињемо од рођења на земљи, да бисмо завршили изнад свих Небеса, изнад Анђела и Арханђела, изнад Херувима и Серафима. Чудне се ствари збивају са човеком, са родом људским, због тога што је Бог постао човек и ушао у матицу нашег људског живота. Необичне и дивне ствари се збивају, и чудесне, од Ускрса до

данашњег дана, и за време целог живота Спаситељевог на земљи. У дивним песмама данашњим пева се и слави се Вазнесење тела људског изнад свих Небеса, изнад Анђела и Арханђела. Вели се у њима: како се Анђели чуде шта се ово збива, откуда тело, човек да буде изнад нас, изнад нас Херувима и Серафима? Такво је величанство човека, Божанско величанство човека!

Зато је Господ дошао у овај свет, да изврши то велико и дивно чудо, да покаже да је човек створен да буде узвишенији од Анђела, Арханђела, Херувима, Серафима, да буде изнад њих телом својим, целим бићем својим. И заиста, ето Господа Христа Који се на данашњи дан узнео изнад свих Небеса и посадио Богу Оцу с десне стране (Мк. 16,19). Он је сведок тога, а и Његова Пресвета Богомајка, Која се исто тако са телом узнела и живи у Небеским световима, боље рећи, изнад свих Небеских светова, изнад Херувима и Серафима. И Њој се Херувими и Серафими клањају и славе Је као биће несравњено веће и славније од њих. То је сила, божанска сила која је дата људима, дата свакоме човеку.

А на путу том, од оваплоћења Господа Христа до Вазнесења, имамо цео живот Господа Христа. Рођење Његово, Крштење на Јордану, Преображење на Тавору, Голготу, Крст, Смрт, Васкрсење, и онда Вазнесење као завршни Празник, као завршни сјај, као круна целог подвига Спаситељевог и објашњење. Објашњење ради чега је Господ постао човек: да човека уздигне и вазнесе изнад свих Небеса. У томе је,

браћо моја и сестре, целокупно Еванђеље Господа Христа: да ми сви, да сваки од нас доживи то што је Господ показао на Себи: да се роди од Бога; да се крсти; да прими Господа Христа и да разапне себе; да се преобрази Божанским сјајем и светлошћу; да страда за Господа Христа и за Његову Истину у овоме свету; да васкрсава из свих смрти побеђујући сваку смрт, сваки грех, јер је сваки грех - смрт; и да се кроз све то узнесе и узноси непрекидно Господу Христу.

Он је заиста, како и пише у Светом Еванђељу, *"Алфа и Омега, Почетак и Свршетак"* свега људског, сваког човека (Откр. 1,8; 22,13). Самим тим ти и ја, позвани смо да увек знамо, да увек осећамо, да увек доживљујемо да је Господ Христос Почетак и Завршетак нашег бића, целог нашег бића, нашег живота. Њиме да почињемо, Њиме да све завршимо. А завршетак тај, то је бескрајни завршетак, завршетак који нема завршетка; то је крај који нема краја. Јер поставши Христов, ти постајеш божански и бесмртан. То је смисао Цркве Христове, то је сваки хришћанин, то је пут његов, смисао његов - Богочовек Христос. И ти си позван да постанеш по благодати Богочовек. Да живиш Господа Христа као себе, да Њега стално доживљујеш као себе, да Он стално живи у теби, да у теби брује Еванђеље Светог Апостола Павла: *"Ја више не живим, у мени живи Христос!"* (Гал. 2,20).

Зато је данашњи велики Празник, чудесни и дивни Празник, Празник који нам казује сву тајну оваплоћења и очовечења Господа Христа, тајну сваког човека, моју тајну, и твоју, и свачију и

сваког људског бића. Гле, сваки човек је Божанско биће. Сваки човек је позван да постане Бог по благодати како веле Свети Оци. "Човек је биће, вели Василије Велики, коме је наређено да постане Бог" . Биће коме је наређено да постане Бог! Ето, то си ти, то сам ја! Какав узвишен позив, какав позив! Зато толике Свете Тајне: и Света Тајна Крштења, и Свето Причешће - да нам дају силе и моћи да истрајемо на том путу и да себе испунимо Господом Христом. Зато толики дивни подвизи, толике дивне свете врлине, молитва, вера, љубав, нада, пост, кротост, смиреност, послушање, доброта наша божанска, од највећег до најмањег, и од најмањег до највећег.

И ми, зато, сваке године прослављамо ове чудесне Празнике: да доживимо све што је Господ доживео, да обновимо у себи сав Његов живот, да обновимо у себи целокупно Његово Еванђеље, да идемо за Њим облачећи се непрекидно у силу с висине, еда не би много посртали, и падали, и пропадали на путу. Идући за Њим, увек вођени Њиме, и ослањајући се на Његово бескрајно човекољубље и љубав, не треба да се плашимо. Сваки од нас нека иде за Њим слободно, са смелом вером, вапијући к Њему у свима слабостима својим. "Господе, опрости и помози"!

И Он, Свемилостив и Благ, притећи ће у помоћ као што је притекао безбројним грешницима и покајницима, почевши од Закхеја цариника (Лк. 19,1-10) и Марије Магдалене (Лк. 7,37-38), грешнице која је косом својом ноге Његове свете опрала и сузама својим умивала, и безброј других покајника, и безброј других праведника. Све то иде за

Господом Христом, све то учествује у своме спасењу, све то помаже, заједно увек са свима Светима (Еф. 3,18). Никада више не живи сам, он је увек са свима Светима, на челу којих стоји Пресвета Богомајка, Која нека са свима Светима води (нас) из овог света у онај свет, очишћене душе и тела да се удостојимо и ми Небеског Царства. Да заједно са Њом славимо Њеног Чудесног и неисказано Човекољубивог Сина, Господа нашег Исуса Христа, Коме част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

СВЕДОЦИ ВАСКРСЛОГА ГОСПОДА

Беседа 3. у Недељу Св. Отаца
I Васељенског Сабора и Св. Мученице
Гликерије (1974)

Ево чудне Благовести данашњег Светог Еванђеља.

Благовест: нема смрти више! Нема смрти више. Господ Христос је дошао у наш земаљски свет, спустио се на ово острво смрти, да га претвори у острво бесмртности. Спустио се у овај свет, како се каже у данашњем Светом Еванђељу, *да свему да Живот Вечни* (Јн. 17,2). Свему, сваком људском бићу и сваком створењу. Је ли Господ то учинио? Несумњиво је то Господ учинио Својим Васкрсењем из мртвих. Победио смрт! Победио је смрт за свакога од нас, за свако људско биће и за сав род људски. И не само победио, него и дао *Живот Вечни*.

И Господ је то показао на безброј примера на сваком Светитељу: да је Он заиста дошао у овај свет да дарује човеку Живот Вечни; да подсети људе да су они створења Божија; да је душа њихова с Неба; да је душа њихова бесмртна; да бесмртна душа обесмрћује и тело. *И тело је створено за Господа* (1 Кор. 6,13 и 19), како вели Свето Еванђеље. И тело је створено за Живот Вечни и оно ће васкрснути, и свачије тело, и моје и твоје и сваког

људског бића васкрснуће на дан Страшнога Суда, да се придружи својој души и наследи Царство Небеско.

Гле, безбројни сведоци тога. Ми данас славимо Свете Оце Првог Васељенског Сабора, њих триста осамнаест који су нам и показали и посведочили истинитост Христовог Еванђеља и истинитост Његове Благе вести: Да је овај свет престао бити острво смрти и постао је острво бесмртности. И сваки је позван да то доживи, да нађе свој смисао као људско биће у овоме свету, прави смисао, једини смисао.

Ево: триста осамнаест Отаца - шта су они сведочили, чега су они сведоци? Сведоци су Васкрслог Богочовека Христа, сведоци су Њега као Истинитог Бога. Чиме су Га сведочили? Сведочили су својим светим животом, својом победом над гресима, над смртима, победу над паклом и над свима ђаволима. Тако, они су уствари једини праве Војсковође хришћанске војске Христове у овоме свету. Војсковође које се боре за нас и са нама и око нас, против сваког греха, против сваке смрти, против сваког ђавола, и осигуравају Живот Вечни. Зато Црква слави и прославља Светитеље сваки дан, јер су они сведоци, сведоци Васкрслог Богочовека Христа, Свемоћног увек. Не само они Свети Оци, већ и сваки Светитељ и сваки Мученик и сваки Исповедник, сви су они сведоци једне истине, главне истине у овоме свету - то је Васкрсење Христово! И тиме сведоци живота нашег.

Ето, и Света Мученица Гликерија сведок је Васкрслог Богочовека Христа, сведок је истинитости Његове вере, сведок је истинитости Његове Истине, Његове Правде, Његове Љубави. Мучена и кидана, она је неодступно исповедала Њега. Бачена у огањ, у пећ ужарену, она је остала недирнута. Исповедајући Господа Христа као Истинитог Бога, и ружећи и одбацајући басне и гатке незнабожаца и многобожаца, тиме нам и она показује да је смрт заиста побеђена, грех заиста побеђен, и свима нама осигуран Живот Вечни. Од нас тражи - шта? Веру у Господа Христа, веру и напор да извршимо Његове заповести, да живимо по Његовим Светим врлинама. И Господ даје силе свима који показују такву веру у њега.

Ето, и Света Гликерија, и сви Свети Мученици, и Свети Оци сведоче - шта? Сведоче да је Господ Христос заиста Свепобедни Бог, Истинити Бог, и да је све друго лаж, ако не служи Њему. Тако и човек, и свако људско биће. Ми осуђујемо себе на смрт, вршимо самоубиство ако не верујемо у Господа Христа, ако не држимо Његове заповести, ако не живимо Његовим Светим Еванђељем. Безброј је у овоме свету духовних самоубица који убијају себе - чиме? Тиме што одбацују веру у Господа Христа. Не верују у Њега, у Једног Истинитог Бога, Који заиста осигурава победу над смрћу и дарује блаженство човечијем бићу. Како? Човек ван Христа и без Христа не зна.

И ми, као Православни хришћани имајући сву Христову Истину са нама у Цркви нашој, добијамо моћи и силе да се боримо против сваког греха и да очистимо себе од сваког греха. Немој

рећи: ја сам немоћан, ја не могу да се борим против овог греха, или против оног греха. Помисли, Апостол Павле је човек као и ти, а шта је он од себе дао? Свети Великомученик Георгије је човек као и ти, а шта је од себе дао? И многобројни Праведници у Цркви Христовој, то су људи као и ти, као и ја, само, у чему се разликују од нас? - Ревношћу и вером. Приморавај себе на свако добро , јер не можеш бити хришћанин у овоме свету, ако не приморараш себе на добро. Јер греси вуку и на једну и на другу страну, горе и доле, искушења су многобројна. И ти си дужан да приморараш себе на свако добро.

Гле, увредио те тај и тај, шта треба да чиниш? Приморај себе да му опростиш, помоли се Богу за њега, онда си на добром путу. Грде те, пљују те, руже те - моли се Богу за њих да их Господ ослободи тог порока, јер они уствари убијају себе а не тебе. Тако, нико неће имати изговора за неизвршење заповести Христових, јер нам је Господ дао сва средства да заиста победимо сваки грех: да гордост победимо смиреношћу, да мржњу победимо љубављу, да охолост, безочност победимо смиреношћу, да сваки грех победимо врлином. И ми живећи у овоме свету, живећи у Цркви Христовој, увек смо помагани Светитељима Божијим на том храбром и праведном путу - на путу борбе са грехом и победе над грехом, на путу борбе са смрћу и победе над смрћу.

Нека би данашњи Свети Оци и Света Мученица Гликерија, коју празнујемо и славимо, били од помоћи свима нама да и ми извршимо заповести Христове, да и ми узрастамо своју веру

у нама у Васкрслог Господа Христа. Да се не бојимо ни греха, ни смрти, верујући у Бесмртног и Безгрешног Господа.

Нека би молитве Светих Отаца Првог Васељенског Сабора и Свете Мученице Гликерије помогле свакоме од нас да и ми у овоме свету јавимо се као победници над сваким грехом, над сваком смрћу, над сваким ђаволом. И тако, њиховим молитвама, осигурамо Живот Вечни.

Христос Воскресе! Ваистину Воскресе.

РОЂЕНДАН ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ

Беседа 4. на Педесетницу (1977)

Ево Празника, браћо, који нам казује шта је то човек: шта је то дух човечији, шта је то ум човечији, шта је то срце човечије, шта је то мисао човечија.

Данашњи Велики Празник казује нам ту тајну. Господ је, стварајући нас као људе, дао духа, дао душу ради чега? Казује данашњи Празник: ради тога да ми дух свој Духом Светим усавршимо, Духом Светим развијамо, Духом Светим ходимо кроз овај свет и кроза сву вечност. Није човек шала, бре! Бог се није шалио када је стварао човека. Човек је врло озбиљна тајна, и велика и највећа тајна Божија у овоме свету.

На Спасовдан, шта смо ми прослављали? Прославили смо Господа Христа који се са телом Васкрсе и Вазнесе на Небо (Лк. 24,51). Шта је тиме казао Господ? Господ је казао то да ће тело наше, моје и твоје и свачије, васкрснути из мртвих и узнети се изнад свих Небеса. Господ је постао човек да покаже пут човеку кроз овај свет. И оно што се десило са његовим телом, десиће се са свачијим телом, са телом сваког човека.

И данас, на Духовдан, на дан Свете Тројице - шта ми славимо? Ми славимо највеће чудо овога света, браћо. Славимо рођендан Цркве Божије.

Шта је то рођендан Цркве Божије? Силазак Духа Светога на Свете Апостоле, на Цркву Христову, и вођство Цркве од стране Духа Светога кроз овај свет, и кроза све светове. Данашњи Свети Празник показује каква је сила и моћ Господа Христа и у чему је наша вера. *"Наша вера је у Сили и Духу Светоме"* (1 Кор. 2,5) - како вели Свети Апостол. У Сили и у Духу Светоме.

Гле, дванаест рибара Галилејских, дванаест простих сељака, крећу у свет после данашњег Дана да проповедају - кога? шта? Највеће чудо, најмилије чудо да проповедају - Господа Христа, Васкрслог из мртвих! И да Његовом силом, силом Духа Светога, чине чудеса која људи не могу никада чинити, без Божанске Силе Божије. Дванаест простих рибара кренули су после овог Великог и Славног Празника у свет. Ради чега? Да проповедају Васкрслог Господа Христа. Васкрслог Господа Христа! То значи: да проповедају Победитеља смрти, Победитеља греха, Победитеља ђавола. Нису се они никога плашили у овоме свету. Цела Римска империја ондашња, цела царевина Римска устала је на њих. Они су постали буктиње, које су незнабошци спаљивали. До триста тринаесте година стално је гоњено Христово име, Христови следбеници. И ко је победио? Да ли оружје Римске империје? Не, не, не! Победило је дванаест простих рибара Галилејских. Чиме? Силом Христовом! Исцељивали су болне, васкрсавали мртве, чинили безбројна чудеса, изгонили ђаволе. Свет је био запрепашћен и запањен, гонили су их, приморавали да се одрекну тога. Не! Нико се од њих

није одрекао Господа Христа, сви су с радошћу ишли у смрт, сви су ишли у погибију за Господа Христа.

Зато, ми хришћани не бојимо се смрти, не бојимо се гонитеља наших. Нека знају, ми имамо сигурно оружје за победу а то је смрт за Господа Христа. Ми тиме побеђујемо! Када се велики Светитељ Божији Григорије Богослов обратио гонитељима хришћана у четвртом веку, казао је: Знајте да ми хришћани имамо оружје сигурне победе, а то (је) смрт за Господа. Ми са радошћу идемо и гинемо за Господа Исуса, јер пред нама је отворена Вечност, пред нама је отворен Вечни Живот, пред нама је отворено Царство Небеско. Шта ће нам учинити људи, шта гонитељи данашњи? Мушице, мушице... Комарци који пљују на сунце и пљувачке се враћају на њих саме.

Да, ми смо позвани као хришћани, да себе усавршавамо Духом Светим, Духом Који је у Цркви Христовој, Духом Који је Апостоле начинио Мученицима, и све, (сав) безброј Мученика, и безброј милиона Исповедника Господа Христа, и данас и јуче и вавек. Шта треба да радимо са својом душом? Оно што су радили Свети Апостоли са душама свих верних: испунимо се вером у Господа Христа, вером непоколебљивом; испунимо себе љубављу према Господу Христу и према браћи својој; испунимо себе молитвом, постом, свима еванђелским врлинама; и тако ми стичемо Духа Светога, тако ми узрастамо дух свој, душу своју онебесујемо, чинимо је бесмртном и вечном, уносимо Духа Светога у њу.

Шта је циљ нашега живота? Циљ нашег

живота да стекнемо што више Духа Светога, еда бисмо могли побеђивати сваки грех, свако зло, сваког ђавола у овом свету. А то се стиче, браћо моја, помоћу молитве, поста, милостиње, милосрђа и свих осталих еванђелских врлина. Циљ је нашег живота стећи Духа Светога, кад Њега стекнемо, шта ће нам учинити људи? Наша је радост у томе што смо јачи од смрти, не само од смрти, него јачи од сваког ђавола, од свакога греха. Зато, чули сте на Светој Литургији: *Горе имајмо срца*! Не плашимо се наших гонитеља, не плашимо се оних који хоће да нам душу отму, него са вером у Господа Христа ми ћемо побеђивати све непријатеље вере наше. И смрћу нашом, ако треба.

Нека би Благи Господ на данашњи Дан, дао силу и моћи да се духовно родимо, пошто је на данашњи дан рођена Црква Божија, а пошто је данас њен рођендан, данас је рођендан и свакога хришћанина, свих хришћанина уопште. Рођендан у Господу Христу, рођендан у Вечности нашој, рођендан за све што је Небеско и Наднебеско.

Данас је, како се вели у дивним песмама црквеним, завршни Празник, завршило се Спасење. Казао је Бог и Господ Христос човеку ради чега је човек у овом свету. Дао му је сва средства за спасење, дао му је сва средства за обожење, дао му је сва средства за Живот Вечни. Зато не престајемо, браћо, смело и храбро, јуначки исповедати Господа Христа - тог Јединог Победитеља греха, смрти и ђавола. И Њему се клањати, живети Њиме, и у овом и у оном свету. Амин.

С А Д Р Ж А Ј

ПРАЗНИЧНЕ БЕСЕДЕ 9
ВЕЛИКА ВЕЧЕРА 11
ШТА ЈЕ ГРЕХ ? 18
С НАМА ЈЕ БОГ 24
БЛАГОВЕСТ ЈЕ БИТИ ЧОВЕК 28
ГОСПОДЕ, НЕ ПРИМИ ИМ ОВО У ГРЕХ 33
УВОД У ВЕЧНОСТ 38
БОГ СЕ ЈАВИ 42
НАЈБОГАТИЈИ ХРИСТОВ ПРОСЈАК 46
УЧИТЕЉИ ВАСЕЉЕНЕ 51
СУСРЕТ ЧОВЕКА СА БОГОМ 54
ТАЈНА НАД ТАЈНАМА 59
ЕВАЊЂЕЉЕ СВ. КНЕЗА КОСОВСКОГ 64
ПРЕДХОДНИК ГОСПОДЊИ 68
УСКРС ПРЕСВЕТЕ БОГОМАЈКЕ 73
ПРВИ НОВОЗАВЕТНИ МУЧЕНИК 77
ПРВИ ХРИШЋАНИН 82
ТАЈНА СВЕТОГ ВАСПИТАЊА 89
ПРАВИЛО ВЕРЕ ПРАВОСЛАВНЕ 95
СРПСКИ СВЕТИ АПОСТОЛ 100

НЕДЕЉНЕ БЕСЕДЕ 107
О СИЛИ ВЕРЕ 109
О ЛУДИЛУ 115
О ОТПУШТЕЊУ ГРЕХА 120
О ПОКАЈАЊУ 128
О МИЛОСТИ 134
О ДВЕ НАЈВЕЋЕ ЗАПОВЕСТИ 139
О ИСТИНСКОМ БОГАТСТВУ 146
О РАЈУ И ПАКЛУ 152

ПАСХАЛНЕ БЕСЕДЕ 161
СМИРЕЊЕ 163
МОЛИТВА 170
ХРИСТОЉУБЉЕ 176
ИКОНА БОЖИЈА 181
ПОСТ 188
РАЈСКА ЛЕСТВИЦА 193
ОД ГРЕХА ДО РАЈА 200
СТРАШНИ СУД НАД БОГОМ 206
ЗАГРЉАЈ СА БОГОМ 218
ХРИСТОВ МИРИС БОГУ 224
ВЕЧНА ВИТЕЗДА 230
КРУНА ХРИСТОВОГ ПОДВИГА 236
СВЕДОЦИ ВАСКРСЛОГА ГОСПОДА 241
РОЂЕНДАН ЦРКВЕ ХРИСТОВЕ 246